

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΓ' ΤΕΥΧ. Α' ΙΩΑΝ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1986 ΑΡΙΘ. 18

ΚΡΙΣΙΜΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ*

Δ'

Οι επίσημάνσεις, τις οποίες κάμαμε έως τώρα, επιτρέπουν τή διατύπωσι μερικῶν γενικῶν δεοντολογικῶν σκέψεων γιά τήν ἐκ μέρους τῶν ἐνηλίκων καὶ ἀρμοδίων ὑπεύθυνη ἀντιμετώπισι τῶν προβλημάτων τῶν νέων. Κατὰ τήν ἀντιμετώπισι αὐτὴ πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀρχὴ τοῦ Ἀριστοτέλους, κατὰ τήν ὁποία «τὸ ὄλον προηγεῖται τοῦ μέρους». Ἐπομένως κάθε μερικὴ προσπάθεια πρέπει νὰ ἀποβλέπη στὴν ὑλοποίησι μέσα σ' αὐτὴ τῆς ιδέας τοῦ ὄλου, δηλαδὴ τοῦ γνησίου ἐλληνορθοδόξου ιδεώδους τῆς παιδείας.

Ἄντὶ τῆς προσπάθειάς πρὸς ἀξιοποίησι τοῦ ὄλου αὐτοῦ καὶ πρὸς σφαιρικὴ ἀντιμετώπισι τοῦ δυναμικοῦ συμπλέγματος τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων τῶν κρίσιμων προβλημάτων τῶν νέων, τόσοσ οἱ ἐκδηλώσεις τοῦ «έτους νεότητος 1985», ὅσον καὶ ὅλες οἱ σχετικὲς πρωτοβουλίες, πού ἀναλαμβάνονται τὰ τελευταῖα χρόνια, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ξεκίνησαν ἢ ξεκινοῦν *in medias res* καὶ εἶχαν ἢ ἔχουν κλασματικὸ καὶ ἀσπασματικὸ χαρακτῆρα, χωρὶς νὰ ἐντάσσουσ τοὺς ἐπὶ μέρους προβληματισμοὺς σὲ μιὰ ἐξ ἀρχῆς, *ab ovo*, ἀντιμετώπισι τῶν προβληματισμῶν αὐτῶν ὡς ὀργανικῶν τμημάτων μιᾶς ὁλότητος, πρὸς τήν ὁποία ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, δευτερογενῶς ἢ πρωτογενῶς πρέπει νὰ ἔχουσ τήν ἀναφορὰ τοὺς ὅλες οἱ προσπάθειες γιά τήν ἐξυγίανσι καὶ ἀξιοποίησι τοῦ ἐλπιδοφόρου νεανικοῦ δυναμικοῦ.

Μὲ τὸ κριτήριο αὐτὸ πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθοῦν βραχυπροθέσμως τόσοσ μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐπὶ μέρους προβλήματα, πού ἤδη παρουσιάσαμε δειγματοληπτικῶς ὑποδεικνύοντας καὶ τήν κατεύθυνσι τῆς λύσεώς τοὺς, ὅσον καὶ κάθε ἄλλο πρόβλημα τῆς νεότητος. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ θεραπευτικὴ αὐτὴ προσπάθεια, πού συχνὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἐξέλθῃ τῶν ὀρίων ἐνὸς ἀπλοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐξαπλώσεως τῶν συμπτωμάτων τῶν ὑπαρξιακῶν νόσων καὶ λοιπῶν βιοτικῶν πληγῶν τῆς νεότητος, οἱ ὁποῖες, τό γε νῦν ἔχουσ, εἶναι δυνατὸ νὰ θεραπευθοῦν ἢ νὰ ἀποφευχθοῦν μόνον σὲ λίγες ἀτομικὲς περιπτώσεις, ὅταν πρόκειται γιά νέους, πού εὐτύχησαν νὰ ἔχουσ εὐνοϊκὲς ὑλικοπνευματικὲς βιοτικὲς συνθήκες, κατάλληλο καὶ ὑγιᾶ οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα, ἐκλεκτοὺς διδασκάλους, χαρισματικοὺς πνευματικούς καθοδηγητὲς καὶ πρὸ πάντων τὸ προνόμιο νὰ εἶναι συνειδητὰ καὶ ζωντανὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐμβαπτίζουσ τις νεανικὲς ἀνησυχίες καὶ προσπάθειές τοὺς στὰ ρεῖθρα τῆς Χάριτος, ἡ ὁποία δημιουργεῖ μέσα τοὺς «καινὴν κτίσιν», διασπώντας κάθε τυχὸν κακὸ σύμπλεγμα βιολογικῆς, ψυχολογικῆς καὶ κοινωνικῆς νομοτελείας.

Ἀλλὰ ἡ εὐθύνη ὄλων τῶν ἐνηλίκων καὶ ἀρμοδίων δὲν περιορίζεται μόνον στὴν ὀργάνωσι τῆς βραχυπροθέσμου αὐτῆς περιπτωσιολογικῆς καὶ ἐξατομικευμένης θεραπευτικῆς ἢ προληπτικῆς ἀγωγῆς. Παράλληλα πρέπει ὅλοι νὰ συναισθανθοῦμε τήν εὐθύνη μας γιά τήν ἀνάγκη νὰ σημάνωμε ἀλη-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 563 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17 τεύχους.

θινό συναγερμό προς συνένωσι, συντονισμό και οργάνωσι τῶν προσπαθειῶν ὄχι προς δευτερογενῆ θερχπεία ἢ πρόληψι μερικῶν παθολογικῶν συμπτωμάτων σὲ μερικὲς μόνον νεανικὲς ὑπάρξεις, ἀλλὰ προς οργάνωσι καθολικῆς θεραπευτικῆς ἀγωγῆς και πρό πάντων προληπτικῆς Ὑγιεινῆς, ἢ ὁποία θὰ συντελῆ ὥστε ἢ ὑπὲρ τῶν νέων Πολιτικῆ νὰ μὴ ἔχη συχνὰ ἀποτελέσματα μηδαμινὰ ἢ και ἀντίθετα τῶν ποθουμένων. Ἡ Πολιτικῆ αὐτῆ δὲν πρέπει νὰ ὁμοιάζῃ προς τὸ ἰσχνὸ και καχεκτικὸ δένδρο, ποὺ ἀποδίδει ἀπλῶς πενταπλασίονα ἢ δεκαπλασίονα λιπόσαρκο καρπὸ, ποὺ εἶναι ξινὸς ἢ στυφὸς ἢ πικρὸς και χωρὶς ἄρωμα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποδίδῃ εὐχυμον, εὐγευστο και ἀρωματικὸ — ἂν ὄχι ἑκατονταπλασίονα, τουλάχιστο — ἑξηκονταπλασίονα ἢ ἔστω τριακονταπλασίονα καρπὸ.

Βεβαίως πρέπει νὰ χαιρετισθῆ τὸ γεγονός, ὅτι ἢ ἀνάγκη τῆς συστηματικῆς οργάνωσης τῆς ὑπὲρ τῶν νέων Πολιτικῆς συνειδητοποιεῖται σήμερα στὶς διάφορες χῶρες ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ Ὑπουργεῖα Παιδείας ἢ Μορφώσεως, ἀλλὰ και ἀπὸ Ὑπουργεῖα «Νέας Γενιάς», ἀπὸ τῆ Νομοθεσία, ἀπὸ εἰδικὲς κρατικὲς ὑπηρεσίας για τῆ νεότητα (π.χ. στὶς δύο Γερμανίες ἀπὸ τὸ γενικὸ Jugendamt και ἀπὸ τὰ τοπικὰ Jugendämter), ἀπὸ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς (λ.χ. Οὐνέσκο, Γιούνισεφ), ἀπὸ διεθνεῖς συνομοσπονδίες συλλόγων σπουδαζούσης και ἐργαζομένης νεολαίας, ἀπὸ οἰκουμενικὲς διεθνεῖς ὀργανώσεις χριστιανικῆς νεολαίας και σπουδαστῶν, ποὺ συνεργάζονται με τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν, και ἀπὸ ἄλλους φορεῖς. Ἀλλὰ ἂς ἐπιτραπῆ νὰ παρατηρήσωμε, ὅτι ἢ ἀπόδοσις ὅλων αὐτῶν εἶναι περιωρισμένη ἢ τελείως ἀτροφικῆ. Βεβαίως ὀργανώνονται πολλές δραστηριότητες, ποὺ αὐτὲς καθ' ἑαυτὲς εἶναι ἢ φαίνονται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον θετικὲς και ἀξιέπαινες (ὅπως λ.χ. στὸν τόπο μας ἢ προώθησις τοῦ ἀθλητισμοῦ, ἐκδηλώσεις πολιτιστικὲς, θεατρικὲς παραστάσεις νέων, μαθητικὲς ἐκθέσεις ζωγραφικῆς, νεανικὲς χορωδίες και συναυλίες, λέσχες καλλιτεχνικὲς, διεθνῆ συνέδρια νέων σὲ νησιά, λ.χ. στὴν Χάλκη Δωδεκανήσου, χρηματοδότησις μαθητικῶν περιοδικῶν ἢ τοῦ λεγομένου κοινωνικοῦ τουρισμοῦ τῶν νέων).

Ἄλλ' ὅμως οἱ δραστηριότητες αὐτὲς, ποὺ ἔχουν ἀποσπασματικὸ χαρακτῆρα ἢ παραβλέπουν τὴν ὀρθὴ ἱεράρχησι τῶν προτεραιοτήτων, δὲν εἶναι ἐνταγμένες στὸ ὀργανικὸ ὄλο τοῦ ιδεώδους τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν ὑπαρξιακῶν προβλημάτων τῶν νέων. Ἀντιθέτως εἶναι ἀποκομμένες ἀπὸ τὸ ὄλο αὐτὸ και μερικὲς φορὲς ὀδηγοῦν στὴν ἀποδυναμωσί του ἢ ἀποτελοῦν δυναμίτη στὰ θεμέλια του. Αὐτὸ συνέβη λ.χ. με τῆ χρηματοδότησι ἐκ τοῦ ὑστερήματος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀκόμη και νεανικῶν περιοδικῶν, ποὺ προέβαλαν τὸ σύνθημα: «Κάνετε ἔρωτα, ἀκόμη και με τοὺς γονεῖς ἢ τ' ἀδελφία σας». Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν ὁ ἀθλητισμὸς γίνεται καρκινωματοῦδες νεόπλασμα στὴ ζωὴ πολλῶν νέων ἢ ὅταν οἱ ἀσκήσεις νέων στὴν ὑπαιθρο ὀργανώνονται ὡς ὑποκατάστατα τοῦ ἐκκλησιασμοῦ. Κάτι ἀνάλογο παρατηρεῖται, ὅταν τὰ καλλιτεχνικὰ προγράμματα νεανικῶν φεστιβάλ ἐκφυλίζονται σὲ προαγωγὸς εἴτε τοῦ κομματικοῦ μακιαβελισμοῦ εἴτε τῆς σάπιας ὑποκοულτούρας, ἢ ὁποία, ὅπως θὰ ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Κ. Βάρναλης, «μαστιγώνει τὸν ἀέρα και αὐτοηδονίζεται», καθὼς «ὠραιοποιεῖ τὰ αἰσχρά». (Θὰ ἢμποροῦσε κανεὶς νὰ ἀναφέρῃ πλήθος παρομοιῶν διατυπώσεων).

Ἄπογοητευτικὸ εἶναι, ὅτι και οἱ περισσότερες νεανικὲς ὀργανώσεις, εἴτε ἐθνικὲς εἴτε διεθνεῖς, κατὰ κανὸνα ἀποφεύγουν νὰ ἀντιμετωπίσουν θέματα, ποὺ ἀφοροῦν ἄμεσα στὸν κοσμοθεωρικὸ ἢ βιοθεωρικὸ ἐξοπλισμὸ τῆς νεολαίας και στὴν πνευματικὴ θωράκισί τους, και — εἴτε τηλεκατευθυνόμενες με «μανιπουλᾶρισμα» και «μανουβρᾶρισμα» ἀπὸ κέντρα ἀποφάσεων, ποὺ εἶναι ἔξω ἀπὸ αὐτὲς, εἴτε με συμμόρφωσι στὴν ἐπικρατοῦσα σχετικὴ νοοτροπία — ἀσχολοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποσπασματικῶς με θέματα ἄσχετα προς τοὺς εἰδοποιοὺς για τῆ νέα γενεὰ ὑπαρξιακοὺς προβληματισμοὺς. Χαρακτηριστικὸ εἶναι, ὅτι τὸ ρεῦμα αὐτὸ ἔχει παρασύρει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον και αὐτὲς τίς διεθνεῖς οἰκουμενικὲς χριστιανικὲς κινήσεις νέων και σπουδαστῶν, οἱ ὁποῖες, ἀντὶ νὰ ἀσχολοῦνται πρωτίστως λ.χ. με τὰ θέματα τῆς ταυτότητος τῶν νέων, τῆς πανσεξουαλικῆς πλημμυρίδος, τοῦ γάμου, τῶν τρόπων ψυχαγωγίας, τοῦ ιδεώδους τῆς παι-

δείας, τῆς ἀναβαθμίσεως τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, τοῦ νεανικοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, χωρὶς οὐσιώδη ἀναφορά στὶς εἰδικές προσωπικές ἀνάγκες τῶν νέων, ἀσχολοῦνται μὲ τὰ — ἐνδιαφέροντα κατὰ τὰ ἄλλα — γενικῆς φύσεως κοινωνικοπολιτικά ζητήματα, ὅπως εἶναι λ.χ. τὰ ζητήματα τοῦ πολέμου, τῆς εἰρήνης, τῶν ἐξοπλισμῶν, τοῦ πυρηνικοῦ ἀφοπλισμοῦ, τοῦ ρατσισμοῦ, τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τρίτου κόσμου. Ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ Β' Διεθνὲς Φεστιβάλ Ὁρθοδόξων Νεολαίων ἐξετάσθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον τέτοια θέματα.

Εἶναι καιρὸς νὰ ἀντιληφθοῦμε, ὅτι ἐὰν σήμερα θεωροῦνται ἀναγκαῖες ἡ πανεθνικὴ καὶ ἡ διεθνὴς συνεργασία γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι πολλῶν ἐπὶ μέρους προβλημάτων, πολὺ περισσότερο γι' αὐτὸ τοῦτο τὸ μέλλον τοῦ τόπου καὶ τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἀναγκαῖος ὁ κοινὸς προσανατολισμὸς, προβληματισμὸς, σχεδιασμὸς καὶ προγραμματισμὸς ὅλων τῶν ἀρμοδίων φορέων πρὸς ἐξυγίανσι καὶ ἀξιοποίησησι τοῦ νεανικοῦ δυναμισμοῦ.

Ἐπειδὴ ἡ πρᾶξις εἶναι «θεωρίας ἐπίβασις», τὸ πρῶτο ποὺ πρέπει νὰ ἐπιτευχθῆ μεσοπροθέσμως καὶ μακροπροθέσμως εἶναι ἡ ἀνάπτυξις εἰδικῆς «ἐπιστήμης τῆς νεότητος».

Εἶναι καιρὸς νὰ κατανοηθῆ, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε σπατάλη τῶν κρατικῶν προϋπολογισμῶν σὲ ἀποσπασματικές δραστηριότητες, ποὺ μὲ κανένα τρόπον δὲν σχετίζονται μεταξύ τους. Πρέπει ὅσα κάνομε γιὰ τοὺς νέους νὰ εἶναι τρόπον τινὰ μικρὰ τεμάχια ἐνὸς μεγάλου πολυχρώμου πᾶζλ (puzzle), ποὺ συνταιριάζουν μεταξύ τους μέσα στὴν ὁλότητα ἐνιαίου σχεδίου προσανατολισμοῦ καὶ συντονισμένης προσπάθειας. Ἡ προσπάθεια αὕτη πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν ὀριοθέτησι τοῦ πλαισίου τῶν τεσσάρων πλευρῶν τοῦ puzzle αὐτοῦ.

Ἡ «ἐπιστήμη τῆς νεότητος», — ποὺ ἀναλόγως πρὸς τὸ παραδεκτὸ πλάτος καὶ βάθος τῆς ἐννοίας «νεότης» θὰ ἀναπτυχθῆ παραλλήλως πρὸς τὴν «Παιδαγωγικὴ» ὡς

ξεχωριστὸ εἶδος ἢ θὰ ἀποτελέσῃ εἴτε «προσχερῆς γένος», εἴτε εἰδοποιὸ τμήμα αὐτῆς—, πρέπει νὰ εἶναι αὐτοτελὴς ἐνιαῖος ἐπιστημονικὸς κλάδος, ποὺ θὰ συγκεντρῶνῃ καὶ ἐναρμονίζῃ σὲ ἐνιαῖο ὀργανικὸ ὄλο τις προϋποθέσεις τῆς ὑγιοῦς ἀναπτύξεως τῶν νέων. Τὸ ἔργο αὐτὸ θὰ γίνεταί κατόπιν ἐνδελεχοῦς διερευνήσεως ὑλικοῦ, ποὺ θὰ συγκεντρῶνεται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπιστημονικοὺς κλάδους, οἱ ὅποιοι ἐρευνοῦν τὴ βιολογικὴ καὶ ψυχολογικὴ ἀνάπτυξι τῆς νεότητος μέσα στὶς ἐκάστοτε κοινωνικὲς καὶ ἱστοριοκοινωνικὲς τῆς συναρτήσεις. Γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῆς «ἐπιστήμης τῆς νεότητος» πρέπει νὰ ἰδρῶνται εἰδικὰ ἐπιστημονικὰ ἴνστιτούτα, ποὺ θὰ ἔχουν ὡς ἔργο τους τὴ συλλογὴ καὶ ἐπεξεργασία τοῦ πολυκλαδικοῦ αὐτοῦ ὑλικοῦ, τὴν ἀξιολόγησί του, τὴν τεκμηρίωσι τῶν σχετικῶν πορισμάτων, τὴν πληροφόρησι γιὰ τὴν πορεία τῶν ἐρευνῶν καὶ τὰ συμπεράσματά τους, τὴν ὀργάνωσι σχετικῶν ἐρευνητικῶν προγραμμάτων, τὴν διὰ συνεδρίων ἐνοποίησησι τῶν προσπαθειῶν τῶν στελεχῶν τοῦ θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ ἔργου γιὰ τὴν νεότητα, τὴ δημοσίευσι σχετικῶν περιοδικῶν καὶ βιβλίων κ.λπ.

Ἡ ἴδρυσις ἐνὸς τέτοιου Ἰνστιτούτου ἢ ἐνὸς ἀναλόγου μικροτέρου ὑπερκομματικοῦ συλλογικοῦ συμβουλευτικοῦ ὀργάνου, ἀποτελουμένου ἀπὸ ἐπαίοντα καὶ κατάλληλα πρόσωπα, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ πρώτη ἐνέργεια καὶ ἡ κινητήρια ἐντελέχεια ὅποιουδήποτε «Ἰπουργείου Νέας Γενιάς» ἢ τοῦ ἀρμοδίου Τμήματος ὅποιουδήποτε Ἰπουργείου Παιδείας ἢ ὁποιασδήποτε Ἰπηρεσίας Νεότητος τοῦ κυβερνητικοῦ κέντρου καὶ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Τὸ ἐρευνητικὸ τοῦτο Ἰνστιτούτο Νεολαίας ἢ τὸ ἀνάλογο συλλογικὸ συμβουλευτικὸ ὄργανο θὰ ἔδιδε τίς κατευθυντήριες γραμμὲς γιὰ τὴν ἀνακαίνισι τῆς νομοθεσίας γιὰ τὴ νεότητα.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

Δ) Κατάλογος Κειμηλίων κλπ. τῆς Σκήτης.

Τὸ κείμενον αὐτοῦ εἶναι χειρόγραφον καὶ περιέχει ἀπογραφὴν κατ' αὐξόντα ἀριθμὸν τῶν ἐν τῇ σκήτῃ τοῦ Ὁσίου εὐρεθέντων Κειμηλίων καὶ λοιπῶν ἱερῶν ἀντικειμένων, τὸ δὲ ἐφ' ἀπλοῦ ἐπιμήκους χάρτου κείμενον τοῦ Κατάλογου ἔχει ὡς κάτωθι:

«Κατάλογος τῶν Ἱερῶν ἀμφίων, ἅτινα εὐρέθησαν ἐν τῇ σκήτῃ τοῦ Ἁγίου κατὰ τὸ ἔτος 1899 Μαΐου 4.

1. 9 κανδύλια
2. 5 θυμιατρία καὶ ἐν κατσόν
3. 5 ποτήρια
4. 5 ἐγκόλπια
5. 3 σιαντάνια
6. Ἐν ζεύγος τρικίρια
7. 1 ἅγια Κέρα
8. 1 ἀρτοφόριον ἀσημένιον
9. ἓνα λιένι ἀσημένιον
10. 1 εὐαγγέλιον τῆς Μεταμορφώσεως
11. 4 ἀστερίσκοι
12. 7 λαβίδας καὶ 2 μικραὶ
13. 2 λόγχοι
14. 3 δισκάρια
15. 1 φωστήρ ἀσημένιος
16. 9 στέφανα τῶν ἁγίων
17. 1 ἀπλάδα μικρὰ ἀσημένιος
18. 1 κηροπήγιον
19. 1 τοξίνα μαχαίροπύρουνα ἀσημένια
20. 3 σταυροὺς διαφόρων εἰδῶν
21. 2 κούπες ἀσημένιες καὶ μία καπνοθήκη
22. μία βακτηρία τοῦ Ἁγίου
23. 4 κουτχιά ἀσημένια
24. 1 καπνοθήκη στρόγγυλη μὲ ἐντὸς διάφορα μικρὰ πράγματα καὶ μεγάλα (τσακίσματα)
25. 1 ζεύγος περιζώνια
26. μία σακούλα μὲ διάφορα τσακίσματα
27. 10 ζευγάρια περιζώνια
28. μία εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ
29. 1 δουζίνα ἀρχιερατικά ἐκτὸς κορόνα πατερίτσα μὲ δύο ἐγκόλπια
30. 1 κομπολόγιον τοῦ Παρθενίου
31. 1 δέμα διάφορα ἀσίμια παφτάδια καὶ λοιπὰ
32. 1 εὐαγγέλιον εἰς τὴν θίχην του
33. 1 δουζίνα ἱερὰ ἄσπρα καὶ 12 πετραχειλία
34. 1 δέμα μὲ τέσσαρα φιλόνια 1 ἐπιγονάτιον καὶ ἓνα ὁμόφορον
35. 1 δέμα ἐπιμάνια
36. 1 δέμα συγκείμενον 10 φελόνια
37. 12 ἐπιτραχειλία καὶ 3 στρώσεις
38. 1 δέμα μὲ διάφορα ἐπιμάνια
39. 1 δέμα φελόνια μὲ 1 σάκκον
40. 1 δέμα μὲ 10 στειχάρια
41. 62 βιβλία διάφορα χειρόγραφα τῆς Μεμβράνης καὶ 2 τόπχια φελόνια ἄραφα τοῦ Κωνσταντίου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 566 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17 τεύχους.

Ε) Κατάλογος διὰ τὰ Ἱεροβιβλία.

Μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «κατάστιχον διὰ τὰ Ἱεροβιβλία», σώζεται χειρόγραφον διαστ. 0,40X0,14 καὶ περιέχει τὰ εἰς σώματα καὶ τόμους βιβλία τῆς ἐποχῆς του, ἀρχίζει δὲ ὡς ἐξῆς: 1866: ἀπριλίου β' Κατάλογος τῶν εὐρεθέντων βιβλίων ἐν Ἱερῶν Μονῇ Ζάβορδας», συνεχίζει εἰς ἄλλον φύλλον ὡς ἐξῆς: «1866 ἀπριλίου β' ὅσα ἐκκλησιαστικά βιβλία εὐρέθησαν», καὶ τελειώνει μὲ «ὅσα εὐρέθησαν εἰς τὸ ντουλάπι» τῆς ἐκκλησίας. Συνολικῶς ὁ Κατάλογος αὐτὸς ἀναφέρει τίτλους 280 ἐντύπων βιβλίων καὶ χειρογράφων.

ΣΤ') Κατάλογος τοῦ ἔτους 1935.

Τοῦτον ἀπαρτίζουν 16 φύλλα φέροντα συρραφὴν εἰς τὸ ἀριστερὸν ἄκρον. Εἰς τὰς πυκνογραμμένας εἰς γραφομηχανὴν σελίδας του ἀπαριθμεῖ εἰς τρία κεφάλαια, ἦτοι Α-Γ τὰ κατὰ τὸ ἔτος 1935 ὑπάρχοντα εἰς Ἱερῶν Μονῆν Ζάβορδας ἱερὰ ἀντικείμενα, μεθ' ὧν μετεφέρθησαν ἐκ τῆς ἐπίσης ἄλλοτε σπουδαίας Μονῆς τοῦ Σπηλαίου, ἀφιερωμένης εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καθὼς καὶ ἐκ τῆς Ἱερῶν Μονῆς Μπουνάσης (τοῦ Εὐαγγελισμοῦ), καταγραφέντα εἰς ἓνα σύνολον. Ἡ καταγραφὴ ἀρχεῖται ὡς ἐξῆς:

«Πρωτόκολλον. Ἐν Ἱερῶν Μονῇ Ἁγίου Νικάνορος σήμερον τὴν 20ην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ 1935 ἔτους, ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος Πέμπτην, τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερῶν Μονῆς Ἁγίου Νικάνορος συγκείμενον ἐκ τοῦ Ἀρχιμ. Γεωργίου Γεωργίου Ἡγουμενοῦ καὶ τῶν Ἀρχιμ. Ἀθίμου Γεωργιανῶ καὶ Μοναχοῦ Γαβριὴλ Ζαχαράκη, συμβούλων, προέβη παρουσία καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς Μοναχῶν Ἡσαίου Πρασινούλου, Θεοφάνους Νταγκοπούλου καὶ Κοσμῆ Καραπατάκη ὡς καὶ τοῦ Γραμματέως τῆς Ἱερῶν Μητροπόλεως Γρεβενῶν κ. Κωνσταντίνου Βζούνα, μὴ ὑπάρχοντος εἰδικοῦ βιβλίου ὑλικοῦ, εἰς τὴν καταγραφὴν καὶ παραλαβὴν τῶν κάτωθι βιβλίων, ἱερῶν σκευῶν, ἀμφίων καὶ κειμηλίων τῆς Μονῆς Ἁγίου Νικάνορος καὶ τῶν ταύτη συγγωνευθειῶν Μονῶν Σπηλαίου καὶ Μπουνάσης».

Τὰ φύλλα 14-16 εἶναι χειρόγραφα καὶ τὸ κείμενον αὐτῶν ἀναφέρεται εἰς ὅσα κατὰ καιροὺς εὐρέθησαν εἰς τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν, εἴτε βιβλία, εἴτε ἄλλα διάφορα ἱερὰ ἀντικείμενα, εἰκόνας καὶ ἄμφια. Πρὸκειται περὶ ἀρτίου καταλόγου διότι περιλαμβάνει κειμήλια μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ 1940, συνετάγη δὲ ἐπὶ Ἀρχιερατείας Γρεβενῶν Γερβασίου.

Ζ) Κατάλογος τοῦ Μητροπολίτου Γερβασίου.

Ἐπὶ Γρεβενῶν Γερβασίου συνετάγη καὶ δεύ-

τερος πίνακας βιβλίων που περιέχει όλα τα χειρόγραφα βιβλία επί μεμβράνης και επί χάρτου. 'Ομιλοῦμεν δὲ περὶ δευτέρου πίνακος διότι καὶ ὁ κατὰ τὸ 1935 συνταχθεὶς ἐγένετο τῇ ἐντολῇ καὶ ἐπιστάσει τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Γερβασίου. 'Εκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 587/31-5-1938 ἐγγράφου ἀπρὸς τὸ σεβαστὸν 'Υπουργεῖον Ὁρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας (Διεύθυνσιν Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν — Ἀθήνας)», τοῦ Σεβασμιωτάτου Γρεβενῶν Γερβασίου καὶ τῶν συνημμένων αὐτῷ 4 φύλλων με δακτυλογραφημένον κείμενον, πληροφοροῦμεθα περὶ «τῶν σωζομένων χειρογράφων καὶ ἱστορικῶν βιβλίων ἐν τῇ 'Ι. Μονῇ Ἁγίου Νικάνορος Γρεβενῶν». Εἰς δύο κεφάλαια Α' καὶ Β' ἀναφέρονται τὰ κατὰ τὸ 1938 γνωστὰ σωζόμενα χειρόγραφα κείμενα, ἐπὶ μεμβράνης καὶ ἐπὶ χάρτου. Εἰς τὰ ἐπὶ μεμβράνης μνημονεύονται μόνον 29 τεμάχια ἐπὶ τὸ πλεῖστον κείμενα ἱερῶν Εὐαγγελίων καὶ τινα λειτουργικά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ χάρτου χειρογράφων εἶναι μεγαλύτερος (41 τεμάχια). Ὁ ἐν λόγῳ κατάλογος εἰλημμένος ἐκ τοῦ μνησθέντος πρὸς τὸ 'Υπουργεῖον Ὁρησκευμάτων ἐγγράφου τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Γερβασίου, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κ α τ ἄ λ ο γ ο ς

τῶν σωζομένων χειρογράφων καὶ ἱστορικῶν βιβλίων ἐν τῇ 'Ι. Μονῇ Ἁγίου Νικάνορος Γρεβενῶν.

Α'. Χειρόγραφα ἐπὶ μεμβράνης

- 1 Εὐαγγέλιον, περιέχον τὰς καθ' ὅλον τὸν ἑνιαυτὸν ἀναγνωσκομένας περικοπὰς (ιβ'. αἰῶνος) σώζονται ἐν αὐτῷ αἱ εἰκόνες δύο εὐαγγελιστῶν καὶ μία τοῦ Κυρίου ἡμῶν διδάσκοντος ἐν τῇ Συναγωγῇ 24X30.
- 2 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (29X22 τοῦ ιβ'. αἰῶνος).
- 3 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (28X22 ιγ'. αἰῶνος).
- 4 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (30X24 ἀγνώστου αἰῶνος).
- 5 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (23X15 ιγ'. αἰῶνος) σώζονται ἐν αὐτῷ αἱ εἰκόνες τῶν Εὐαγγελιστῶν Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου.
- 6 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (26X18 ιβ'. αἰῶνος, ἔλλιπες ἐν τῇ ἀρχῇ).
- 7 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (25X19 ἀγνώστου ἐποχῆς).
- 8 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (30X22 ἀγνώστου ἐποχῆς).
- 9 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (14X10 ια'. αἰῶνος) ἔχει πολλὰ φύλλα ἐφθαρμένα ὡς καὶ τὰς εἰκόνας τῶν Εὐαγγελιστῶν ἐφθαρμένας.
- 10 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (21X14 ιγ'. αἰῶνος)
- 11 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (25X20 ιδ'. αἰῶνος)
- 12 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (34X24 ια'. αἰῶνος) ἔχει πολλὰ φύλλα ἐφθαρμένα.
- 13 Εὐαγγέλιον ὁμοίου περιεχομένου (25X17, αἰῶνος ἀγνώστου) τὸ τέλος ἔλλιπες.
- 14 Ἀποστολικαὶ περικοπᾶι τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ (27X20 ιδ'. αἰῶνος)
- 15 Ἀποστολικαὶ περικοπᾶι ὁμοιαὶ (24X18 ἀγνώστου αἰῶνος)
- 16 Ψαλτήριον (15X11 ἀγνώστου αἰῶνος ἐφθαρμένον ἐν τῇ ἀρχῇ).
- 17 Ὀμιλῆαι διάφοροι. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (38X28 ἀγνώστου αἰῶνος).
- 18 Λόγοι περὶ Ἱερουσλήνης. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (25X20 ιβ' αἰῶνος)
- 19 Ὀμιλῆαι διάφοροι Ἐφραῖμ τοῦ Σύρου (24X19 ιβ'. αἰῶνος) ἔλλιπες ἢ ἀρχῆ.

- 20 Ἀκολουθίαι διαφόρων Ἁγίων (26X20 ιγ', αἰῶνος).
- 21 Ὑπόμνημα, ἔχουν ἐπεξηγήσεις τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Ἀρτεμίου συλλεγὲν ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας (37X25 ἀγνώστου αἰῶνος).
- 22 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Ὀμιλῆαι εἰς τὴν ἑξαήμερον (32X25 ἀγνώστου αἰῶνος).
- 23 Βίοι ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀμφιλοχίου Ἐπισκόπου Ἰκονίου καὶ Σιλβέστρου Πάπα-Ρώμης τοῦ Μεγάλου (34X25 ἀγνώστου αἰῶνος).
- 24 Λειτουργικὴ. Περιέχουσα λειτουργίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Προηγιασμένων.
- 25 Λόγοι τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἐφραῖμ περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ μελλούσης κρίσεως (32X24 ια'. αἰῶνος)
- 26 Συναγωγὴ Παραίνεσεων πρὸς ἀκούοντας τὴν Μοναχικὴν Πολιτείαν (24X19 ἀγνώστου συγγραφῆς).
- 27 Λόγοι διάφοροι ἀγνώστου συγγραφῆς (25X18) ιγ'. αἰῶνος ἐφθαρμένον ἐν τῇ ἀρχῇ.
- 28 Βίοι διαφόρων ἁγίων (33X25 ἀγνώστου ἐποχῆς).
- 29 Ἀκολουθίαι διαφόρων Ἁγίων, ὧν τὸ ἥμισυ ἐπὶ χάρτου.

Β'. Ἐπὶ χάρτου

- 1 Εὐαγγέλιον περιέχον τὰς εὐαγγελικὰς Περικοπὰς τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ, ἔχει εἰκόνα μόνον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.
- 2 Μουσουλμάνου Σαχσατίνη Ἀσπαχανῆ τοῦ Πέρσου. Μελέτη τῶν Μοναχῶν: Τὸ παρὸν βιβλίον τοῦ κατὰ τοῦ Μωάμεθ ἐγράφη διὰ χειρὸς Ἰωασάφ Ἐπισκόπου Σερβίων κατὰ τὸ ἔτος 1671.
- 3 Νομικόν, περιέχον νοθεσίας πρὸς πνευματικὸν ἐξομολογούντα.
- 4 Νομικόν, περιέχον ἐρμηνείας διαφόρων Ἱερῶν Κανόνων.
- 5 Διδαχαὶ περὶ καρπῶν, δένδρων καὶ ζώων, καὶ χρονόγραφον ἀπ' ἀρχῆς Βασιλέων μέχρις Ἐμμανουὴλ Κομνηνοῦ καὶ ποίημα Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.
- 6 Λόγοι διαφόρων Πατέρων, ἐν ἀρχῇ ἐκ τῶν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
- 7 Παρακλητικὴ πλήρης.
- 8 Εὐχολόγιον πλήρες.
- 9 Νομικόν, περιέχον ἐρμηνείας διαφόρων Κανόνων.
- 10 Εὐαγγέλιον περιέχον τὰς περικοπὰς τοῦ ἑνιαυτοῦ.
- 11 Εὐαγγέλιον περιέχον τὰς περικοπὰς τοῦ ἑνιαυτοῦ.
- 12 Λεξικὸν πλήρες
- 13 Εὐαγγέλιον τοῦ 1500
- 14 Ἐρμηνεῖαι εἰς τοὺς Εὐαγγελιστὰς ἐν ἐπιτομῇ Θεοφιλᾶκτου Ἐπισκόπου Βουλγαρίας καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁμιλῆαι εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον.
- 15 Ὀμιλῆαι Ἰωάν. τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον.
- 15 Διάφοροι Κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.
- 17 Αἱ ἐπτὰ Καθολικαὶ ἐπιστολαί, ἐφθαρμένον.
- 18 Νομοκάνων. Συλλογὴ διαφόρων Ἱερῶν Κανόνων.
- 19 Εὐχαὶ διαφόρων Ἁγίων.
- 20 Συναξάριον τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου.
- 21 Βίοι διαφόρων Ἁγίων.
- 22 Ψαλτήριον πλήρες
- 23 Τριῶδιον πλήρες.
- 24 Δύο κεφάλαια πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου ὑπὸ Μεγ. Ἀθανασίου.
- 25 Λειτουργία καλλιτεχνικῶς γεγραμμένη.
- 26 Λόγοι διαφόρων Ἁγίων Πατέρων.
- 27 Μουσικὰ ἐπτὰ διαφόρων ἐποχῶν καὶ ἀκολουθιῶν.
- 28 Λόγοι ἐπτὰ τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.
- 29 Ἐρμηνεῖαι τῶν Ἀναβαθμῶν.
- 30 Ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις εἰς Μοναχοὺς.
- 31 Ἐρμηνεῖαι εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀγνώστου συγγραφῆς.
- 32 Συμβουλαὶ εἰς Μοναχοὺς καὶ Χριστιανούς.
- 33 Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀβᾶ Ἰωάννου, ἐπισκόπου τῆς μονῆς Ραϊθοῦς.
- 34 Προπαίδεια ψαλτικῆς.
- 35 Τάξις γενομένη εἰς ἐπένδυσιν Μοναχοῦ.

- 36 Ἐξομολογητάριον Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, μετάφρασις εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν.
 37 Βουκολικά καὶ Ὀμηρικά ποιήματα μετὰ σχολίων εἰς τὸ περιθώριον.
 38 Γραμματικὴ Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Μελωδοῦ.
 39 Προσευχητάριον Μοναχοῦ.
 40 Λειτουργία Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.
 41 Παραινέσεις διαφόρων Ἁγίων.
 Γρεβενά 31/5/38

† Ὁ Γρεβενῶν Γερβάσιος

Καταγγελία περὶ πλημμελοῦς προστασίας τῶν Κειμηλίων.

Τὴν 30ῃν Ὀκτωβρίου 1939 ὁ ἀξιωματικὸς τῆς Χωροφυλακῆς Δ. Κίσσονας προέβη εἰς τὴν ἐπομένην καταγγελίαν:

«Εἰς ἱερὰν Μονὴν ἁγίου Νικάνορος (Ζάβορδας) ὑπάρχουσι θησαυροὶ ἀρχαιολογικοὶ μεγίστης ἀξίας (ἀρχιερατικὰ ἄμφια, Μίτραι, Σταυροὶ, κλπ. Ἐδαγγέλια ἐπὶ παπύρων), ὅμοια τῶν ὁποίων μόνον εἰς μονὰς τοῦ ἁγίου Ὄρους δυνατὸν νὰ εὐρεθῶσιν.

Τὴν πραγματικὴν (ὄχι ἀρχαιολογικὴν) ἀξίαν ὑπολογίζω εἰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων.

Ἡ συντήρησις καὶ διαφύλαξις τῶν περὶ ὧν θησαυρῶν τυγχάνει ἐπικίνδυνος, οὐδεμιᾶς καταγραφῆς γενομένης.

Φῆμαι φέρουσιν ἀπολεσθέντας 6 μεγάλους πολυτίμους σταυροῦς.

Πισθεῖς παρ' ἐμοῦ ὁ νῦν ἡγούμενος κατηγορήσεν ὡς υπεύθυνον τὸν προκατόχον του καὶ συνυπεύθυνον τὸν Μητροπολίτην Γρεβενῶν.

Πρὸ διετίας ἡ Μονὴ ὑπέθαλπε ληστείαν ὑπὸ τὸν Κοντάραν, διαπραχθέντος φόνου ἐπτὰ ἀτόμων, κατεδικάσθησαν δὲ ἐκ τῆς Μονῆς. Πρωτοδικῆς ἐπιληφθεὶς τῆς ὑποθέσεως τυγχάνει ὁ νῦν πρόεδρος πρωτοδικῶν Κοζάνης Τετράδης.

Δ. Κίσσονας

Σχ. Ἐφαρμογῆς Θήβας.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔσπευσε ἀμέσως νὰ ζητήσῃ σχετικὰς πληροφορίας περὶ τῶν καταγγελομένων, ἀποστείλασα τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον πρὸς τὸν Μητροπολίτην Γρεβενῶν Γερβάσιον:

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄριθ. { Πρωτ. 2931 Ἀθήνησι 9 Νοεμβρίου 1939
 { Διεκπ. 177

Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Διαπέμποντες ὑμῖν προσηοτημένως ᾧδε ἀντίγραφον τοῦ ἀπὸ 3 Ὀκτωβρίου ἐν. ἔτ. σημειώματος τοῦ ἀξιωματικοῦ Δ. Κισσῶνα, ὑπηρετοῦντος ἐν τῇ Σχολῇ Ἐφαρμογῆς Θηβῶν, περὶ πλημμελοῦς συντηρήσεως καὶ διαφύλαξεως τῶν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ τοῦ ἁγίου

Νικάνορος (Ζάβορδας) ἀποκειμένων μεγάλης ἀξίας ἀρχαιολογικῶν ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων, Συνοδικῇ διαγνώμῃ, προτροπέμεθα ὑμᾶς, ἵνα παρὰσχητε λεπτομερεῖς ἐν προκειμένῳ σχετικὰς πληροφορίας.

Ἐπὶ τούτοις κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Κυρίῳ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χρῦσανθος, πρόεδρος

Ο ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἀρχιμ. Πολύκαρπος Κουτσουπίδης

Ὁ Γρεβενῶν Γερβάσιος ἀπήντησεν πάραυτα διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 935/15.11.1939 ἐγγράφου αὐτοῦ, ὡς ἐξῆς:

Πρὸς

Τὴν Σ|τὴν Δ. Ἱερὰν Σύνοδον

Ἀθήνας

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2931/9/11/39 Ὑμετέρου ἐγγράφου εὐσεβᾶτως ὑποβάλλομεν τὰ κατωτέρω:

Οἱ ἐμφανεῖς ἀναχρονισμοί, ἡ ἀνακρίβεια τῶν πληροφοριῶν καὶ αἱ μυθώδεις ὑπερβολαί, ἃς παρατάσσει ἐν τῷ ὑποβληθέντι Ὑμῖν σημειώματι αὐτοῦ ὁ ὑπηρετῶν ἐν τῇ Σχολῇ Ἐφαρμογῆς Θηβῶν Ἀξιωματικὸς Δ. Κίσσονας, ὁ ἑαυτὸν, ἀτεπαγγέλτως, προστάτην καὶ κηδεμόνα τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας ἀναδείξας, δύο τιμὰ ἐλέγχουσιν: ἡ ὅτι ὁ εἰρημένος ἰδίῳις ὄμμασι δὲν εἶδε τὸν, κατ' αὐτόν, ἀμύθητον καὶ ἀνεκτιμῆτον ἀξίας θησαυρὸν τῶν κειμηλίων τῆς ἐν τῇ ταπεινῇ ἡμῶν παροικίᾳ Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικάνορος καὶ ἔγραψε μυθιστορηματικῶς καὶ κατὰ φαντασίαν ὅσα ἔγραψεν ἡ ὅτι ἀνεξελέγκτως, καλῇ τῇ πίστει καὶ ἐξ ἐπιπολῆς, υἰοθέτησε τὰς γνωστὰς ἄλλας τε ἡμῖν ἀπὸ ἐτῶν τερατώδεις καὶ μόνον τὸν γέλωπα προκαλοῦσας πληροφορίας, ἃς μετέδωκεν αὐτῷ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ φιλοξενίας του ὁ ἐκ παρακρούσεων τῶν φρενῶν περιοδικῶς πάσχων Ἠγούμενος αὐτῆς Ἀρχιμ. Γεννάδιος Γκανόπουλος.

Ὡς πολλοὶ ἐν τῷ Κράτει Ἱερὰι Μοναὶ οὕτω καὶ ἡ ἡμετέρα περιέσωσε καὶ διαφυλάττει ἱερὰ σκευὴ ἀργυρᾶ, ἱερὰ ἄμφια, ἀριθμὸν τινα χειρογράφων ἐπὶ μεμβράνης, διάφορα ἄλλα βιβλία καὶ μίαν μόνην ἄνευ ἀξίας Ἀρχιερατικὴν στολήν, ἀφιέρωμα τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σιδηροκάστρου κυροῦ Παρθενίου, τροφίμου αὐτῆς. Κατάλογος δὲ τούτων κατηρτίσθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου ἡμῶν κυροῦ Νικολάου κατὰ τὸ ἔτος 1930, ἕτερος δὲ ὑπ' ἡμῶν τοιοῦτος κατὰ τὸ ἔτος 1934· τῶν δὲ ἐν αὐτῇ φυλάσσομένων χειρογράφων ἐπὶ μεμβράνης κατάλογον ἀπεστείλαμεν πρὸς τε τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 587/31/5/38 ἡμετέρου ἐγγράφου. Εἰρήσθω δ' ὅτι, τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κειμήλια, φυλάσσονται εἰς μέρος ἀσφαλές, οὐδένα οὐδαμῶθεν διατρέχουσι κίνδυνον καὶ οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἡ τού-

των επίδειξις ἄνευ γνώσεως καὶ ἀδείας ἡμῶν.

Ἐξοικιωθέντες, ὅπωςδήποτε, λόγω τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ περιπετειῶν ἡμῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς διαγνώσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῆς ὄλικης ἀξίας καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς σημασίας τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀμφορίων δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀνεύρωμεν εἰς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος τοιαῦτα ἀξίαν καὶ σημασίαν προσεγγίζουσιν ἔστω καὶ κατὰ ἓν χιλιοστὸν τὴν ὑπὸ τοῦ ἀποστείλαντος τὸ ὧς εἴρηται σημείωμα Ἀξιωματικοῦ φαντασιωδῶς σημειομένην. Εἶναι ἄλλως τε γνωστὸν καὶ ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον καὶ ἀδιαμφισβήτητον ὅτι ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικάνορος ἰδρύθη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ συγκεκριμένως κατὰ τὸ ἔτος 1537 (ἴδε Πατριαρχ. Πίνακας Μ. Γεδεῶν σελίς 507), ὁπότε δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ ζωῇ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες παρέχοντες ἀφιερῶματα καὶ δωρεάς καὶ ὅτι ἡ ἱστορία παντελῶς ἀγνοεῖ τὴν ὑπαρξίν ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ Βυζαντινῶν Μονῶν, διαλυθεῖσάν μετὰ τὴν ἄλωσιν, παρ' ὧν θὰ ἠδύνατο καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος νὰ κληρονομήσῃ κειμήλια ἀμωθήτου ἀξίας καὶ ἀρχαιολογικῆς σημασίας.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ ἀποτελεῖ ἀσυγχώρητον ἀουραρτησίαν καὶ ἀξιοποιῶν ἔβρον ἐν τῷ προμνησθέντι σημειώματι εἶναι τοῦτο ὅτι, ὁ Ἀξιωματικὸς Δ. Κίσσονας ἀβασανίστως καὶ ἀορίστως καθάπτεται καὶ τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν, καθ' ὅσον, ἡμεῖς τοῦλάχιστον, ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεως ἡμῶν καὶ ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τῶν εὐθυνῶν ἃς φέρωμεν, ἐνδιαφερόντως ἐμοχθήσαμεν καὶ μοχθοῦμεν ὑπὲρ τῆς ἀναδείξεως τῆς ὧς εἴρηται Ἱερᾶς Μονῆς καὶ τῆς διαφυλάξεως καὶ ἐξασφαλίσεως πάντων τῶν ἐν αὐτῇ δειγμάτων τῆς εὐλαβείας καὶ εὐσεβείας τῶν προγενεστέρων γενεῶν.

Ἡ ὅλη ἱστορία τῆς ὑποθέσεως τῶν δῆθεν κλαπέντων κειμηλίων τῆς ἐν προκειμένῳ Ἱ. Μονῆς, δι' ἣν ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐδημιουργήθη ἄσκοπος θόρυβος, ἀπασχολήσας ἰδιαίτερος καὶ Ὑμᾶς, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ὅτε τὸ πρῶτον, κατὰ Μάϊον τοῦ 1934, ἐπεσκέφθημεν ταύτην ἐξητήσαμεν παρὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς πληροφορίας ἂν αὕτη σφίξει οἰαδήποτε κειμήλια· πλὴν ἐκεῖνοι ἐπιμελῶς καὶ ἐκ συμφώνου παρέσχον ἡμῖν ἀπάντησιν τελείως ἀρητικὴν. Ἐξ ἡμέρας μετὰ ταῦτα καὶ ἀδῆς ἐπισκεφθέντες αὐτὴν ἐπληροφόρηθημεν ὅτι, ἐντὸς κιβωτίων σαθρῶν, δεδεμένων διὰ σχοιῶν καὶ κειμένων ἐντὸς ὑπογείου κελλίου τινός, ἐσφραγισμένον ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος, ἐφυλάσσοντο ἱερὰ σκευὴ ἀργυρᾶ, ἄνευ ἀξίας ἀρχαιολογικῆς, σταυροὶ εὐλογίας καὶ ἀγιασμοῦ, κεκοσμημένοι διὰ λίθων πολυχρῶμων κοινῶν καὶ ἀσήμων, οὓς οἱ ἀδαεῖς ἀδάμαντας Βραζιλίας ὑπολαμβάνουσι καὶ ἀριθμῶσι τις χειρογράφων ἐπὶ μεμβράνης. Εὐθὺς, ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν ἀδελφῶν, προέβημεν εἰς λεπτομερῆ καταγραφήν τῶν εὐρεθέντων καὶ τὴν τοποθέτησιν αὐτῶν εἰς μέρος κατάλληλον καὶ κατὰ πάντα ἀσφαλές, ἐντὸς δὲ ὑελίνων βιτριῶν ἐπὶ τοῦτο κατασκευασθεῖσάν.

Τότε ὁ νῦν Ἠγουμένος Ἀρχιμ. Γεννάδιος Γκα-

νόπουλος διετύπωσεν ἡμῖν, προφορικῶς, τὴν κατηγορίαν ὅτι ἐλλείπουσι σταυροὶ τινες πολύτιμοι καὶ χειρογράφα καὶ ὅτι ταῦτα, κατὰ τὴν γνώμην του, ἀφρηθήσαν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου ἡμῶν κυροῦ Νικολάου, συνεροῦντος καὶ συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ Προηγουμένου τῆς Μονῆς Ἀρχιμ. Διονυσίου Ντινοπούλου (ἀποβίωσαντος τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1937). Τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον τοῦ εἰρημένου εὗρομεν τελείως ἀστήρικτον, μᾶλλον δὲ συκοφαντικὸν καὶ ὑποκρύπτοντα ἐλατήρια προσωπικῆς ἐμπαθείας κατὰ τῶν καθ' ὧν ἡ κατηγορία, διὰ τοὺς ἀκολούθους σοβαροὺς λόγους: α') οὐδεὶς τῶν ἄλλων δώδεκα τότε τὸν ἀριθμῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, οὓς κατ' ἐπανάληψιν ἐνόρκως ἐξητάσαμεν, ἐπεβεβαίον τοῦτον· β') κατὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ ὑπογείου αἱ τεθεῖσαι ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἀπογραφὴν σφραγίδες τοῦ Ἁγίου, οὕτως μέλος ἐτύγχανε τότε καὶ ὁ συκοφάντης οὗτος, εὐρέθησαν ἀλύμαντοι, ἐκ περισσοῦ δὲ καὶ τὸ κελλίον, ἐν ᾧ ἔκειτο τὸ ὑπόγειον, εὐρέθη πανταχόθεν ἀπαραβίαστον, γ') οὐδὲν στοιχεῖον ἐνίσχυον τὴν κατηγορίαν αὐτοῦ ἠδυνήθη καὶ τότε καὶ μέχρι τῆς σήμερον νὰ παρουσιάσῃ. δ') παρὰ τὰς ἐπιμόνους ἀναζητήσεις δὲν εὐρέθη ὁ καταρτισθεὶς ὑπὸ τοῦ προκατόχου ἡμῶν κατάλογος, ὥστε ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς νὰ εὗρωμεν ἐνδείξεις ἐνοχῆς καὶ ε') ὁ αὐτὸς ἀντιφάσκων πρὸς ἑαυτὸν διῆσχυρίσθη κατ' ἐπανάληψιν ὅτι ἴσως ἡ κλοπὴ ἐγένετο καὶ πρὸ τῆς τοποθετήσεως τῶν ἀντικειμένων ἐν τῷ προαναφερθέντι ὑπογείῳ· ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει μένει ἀνεξηγήτητος πῶς δὲν διεμαρτυρήθη τότε εἰς τὸν παρόντα ἐκεῖ προκατόχον ἡμῶν ἢ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς καὶ πῶς ὅλως ἀνεξελέγκτως καὶ τυφλοῖς ὄμμασι συνυπέγραψε μετὰ τῶν ἄλλων τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος κατάλογον.

Διὰ τοὺς σοβαροὺς καὶ οὐσιώδεις τούτους λόγους θὰ ἦτο παραλογισμὸς ἀσυγχώρητος ἢ ἐπ' ἀδήλοις καὶ ἀβασανίστως κινητοποιήσις τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἀπόδοσις μομφῆς ἀδίκου καὶ σκληρᾶς εἰς τὴν μνήμην προσώπων πολλαχῶς ἐργασθέντων ὑπὲρ τῆς Μονῆς. Καὶ εἴχομεν πρὸς τοῦτο πληρέστατον δίκαιον, διότι καὶ ἡ ἀνεύρεσις βραδύτερον κατὰ τὸ 1937, τυχαίως ἐν τοῖς ἐρμαρίοις τοῦ Ἠγουμένου, τοῦ ὑπὸ τοῦ προκατόχου ἡμῶν συνταχθέντος ὡς ἄνω καταλόγου, οὐδὲν ἀπολύτως ἐνοχοποιητικὸν στοιχεῖον προσεπόρισε τοῦναντίον ἐνίσχυσε τὴν ἀρχικὴν ἡμῶν ὑπόνοιαν ὅτι ἡ ἐν λόγῳ καταγγελία ἦτο ἀσεβῆς συκοφαντία ἔχουσα ἐλατήρια προσωπικῆς ἐμπαθείας κατὰ τῶν προμνησθέντων προσώπων, πολλαχῶς ἀποκλεισάντων αὐτὸν τοῦ ἀξιώματος τοῦ Ἠγουμένου.

Οὕτως εἶχεν ἡ ὑπόθεσις ὅτε κατὰ Φεβρουάριον τοῦ τρέχοντος ἔτους, καθ' ὃν χρόνον ἡμεῖς εὐρισκόμεθα ἐν Ἀθήναις ὁ αὐτὸς τερατολόγος Ἠγουμένος φιλοξενήσας ἐν τῇ Μονῇ Ἀξιωματικὸν τῆς Χωρ/κῆς Γρεβενῶν παρέσχεν αὐτῷ τὰς αὐτὰς μυθώδεις καὶ ἀβασίμους πληροφορίες, ἃς, πανομοιότηπως, παραθέτει ἐν τῷ σημειώματι αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀξιωματικὸς Δ. Κίσσονας· ὁ ἐν λόγῳ δὲ Ἀξιωματικὸς τῆς Χωρ/κῆς, ὡσαύτως ὅλως ἀβασανίστως, ἐπέδωκε μῆνυσιν

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ Ο ΑΠΟ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ κ. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

Με ψήφους κανονικές τῆς σепτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού συνήλθε τὴν Πέμπτη 23 Ὀκτωβρίου σὲ ἑκτακτὴ συνεδρία ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἀναδείχθηκε Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης ὁ ἀπὸ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀγαθάγγελος.

Μετὰ τὴν καθιερωμένη Θ. Λειτουργία στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἱ. Μονῆς Πετράκη, τὴν ὁποία τέλεσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθόνικος, ἄρχισε ἡ συνεδρία μὲ τὴ συμμετοχὴ 74 Μητροπολιτῶν. Ἀπουσίασαν οἱ Σεβ. Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων καὶ Φλωρίνης κ. Αὐγουστῖνος. Δὲν συμμετέχε ἐπίσης ὁ Σεβ. Φωκίδος, ἐπειδὴ δὲν ἔδωσε ἀκόμη τὴ διαβεβαίωση ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Κατόπιν μὲ ψήφους 52 ἐναντι 22 ἀρνητικῶν, οἱ Σεβ. Ἱεράρχες ἀποφάνθηκαν νὰ πληρωθεῖ ἡ Ἱ. Μητρόπολη Νέας Σμύρνης μὲ μετάθεση, ἀφοῦ οἱ 52 ψήφοι κάλυπταν τὸ προβλεπόμενο ἀπὸ τὴ νομοθεσία ποσοστὸ τῶν 2/3 τῶν παρόντων. Στὴ συνέχεια ἡ Ἱεραρχία προχώρησε στὴν πλήρωση τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης. Ἐγινε ψηφοφορία καὶ ἔλαβε 63 ψήφους ἐναντι 11 ἀρνητικῶν ὁ ὡς τότε Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐξελέγη Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης καὶ τέλεσε τὸ μικρὸ μήνυμα ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς συνεδρίας, τελέσθηκε τὸ μέγα μήνυμα τοῦ νέου Μητροπολίτη Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθαγγέλου στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο. Τοποτηρητῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Διδυμοτείχου ὀρίσθηκε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμος.

Ὁ νέος Μητροπολίτης

Ὁ νέος Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελος, κατὰ κόσμον Ἀντώνιος Ταμπουρατζάκης, γεννήθηκε τὸ 1929 στὴ Νεάπολη Κρήτης. Χειροτονήθηκε Διάκονος τὸ 1949 καὶ Πρεσβύτερος τὸ 1957. Τὴν ἴδια χρονιά ἔλαβε καὶ τὸ πτυχίό τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Στὴν περίοδο 1958-1962 σπούδασε στὴ Σχολὴ Κανονικοῦ Δικαίου τῶν Παρισίων καὶ ταυτόχρονα παρακολουθοῦσε καὶ τὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου. Στὴ συνέχεια παρακολούθησε ἐπὶ δύο χρόνια μαθήματα Κανονικοῦ Δικαίου καὶ Θερησκευτικῆς Κοινωνιολογίας στὴ Σορβόνη. Παράλληλα ὑπηρέτησε ὡς Πρεσβύτερος στὴν Ἱ. Μητρόπολη Γαλλίας. Τὸ 1962 ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὑπηρέτησε ὡς ἐφημέριος στὸν Πειραιᾶ καὶ τὴν Ἀθήνα. Ἀπὸ τὸ 1962 ὡς τὸ 1965 χρημάτισε Ὑποδιευθυντῆς καὶ Πνευματικὸς τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἀπὸ τὸ 1965 ὡς τὸ 1967 διατέλεσε Διευθυντῆς Τύπου, Θερησκευτικῆς Διαφωτίσεως καὶ Ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ ἴδιου Συνοδικοῦ Ὁργανισμοῦ καὶ Διευθυντῆς τοῦ περιοδικοῦ «Χαρούμενο Σπίτι». Στὴ συνέχεια ὡς τὸ 1974 ἦταν υπεύθυνος ἐκδόσεως τῶν Λειτουργικῶν Βιβλίων, μέλος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας καὶ Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου, Διαφωτίσεως καὶ Ὀπτικοακουστικῶν μέσων. Τὸ 1974 ἐξελέγη Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος ὅπου ἀνέπτυξε πλούσια πνευματικὴ, κοινωνικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δράση. Ἐχει, ἐξ ἄλλου, λάβει μέρος σὲ πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀποστολὰ στὴ Δ. Γερμανία, Βουλγαρία καὶ Ἑλβετία.

κατὰ ἀγνώστων ἐπὶ κλοπῇ κειμηλίων τῆς Μονῆς καὶ ἐκινήσασα οὕτω τὰς ἐνταῦθα Δικαστικὰς Ἀρχάς, αἰτινες ἐξήτησαν σχετικῶς κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον ἡμᾶς τε καὶ τὸν ποτε Ἐγούμενον τῆς εἰρημένης Ἱ. Μονῆς Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Καστορίας κ. Νικηφόρον. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅμως ἐκείνης μέχρι τῆς σήμερον ἂν καὶ εἰς χεῖρας τῆς Δικαιοσύνης εὐρίσκονται ἀμφότεροι οἱ κατάλογοι τῶν κειμηλίων, ἦτοι ὁ ὑπὸ τοῦ προκατόχου ἡμῶν καταρτισθεὶς καὶ ὁ ὑφ' ἡμῶν τοιοῦτος, αἱ σχετικαὶ ἐρευναι καὶ ἀνακρίσεις αὐτῆς ἀπέβησαν ἀκαρποὶ καὶ ἀτελεσφόροι καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν καὶ εἰμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἐπαληθεύσῃ καὶ ἐν προκειμένῳ πληρέστατα τὸ ἀρχαῖον γνωμικὸν «Ὡδινεν ὄρος καὶ ἔτεκε μὺν».

Καὶ αὕτη μὲν ἡ ἱστορία τῶν βαρυντίμων καὶ πολυθρολήτων κειμηλίων τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Νικάνορος, ἦτις παρέσχεν ἀφορμὴν καὶ εἰς πολλοὺς νὰ ἐπιδείξωσι τὰς σοφὰς αὐτῶν γνώμας καὶ τὰς ἀρχαιολογικὰς καὶ

στορικὰς αὐτῶν γνώσεις καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον.

Τεσματίζοντες δὲ τὴν παρούσαν ἡμῶν ὀφείλομεν νὰ τονίσωμεν καὶ τοῦτο ὅτι, ὁ Ἀξιωματικὸς Δ. Κίσσονας πλὴν τῶν ἄλλων ἀνακριθειῶν αὐτοῦ περιέπεσε καὶ εἰς τὸν δεινὸν ἀναχρονισμόν ἀναγράφας ὅτι ἡ Ἱ. Μονὴ πρὸ διετίας υπέβαλεψε ληστείαν ὑπὸ τὸν Καντάραν, ἐνῶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ λήσταρχος ἐκεῖνος διήλθεν ἐκ τῆς περιφερείας τῆς Μονῆς, ληστροικῶς δικαίῳ, κατὰ τὸ ἔτος 1923, ὁπότε ὁ μὲν ἀείμνηστος προκατόχος ἡμῶν ὑπηρέτει ὡς Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου, ἡμεῖς δὲ ἐθροιομαχοῦμεν ἐν Ἀνατολῇ.

Ὁ Μητροπολίτης

† Ὁ Γρεβενῶν Γεωργάσιος

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ

Ἐφέτος γιορτάζονται τὰ 1600 χρόνια ἀπ' τὴν ἐπιστροφή τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου (386). Ὁ ἱ. Αὐγουστίνος ἀνήκει στὴν ἀνά τὸν κόσμο ἀδιαίρετη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐξ Ἰσου Δυτικῆ ὅσο καὶ Ἀνατολικῆ, γιατί ἔζησε σὲ περίοδο πρὸ τοῦ Σχίσματος. Τὸ ἔτος 386 σημειώνεται μιὰ ἱστορικὴ περιπέτεια τοῦ νεοπλατωνικοῦ αὐτοῦ καὶ συγχρόνως Μανιχαίου διανοουμένου τῆς Β. Ἀφρικῆς. Παιδὶ μέσης κοινωνικῆς τάξης, ἀλλὰ εὐσεβοῦς οἰκογενείας, εἶχε ἀπεριόριστες πνευματικὲς ἀνησυχίες. Ἦταν μᾶλλον γέννημα καὶ θρόμος τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου, παρὰ τοῦ γένους τῶν Ρωμαίων. Ἐπὶ 9 ἔτη ζητοῦσε τὴν ἀλήθεια στὴν ἀίρεση τοῦ Μανιχαϊσμοῦ. Ἐάν τέλος βρῆκε τὴν ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, αὐτὸ ὀφείλεται σὲ ὀρισμένους κατὰ θεία παραχώρηση παράγοντες ἢ μᾶλλον σὲ ὀρισμένα συγκεκριμένα πρόσωπα: Ἡ μητέρα του Μονίκα, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Μιλάνου Ἀμβρόσιος καὶ ὁ ἀπ. Παῦλος ποὺ τὰ ἔργα του ἐξάσκησαν μεγάλη ἐπιρροή στὴν ἀποδοχὴ τῆς Χριστιανικῆς Πίστης. Ἀναρίθμητα ἔργα γράφτηκαν γιὰ τὸ πρόσωπο καὶ τὸ θεολογικὸ βάθος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἰππῶνος¹. Ἡ Δύση μὲ τὴν εὐ-

καιρία τῆς ἐπετείου αὐτῆς, τὸν τιμᾷ μὲ ἐκδόσεις, συνέδρια καὶ συμπόσια θεολογικά. Δὲν δικαιολογεῖται νὰ παρέλθουμε τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ γεγονός μὲ σιωπὴ ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι. Τὸν Μάιο 1987 εἰς Toronto - Canada θὰ συνέλθουν εἰδικοὶ διὰ νὰ συζητήσουν τὸ θέμα: «Ἡ Βάπτισις τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου» καὶ ἡ συμβολὴ του.

Στὴ Ρώμη συνεκλήθη ἀπὸ τὸ Institutum Patristicum Augustinianum (Σεπτ. 15-20 1986) διεθνὲς συνέδριον μὲ θέμα: «Ὁ Αὐγουστίνος — ἡ κληρονομιά τοῦ χθὲς καὶ σήμερα». Ὅταν ἐκοιμήθη τὴν 28 Αὐγούστου 410, ἤδη ὁ χριστιανισμὸς ἦταν διαδεδομένος στὴν Β. Ἀφρικῆ. Ἡ θεολογικὴ του σκέψη καὶ σοφία δημιούργησε ὀλόκληρη σχολή, γνωστὴ ὡς Αὐγουστινισμὸς, ποὺ μὲ ἰδιαίτερη μέθοδο ἐξετάζει μερικὰ μεταφυσικὰ καὶ σωτηριολογικὰ ζητήματα. Ἐπὶ 16 αἰῶνες ἡ θεολογία του ἐπηρέασε καὶ ἐπηρεάζεται ἀκόμα, τὸν τρόπο ἐξέτασης καὶ μελέτης τοῦ θέματος τῆς χάριτος, σωτηρίας, δικαίωσης, ὥστε καὶ οἱ Προτεστάντες ἀκόμα, ἂν καὶ εἰσῆγαγαν νέα κριτήρια ἀντιπαραδοσιαρχικά, στὸν τρόπο σκέψης καὶ μεθοδολογίας ὅμως νὰ ἀποδεικνύονται Αὐγουστινιανοί. Οἱ Μοναστικοὶ Κανόνες τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου (Epist. 211, 5-16, PL 33, 958-965) ἐπιβλήθηκαν σὰν ἔξοχος Διατάξεις καὶ ἔδωκαν καινούργια διάσταση στὴν ζωὴ τῶν ἀσκητῶν. Τόση ἦτο ἡ ἐκτίμησή του στὸν Μοναχισμό, ὥστε ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ποὺ μετέβαλε τὴν ἐπισκοπὴ του σὲ Μονὴ ποὺ ἐμόναζαν οἱ ἀφιερωθέντες ὑποτακτικοὶ καὶ πνευματικὰ του παιδιὰ. Ὁ πατέρας του Πατρίκιος παρέμεινε εἰδολολάτρης, καὶ ὅπως συμβαίνει σὲ μικτοὺς γάμους, δημιουργοῦσε πολλὰ ζητήματα στὴν εὐσεβῆ χριστιανὴ σύζυγό του Μονίκα. Ἀργὰ ὅμως καὶ αὐτὸς βαπτίστηκε λίγο πρὸ τοῦ θανάτου του.

*
**

1. Τὰ κείμενα τοῦ ἱ. Αὐγουστίνου ἐγνώρισαν διαφορὰς ἐκδόσεις. Οἱ πρὸ γνήσιες ἐπιστημονικῶς εὐρίσκονται στὴν πολυτομὴ σειρά Bibliothèque Augustinienne, Paris, ὀρισμένοι δὲ τόμοι στίς γνωστὲς ἐκδόσεις Sources Chrétiennes Κριτικὲς ἐκδόσεις εὐρίσκονται στὴν συνεχιζομένη σειρά στὸ Βέλγιον Corpus Christianorum, Tufhout ἢ Corpus Scriptorum Ellesiasticorum Latinorum, Vienne.

Εἰς Γαλλικὴ μετάφραση ἀξιόλογη εἶναι ἡ σειρά Les Belles Lettres, Association Guillaume Budé-Pris. Παράλληλα συναντῶνται τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του στὴν Πατρολογία τοῦ J. P. Migne: Patrologiae cursus completus, Series Latina. Λόγω συχνῶν ἀνακαλύψεων χειρογράφων του, ἡ Revue des études augustiniennes ἐκδίδει ἐτησίως τὸ Bulletin augustinien μὲ περίπου 4000 μελέτες.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ πλήρης βιβλιογραφία τῶν ὅσων ἔχουν γραφῆ περὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἰππῶνος. Σημειώνομεν μόνον ὀλίγα προσφάτως ἐκδοθέντα:

Marcel Neusch: Augustin, un chemin de conversion; Desclée de Brouwer.

Luc Verheijen: St Augustin, raconte sa conversion. St. Augustin commente la Ire lettre de St Jean; traduit par les Soeurs Carmelites de Mazille-France; DDB.

Émil Lamarande: L' Eglise céleste selon St Augustin; Etudes Augustiniennes, Paris 1963.

Albert Verwilghen: Christologie et spiritualité selon St Augustin; Paris, Beauchesne, 1985.

Peter Brown: Augustin of Hippo; Universi ty of California Press, 1967.

Bent Dalsgaard Larsen: Menneske of Samfund; Forlaget Aros, Aarhus, 1982.

R. Poque: St Augustin Mort et ressuscité pour nous; Foi Vivante, Paris 1986.

G. Humeau: Les plus beaux sermons de St Augustin; 3 tomes, Etudes augustiniennes, 1986, Paris.

Hachette: En Afrique du Nord au temps de St Augustin, Paris 1986.

Vera Paronetto: Augustin; le message d' une vie; Le Centurion, Paris, 1986.

Ὁ νεαρὸς Αὐγουστίνος σπούδασε στὴν Καρθαγένη, καὶ ἐκεῖ μᾶλλον ἐξάσκησε ἐπὶ μερικὰ χρόνια τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ρήτορα καὶ δικηγόρου.

Ἀργότερα βρῖσκει καλύτερη θέση στὴν Ρώμη καὶ στὴ συνέχεια στὸ Μιλάνο. Ἡ ἐπιτυχημένη του ἐπαγγελματικὴ σταδιοδρομία τοῦ ἔδωσε μεγάλη φήμη ὥστε οἱ φίλοι του νὰ ἐλπίζουν ὅτι θὰ προωθηθῆ νὰ διορισθῆ κυβερνήτης μιᾶς ἀπ' τὶς μεγάλες διοικητικὲς περιφέρειες.

Μᾶλλον ὅμως εἶχε ἐσωτερικὲς ἀνησυχίες καὶ ὀραματισμοὺς ἄλλης φύσης. Διψοῦσε γιὰ περισσότερη γνώση, γιὰ εὐρύτερη μάθηση, τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως. Γι' αὐτὸ στρέφεται στοὺς Μανιχαίους μὲ φανατισμὸ, ἐγκολπώνεται τὶς περὶ τοῦ κακοῦ ἀρχῆς του ἐπὶ 9 ἔτη διακρινόμενος ὡς μέλος ἐνεργό. Ἀρχίζει ὅμως ἡ ἀπογοήτευση, καὶ γιὰ νὰ πληρώσῃ τὸ κενὸ περιέρχεται τοὺς φιλοσοφικοὺς συλλόγους τοῦ

Μιλάνου. Εκεί γνωρίζεται με χριστιανικούς κύκλους μορφωμένων και με τον ι. Άμβρόσιο. Λίγες συζητήσεις έφθασαν για να διαλυθούν οι άμφιβολίες του και να έγκολπωθή την θρησκεία της μητέρας του.

Έάν οι πνευματικές του δυσκολίες ή μιá μετά την άλλη διαλύθηκαν, δέν συνέβη τó ίδιο με τούς ήθικους έσωτερικούς του άγώνες. Οι «παλιές του φίλες», δηλαδή οι άδυναμίες, τόν ένοχλούν σέ σημείο να γίνεται ή ζωή του νευρική. Η μητέρα του για να τόν διευκολύνη στή σύναψη ένός έπιτυχημένου γάμου, τού συνιστά να χωρίση την σύντροφο με την όποία συζούσε. Τελικά αυτή εισέρχεται σ' ένα γυναικείο Μοναστήρι. Για τόν Αύγουστινο ó άποχωρισμός αυτός ήτο óδυνηρός και έβλεπε ότι ή πληγή αυτή δέν έκλεινε. Για πολύ καιρό ζούσε μεταξύ άναποφασιστικότητας και διχασμένης κατάστασης. Γνωρίζουμε τι συνετέλεσε να καταπέσουν οι δισταγμοί του. Βρισκόταν στόν κήπο μιá ζεστή ήμέρα, όταν άκουσε την περιφημη έντολή «Πάρε και διάβασε» (Confessiones 12,99). Πηγαίνει ν' άνοιξη την σελίδα τού βιβλίου πού ήταν μπροστά του και τά μάτια του πέφτουν στόν στίχο, «Αποθώμεθα τά έργα τού σκότους... ένδύσασθε τόν Κύριον Ι.Χ.» (Ρωμ. 13,13-14). Άμέσως πήρε τότε την άπόφαση της εισόδου του στις τάξεις τών Κατηχουμένων τού Βαπτίσματος. Άπό τότε τίποτε δέν τόν κρατούσε στό Μιλάνο. Μιá φωνή τού έλεγε ότι ή θέση του είναι ή Άφρική. Η μητέρα του πεθαίνει πριν την έπιστροφή του στην κωμόπολη «Όστια κοντά στην Ρώμη. Με έκλεκτους φίλους του ζή σαν μοναχός σέ κοινότητα—άδελφότητα στή Θαγάστη. Μιá ζωή άπλή, με προσευχή και μελέτη. Τά γεγονότα όμως αλλάζουν. Τό 391 έρχεται στην Ιππώνα όπου με μεγάλες πιέσεις φίλων του δέχεται την χειροτονία του σέ Πρεσβύτερο. Οι πολλές ικανότητες του έξετιμήθηκαν πολύ ώστε τó 395 να έκλεγη και έπίσκοπος, διαδεχθείς τόν Βαλέριον.

Πριν τελικά δεχθί την Χριστιανική πίστη, ó Αύγουστίνος πέρασε κρίσεις και πολλά στάδια. Έπί κάμποσα χρόνια ήτο θιασώτης της άρχαίας Ρωμαϊκής φιλοσοφίας, άφου είχε καταβροχθίσει τó έργο τού Κικέρωνα Hortensius, πού έχει χαθεί δυστυχώς. Άργότερα μεταπηδά στην θρησκεία τών Μανιχαίων με την δυαρχία και την έμφαση στην παντοδυναμία τού κακού, τόν αιώνιο άνταγωνισμό δύο ίσοπάλων δυνάμεων αυτοδυνάμων: τού άγαθού και τού πονηρού. Άπογοητεύθηκε όμως άπό την άπαράδεκτη συμπεριφορά όρισμένων άνωτέρων άξιωματούχων Μανιχαίων, καταντά σκεπτικιστής για να προσχωρήση μετά άπό λίγο στόν Πλατωνισμό θελχθείς άπό την μεταφυσική διδασκαλία του. Τό 387 όμως όριστικά έγκαταλείπει όλα αυτά, και γίνεται χριστιανός.

Οι άντιαιρετικοί του άγώνες

Μεγάλο άγώνα διεξάγει με την άνάρρησή του στόν έπισκοπικό βαθμό έναντίον τών Μανιχαίων, πού τούς ήξερε πολύ καλά. Άγωνίστηκε και έναντίον τών Πελαγיאών πού άνέπτυσαν την θεωρία της άπόλυτης

έλευθερίας βούλησης, αιώνες πριν άπό τόν Προτεσταντισμόν, γιατί άπέριπταν την θεωρία τού Αύγουστίνου για την θεία Χάρι. Ό σκληρότερος όμως άγώνας του έγινε έναντίον τών Δονατιστών, λόγω τού σχισματικού Δονάτου. Τό έπιχείρημά τους ν' άνοίξουν νέα εκκλησία ήτο ότι, κατά την διάρκεια τού διαγμοού έπί Ιουλιανού τού Παραβάτη, ó έπίσκοπος Καρθαγένης, λιποψύχισε, και πρόσφερε τά ιερά κείμενα στις ειδωλολατρικές άρχές και αυτό θεωρήθηκε προδοσία της πίστης. Άρα ήτο άνάξιος και θά έπρεπε να παύση να λειτουργή. Μιá άλλη εκκλησία έπρεπε ν' άντικαταστήση την άνάξια. Έτσι γεννήθηκε τó σχισμα τών Δονατιστών. Έν τώ μεταξύ Θεοδόσιος ó μέγας Αύτοκράτορας, είχε άνακηρύξει σαν έπίσημη θρησκεία τού κράτους την Χριστιανική. Έπί 30 έτη ó Αύγουστίνος βρισκόταν σέ σύγκρουση με τούς Δονατιστές. Και δέν σταματά να κάμη θερμές έκκλήσεις προς αυτούς να άγαπήσουν τόν Χριστό και την Έκκλησία του:

«Άς άγαπήσουμε τόν Κύριο και Θεό μας, ως άγαπήσουμε την Έκκλησία του. Αυτόν ως τόν Πατέρα μας, αυτήν ως Μητέρα μας. Αυτόν ως Κύριον, αυτήν ως δούλην. Διότι είμεθα τά τέκνα της θυγατρός αυτής. Με ένα πνεύμα λοιπόν, άγαπητοί, άντικρύζετε τόν Θεόν Πατέρα και την Έκκλησία την μητέρα» (Comment. in Psalm. 38,14; PL 37, 1140).

Τεράστια προβλήματα όρθώνονται στην Έκκλησία της Ιππώνος. Έριδες, σγίσματα κατασπαράσσουν τó σώμα της Έκκλησίας. Έπρεπε ν' άναιρή τούς Μανιχαίους, να ύπερασπισθί την ένότητα της Έκκλησίας έναντίον τών Δονατιστών, να έκθέση την περι χάριτος διδασκαλία έναντίον τού Πελαγίου, άναπτύσσοντας συγχρόνως την θεολογία της διακονίας και άγάπης προς τόν άνθρωπο.

Ζητούν την γνώμη τού ι. Αύγουστίνου για όλα και άπό παντού. Έτσι συγγράφει κειμήλια θαυμάσια κατηχητικής, λειτουργικής, ποιμαντικής και δογματικής φύσης έργα. Τό θεολογικό φορτίο δέν τόν άπομακρύνει άπό τó ιδεώδες της μοναστικής πολιτείας. Θέλει να διατηρήση την ιδιότητά του σαν μοναχού. Και ίσως όπως έλέχθη, θά είναι ó πρώτος πού είχε μεταβάλλει τó έπισκοπικό του μέγαρο σέ πραγματική Μονή όπου συγκατοικούσαν γύρω του πολλοί πιστοί του φίλοι και κληρικοί.

Μερικοί θέλησαν να τόν δυσφημίσουν, ότι δήθεν μετέφερε στην Δύση τόν «καρκίνο», τó διαφιλονικούμενο θεολογικό πρόβλημα, τού προπατορικού άμαρτήματος και άλλες θεολογικές ύπερβολές. Ό Αύγουστίνος άπορρίπτει κάθε πρόθεση ως ιδιοποιήσεως τίτλου εισαγωγής νεωτερισμών και δημιουργίας δικής του θεολογικής Σχολής. Άντιτίθεται σέ σκέψη, ως ιδιοποιήσεως τίτλου άρχηγού σχολής και διδασκάλου. Έποχρεωμένος, λόγω ποιμαντικών εύθυνών, να δίνει λύσεις και άπαντήσεις σέ κρίσεις και δύσκολες καταστάσεις, έλεγε με χαρακτηριστικό ύφος. «Ζητούμε για να εύρωμε, και μόλις βρούμε, άναζητούμε άκόμη περισσότερον». Η σχολή του έπομένως θά έπρεπε να όνομασθί μάλλον: «πιό βα-

Η ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Ἡ εὐθανασία δὲν εἶναι νέο πρόβλημα εἶναι παλαιό. Χάρης ὅμως στὶς δραματικὲς ἀνακαλύψεις τῆς βιολογίας, στὴν ἀνευ προηγουμένου πρόοδο καὶ ἐξέλιξη τῆς Ἰατρικῆς Ἐπιστήμης καὶ τὴν ἐντυπωσιακὴ ἀνάπτυξη τῆς ἰατρικῆς τεχνολογίας ἤρθε πάλι στὴν ἐπικαιρότητα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς γύρω ἀπὸ αὐτὴν ἔγινε κάπως ἐντονότερο.

Στὴ σύντομη τούτῃ εἰσήγησή μου, ποὺ διαίρειται σὲ δύο μέρη, ὅπως καὶ ὁ τίτλος τῆς δηλώνει, θὰ ἀναφερθῶ στὸ πρόβλημα «ἡ εὐθανασία σήμερα καὶ ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας».

Πρὶν ὅμως προχωρήσω στὴν ἐξέταση τοῦ ὅλου θέματος χρειάζεται νὰ πῶ δύο λέξεις γιὰ τὸ τί εἶναι εὐθανασία καὶ γιὰ τὰ εἶδη εὐθανασίας.

Εὐθανασία ἀρχικὰ ἐσήμαινε τὸν καλὸ, τὸν γλυκὸ, τὸν εὐχολο καὶ ἀνώδυνο θάνατο, στὶς ἡμέρες μας ὅμως

σημαίνει τὸ σπλαχνικὸ θάνατο («mercy killing»), ποὺ προκαλεῖται ἐσκεμμένα καὶ εἰδικὰ μὲ τὴ χορήγηση ἐνὸς φαρμάκου, γιὰ νὰ τερματισθεῖ ἔτσι ὁ πόνος καὶ ἡ ὀδύνη.

Διακρίνεται σὲ ἐκούσια, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ ὑποφέρων τὴν ἐπιθυμεῖ καὶ σὲ ἀκούσια, ὅταν ὁ χρονίως πάσχων ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφράσει τὴ θέλησή του καὶ ἄλλοι ἀντὶ αὐτοῦ (συγγενεῖς, γιατρός καὶ κοινωνία) τὴν ἀποφασίζουν.

Χαρακτηρίζεται ἀκόμα, ὡς ἐνεργητικὴ ἢ θετικὴ (active or positive — ἡ ἐνεργὸς ἐπέμβαση μὲ σκοπὸ τὴν ἐπίσπευση τοῦ θανάτου) καὶ ὡς παθητικὴ ἢ ἀρνητικὴ (passive or negative — ἡ προσχεδιασμένη καὶ ἠθελημένη παράλειψη ἢ διακοπὴ τῆς θεραπευτικῆς ἀγωγῆς)¹.

1. Dictionary Medical Ethics, London, 1981, σελ. 164-65. T. L. Beauchamp, L. Walters, Contemporary issues in bioethics, Belmont, California, 1982, σελ. 307-9. B. Haring, Medical Ethics, Middlegreen, England, 1982, σελ. 144-46. Πολλὰ γράφτηκαν τελευταία ἀπὸ Θεολογικῆς καὶ Ἰατρικῆς πλευρᾶς στὶς Π.Π.Α. καὶ στὴν Εὐρώπη γιὰ τὴ

* Ἡ παρούσα σύντομη εἰσήγησή μου ἔγινε στὴ Συζήτηση στοργγύλης Τραπεζῆς μὲ θέμα: Εὐθανασία, σύγχρονη θεώρηση τοῦ προβλήματος, στὰ πλαίσια τοῦ 12ου Ἐτήσιου Πανελληνίου Ἰατρικοῦ Συνεδρίου, στὸ Ζάππειο Μέγαρο, στὶς 16-5-86.

θεῖα ἀναζήτηση, ἐμβάθυνση τοῦ μυστηρίου τῆς πίστεως».

Ἡ ἰδεώδης Πολιτεία

Τὰ 22 βιβλία τοῦ ὀγκώδους ἔργου τοῦ De civitate Dei χρειάστηκαν 13 χρόνια συγγραφῆς, ἀπὸ 413-426. Χωρὶς νὰ ἔχει ἐνότητα ἐσωτερικὴ καὶ αὐστηρὴ συστηματικότητά, πιστότατα ἀντικατοπτρίζουν τὶς ἀνησυχίες τοῦ συγγραφέως ἐνώπιον δυσκολιῶν, ἀταξιῶν πάσης φύσης καὶ τῆς ἀγωνίας ἐνὸς ἐπισκόπου νὰ ἀναδείξει τὸ ποίμνιό του ὑπόδειγμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τὸ βιβλίον αὐτὸ στὴν ἱστορία τῆς θεολογικῆς σκέψης στὴν Δύση, ἐπηρέασε παρά πολὺ τοὺς θεολόγους, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ τοὺς πολιτικούς ἀνδρες περισσότερο ἀπὸ 15 αἰῶνες. Ἡ ἀρχὴ τῆς πολιτικῆς κυβέρνησης τῆς Ἱερῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας σ' αὐτὸ βασίστηκε, καὶ κυρίως ἐπηρέασε τὴν σκέψη τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Ἐδῶ συναντιέται ἡ ἀρχὴ τῶν δύο ἐκτελεστικῶν σωμάτων δικαστικῶν, τῶν δύο ἔγκυρων ἀνωτέρων ἀρχῶν, τῆς Ἐκσίας καὶ τῆς Πολιτείας, ποὺ τόσο υπεράσπισε ὁ Πάπας Γελάσιος 1ος στὶς ἀρχές τοῦ 5ου αἰῶνα.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς συγγραφῆς τῆς Πολιτείας τοῦ Θεοῦ, πολλὰ γεγονότα δραματικὰ συνέβησαν. Ἡ Ρώμη, τὸ ἀρχιτεκτονικὸ καὶ πολιτιστικὸ κῶσμημα αὐτὸ τῆς Μεσογείου, ὑπέφερε παρά πολὺ ἀπὸ ἐπιδρομὲς καὶ θεομηνίες. Προστέθηκαν καὶ οἱ ἀπὸ Βορρᾶ ἐπιδρομὲς τῶν βαρβαρικῶν φυλῶν. Ὅταν πέθαινε ὁ Αὐγουστίνος τὸ 430, οἱ Βάνδαλοι ἐπιδρομεῖς τοῦ βασιλιᾶ Καισερικοῦ, μὲν εἶχαν ἀποβιβασθῆ στὴν Β. Ἀφρικὴ ἀπὸ τὴν Ἰσπανία καὶ τὴν Γαλάτια καὶ μὲ λύσσα κατέστρεφαν τὰ ὀχυρώματα καὶ τὴν

ἄμυνα τῆς Ἰππῶνος. Ἐν τέλει κατέλαβαν τὴν πόλι καὶ ἐπιδόθησαν σὲ βανδαλισμοὺς πάσης φύσης. Ἡ «Πολιτεία» τότε εἶχε ἤδη ἀρχίσει νὰ γράφεται καὶ γι' αὐτὸ συναντᾶ ὁ ἀναγνώστης τὸν πόνον καὶ τὴν φρίκη τοῦ Αὐγουστίνου γιὰ τὶς ζημιὲς καὶ τὶς καταστροφές. Ἐδῶ ἐκφράζει τὸν θρήνο τῆς γενεᾶς του, καὶ σὰν πατριώτης καὶ σὰν ποιμενάρχης. Τὸ 410 ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βησιγόθων Ἀλλάριχος νικητὴς εἰσέρχεται στὴν αἰώνια Ρώμη προκαλώντας τὸν τρόμο, ἀλλὰ γεννώντας καὶ πολλὰ σοβαρὰ ἐρωτηματικὰ στοὺς θρησκευομένους:

«Μήπως φταίουν γιὰ τὴν ἐθνικὴ αὐτὴ συμφορὰ οἱ Χριστιανοί;» Δὲν εἶναι συνέπεια τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ρώμη ἀπόρριψε τοὺς θεοὺς τῆς Ρωμαϊκῆς πολιτείας καὶ τοῦ Καίσαρα Αὐγούστου; Μήπως οἱ ἀλλεπάλληλες αὐτὲς συμφορὲς τῶν βαρβαρικῶν ὀρδῶν δὲν εἶναι ἡ τιμωρία τῶν ταπεινωθέντων ἀρχαίων Θεῶν, ποὺ ἀποδοκίμασαν οἱ Ρωμαῖοι γιὰ νὰ δεχτοῦν τὸν Χριστὸν σὰν Θεό; Ἡ ὑποταγὴ αὐτῆ τοῦ ἄλλοτε γενναίου Ρωμαϊκοῦ ἔθνους, κατακτητῆ καὶ υπερήφανου, ποὺ σκόρπισε στὴν ἀχανῆ τότε κοσμοκρατορία τοὺς καλύτερους Νόμους, δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ὑποταγῆς του σ' ἕνα Θεὸ ἀγάπης, μακροθυμίας καὶ ἀνεξικακίας; Ἡ κρίση καὶ ἡ τιμωρία αὐτῆ, δὲν εἶναι μήπως ἐκδίκηση τῶν προσβληθέντων ἐθνικῶν θεῶν; Ὁ Αὐγουστίνος ἀναλαμβάνει μὲ ἐντιμότητα καὶ αὐτοκριτικὴ ν' ἀπαντήσῃ σὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ ἀγγχώδη αὐτὰ ἐρωτήματα ποὺ τὰ ἄκουγε καθημερινὰ ἀπὸ τοὺς πανικόβλητους πολίτες ἢ ἄλλους νοσταλγοὺς τοῦ Παγανισμοῦ.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Σηλυβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Α' ΜΕΡΟΣ

Η ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

1. Άκούσια εϋθανασία (involuntary euthanasia).

Έδω αναφέρομαι στα άνάπηρα, στα διανοητικώς καθυστερημένα, στα παραμορφωμένα και γενικά στα ελαττωματικά νεογέννητα.

Η άκούσια εϋθανασία τελευταία είναι εύρέως διαδεδομένη στην Παιδιατρική, τόσο στη Βόρεια Άμερική (Η.Π.Α. — Καναδά), στη Μεγάλη Βρετανία, όσο και στη λοιπή Εϋρώπη, σύμφωνα με αρκετές μαρτυρίες, προερχόμενες από δημοσιευμένες μελέτες και όμολογίες παιδίατρων. Δυό περιστατικά βεβαιώνουν τούτο:

α) Σύνδρομο Down, μογγολισμός, (down's Syndrome) με άτρησία του δωδεκαδακτύλου (Duodenal Atresia).

Τό περιοδικό British Medical Journal² σε κύριο άρθρο του, παίρνοντας ως δεδομένο, ότι στο παραπάνω περιστατικό αρκετοί παιδίατροι θά άρνούνταν χειρουργική επέμβαση, τούς προτρέπει να χορηγούν καταπραΰντικά στα νεογέννητα, τά όποια περιπίπτουν σε κατάσταση ύπνηλίας, δέν επιζητούν τροφή και πεθαίνουν σε διάστημα δύο ή έξι εβδομάδων³. Οί R.S.F. Duff, A.G.M. Campbell⁴ και A. Shaw⁵ αντίστοιχως συμβουλεύουν τό ίδιο, όταν οί γονείς δέν συγκατατίθενται να χειρουργηθούν τά παιδιά τους.

Γύρω από τό ίδιο θέμα του μογγολισμού με άτρησία του δωδεκαδακτύλου έγινε μιá έρευνα (survey) στα μέλη τής Άμερικανικής Άκαδημίας Παιδίατρων⁶, και άπάντησαν 457. Άπό εκείνους που άπάντησαν οί 267 ήταν Παιδοχειρουργοί και οί 190 Παιδίατροι. Μερικά άπό τά άποτελέσματα τής έρευνας είναι: 24% τών παιδοχειρουργών και 13% τών παιδίατρων θά έπειθαν τούς γονείς να μη δεχθούν χειρουργική επέμβαση στα μωρά τους, ενώ 52% και 38% αντίστοιχως θά έδιδαν στους γονείς τήν πραγματική εικόνα και θά έσέβοντο τήν άπόφαση τών γονέων. 77% άπό τούς πρώτους και 50% άπό τούς δεύτερους είπαν, ότι θά συμφωνούσαν με τήν άπόφαση τών γονέων να μη χειρουργηθεί τό παιδί τους. Άν οί γονείς ήταν άναποφάσιστοι, 17% άπό τούς

παιδοχειρουργούς και 28% άπό τούς παιδίατρος θά έπειθαν τούς γονείς να χειρουργηθούν τά παιδιά και δέ θά κατάφευγαν στο Δικαστήριο αν άρνιόταν. Μόνο 3,1/2% και 16% αντίστοιχα θά άπευθυνόταν στο Δικαστήριο.

β) Νεογέννητα με δισχιδή ράχη (spina bifida).

Οί R.S.F. Duff, A.G.M. Campbell⁷ ισχυρίζονται ότι ή εύκολη λύση σε τούτη τήν περίπτωση είναι ό θάνατος, τόν όποιον και άποκαλούν standard practice. Σε άλλη τους έρευνα⁸, ύποστηρίζουν, πώς ή παθητική εϋθανασία έγκρίνεται με 98% και ή ενεργητική με 39%, 28% με άνάμικτα αισθήματα και 33% κατά.

Άλλη περίπτωση⁹ σε ένα Νοσοκομείο Παίδων, 23 άπό τά 24 νεογέννητα πέθαναν χωρίς έγχείρηση και με τό συνήθη τρόπο τής ναρκώσεως, όπως και στις παραπάνω 2 περιπτώσεις.

Τό έγκυρο ιατρικό περιοδικό Lancet¹⁰ μās λέγει, ότι και οί έξής περιπτώσεις: (chromosomal disorders) άνωμαλίες τών χρωματοσωμάτων στη διάπλαση, (multiple anomalies) συγγενείς πολλαπλές διαμαρτίες, (bilateral anophthalmia) άμφοτερόπλευρη άνοφθαλμία και (severe rubella syndrome) σοβαρό σύνδρομο έρυθράς έχουν τήν ίδια τύχη.

Τό σκεπτικό τους και στα α και β περιστατικά είναι ό οίκτος. Λέγουν, ότι τό παιδί αν ζήσει, θά είναι βάρος και άχρηστο στον έαυτό του, στην οικογένεια του και στην κοινωνία.

Άπό τά παραπάνω φαίνεται ότι στη Βόρεια Άμερική (Η.Π.Α. — Καναδά), στη Μεγάλη Βρετανία και στις άλλες χώρες τής Εϋρώπης ή εϋθανασία εφαρμόζεται μάλλον συστηματικά και άνοικτά συνιστάται, όπως σημειώνω άνωτέρω. Για τήν Ελλάδα δέν γνωρίζω. Άξίζει όμως να έρευνηθεί.

2. Ένεργητική και παθητική εϋθανασία: άνιατοι, άνάπηροι, ήλικιωμένοι, έτοιμοθάνατοι και άνθρωποι «φυτά»¹¹.

Έπειδή έδω οί πληροφορίες μας είναι λιγότερες

7. The New England Journal of Medicine, 1973, σελ. 893. Ίδε επίσης B. Kelsey «Which infants should live? Who should decide? An interview with Dr. Raymond Duff», 1975, 5(2).

8. «Moral and ethical dilemmas: Seven years into the debate about human ambiguity», 1980, 447 Annals of the American Academy of political and social science, 26.

9. R. B. Zachary άνωτέρω σελ. 1460-62 και «Ethics and social aspects of treatment of spina bifida» Lancet, 1968, 2, 274.

10. «Non-Treatment of defective newborn babies» 1979, ii, 1123-4.

11. Για τις παραπάνω 1 και 2 περιπτώσεις ίδε και «Euthanasia and clinical practice: Trends principles and alternatives», The Linacre Centre, London, 1984, σ. 5-22. N. Autton, Doctors talking: A guide to current medico-moral problems, Mowbray, London-Oxford, 1984, σελ. 118 και 228.

συνετή χρήση τών τακτικών (ordinary) και εκτάκτων (extraordinary means) μέσωσν θεραπείας (Ίατρική τεχνολογία και φάρμακα). Τραγικό περιστατικό ή Άμερικανίδα Karen Ann Quinlan. Τό όλο θέμα αξίζει να έρευνηθεί περαιτέρω.

2. 1981, σ. 925-6.

3. R. S. Zachary, «Life with spina bifida». British Medical Journal, 1977, ii, 1460-62.

4. «Moral and ethical dilemmas in the special — care nursery», 1973, 289, σ. 891 και 894.

5. «Dilemmas of informed consent in children» στο ίδιο περιοδικό, σ. 886-887.

6. A. Shaw, J. G. Randolph, B. Manard, «Ethical issues in Pediatric Surgery: A National Survey of Pediatricians and Pediatric Surgeons», 1977, 588-99, Pediatrics vol. 60.

ἀπὸ ἐκεῖνες τῶν νεογέννητων, δὲν μπορούμε μὲ θετικότητα νὰ ἐπιβεβαιώσουμε ἂν στὴν κατηγορία αὐτὴ τῶν ἀνιάτων ἀσθενειῶν ἢ ἐνεργητικὴ καὶ παθητικὴ εὐθανασία εἶναι τόσον ἀποδεκτὴ καὶ διαδεδομένη, ὅσο στὴν πρώτη κατηγορία. Ὅπως δὲ φαινομενικά, ὅτι καὶ ἐδῶ ἐφαρμόζονται, τόσον ἢ ἐνεργητικὴ, ὅσο καὶ ἢ παθητικὴ εὐθανασία, ἂν κρίνουμε ἀπὸ τὶς παρακάτω δημοσιεύσεις καὶ ὁμολογίες: 1) Τὸ *Lancet*¹², σὲ κύριον ἄρθρο τοῦ ὑπαινίσσεται, ὅτι οἱ γιατροὶ σὲ περιπτώσεις ἐτοιμοθανάτων πρόθυμα θὰ ἐπιτάχυναν τὸ θάνατό τους μὲ φάρμακα. 2) Σὲ μιὰ ἐρευνα ἀνάμεσα σὲ 344 Πρόεδρους Τμημάτων Ἰατρικῶν Σχολῶν τῶν Η.Π.Α. καὶ σὲ Μέλη τῆς Ἀμερικανικῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας (ἀπάντησαν οἱ 333) διαπιστώθηκε ὅτι, 87% ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς ἀρνητικῆς (παθητικῆς) εὐθανασίας, 80% ὁμολόγησαν πὼς τὴν ἐφαρμόζουν¹³. 3) Δὲν πρέπει ἀκόμα νὰ ξεχνοῦμε τὶς συνεχεῖς προσπάθειες ποὺ καταβάλλουν οἱ ὑποστηρικτὲς τῆς εὐθανασίας, γιὰ τὴ νομιμοποίησή της, ὅταν μάλιστα γίνεται μὲ τὸν τύπο τῆς «diving will»¹⁴, ποὺ στὶς Η.Π.Α. καταχωρήθηκε καὶ νομικά.

Ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς εὐθανασίας

Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ὀπαδῶν τῆς εὐθανασίας εἶναι παρόμοια μὲ ἐκεῖνα τῶν νεογέννητων καὶ ἄλλα: ὁ οἶκτος καὶ ἡ συμπόνια γιὰ τὸν μελλοθάνατο καὶ τὸ δικαίωμά του νὰ πεθάνει μὲ ἀξιοπρέπεια. Ὁ ἐτοιμοθάνατος, λέγουν, στὴν κωματώδη μάλιστα κατάσταση λειτουργεῖ μονάχα βιολογικά, εἶναι μιὰ παραμορφωμένη μᾶζα ἀπὸ ὅστᾳ καὶ ἰσχνές καὶ ἀναιμικὲς σάρκες, τίποτε ἄλλο. Δὲν εἶναι, ἰσχυρίζονται, πρόσωπο μὲ ἀπόλυτη ἀξία καὶ δικαιώματα ὅπως οἱ συνάνθρωποί του. Ἀκόμη διατείνονται ὅτι δὲν παράγει, δὲν δημιουργεῖ, δὲν προσφέρει· ἐπομένως εἶναι ἕνα ἄχρηστο ἀντικείμενο, βάρος στὸν ἑαυτό του, στὴν οἰκογένειά του καὶ στὴν κοινωνία. Τέλος, ἐπιμένουν, κοινωνικά καὶ οἰκονομικά ὁ ἐτοιμοθάνατος εἶναι παθητικὸ καὶ ἐπιζήμιον ἄτομο. Βιολογικά δὲ καὶ εὐγονικά οἱ δυνατοὶ καὶ ὑγιεῖς πρέπει νὰ ἐπιβιώνουν, οἱ ἀδύνατοι καὶ ἐλαττωματικοὶ πρέπει νὰ πεθαίνουν. Ἀλήθεια δὲ θυμίζον τὰ λόγια τοῦτα ὀφελιμισμῶ, κοινωνικῶ Δαρβινισμῶ καὶ Νιτσεισμῶ;

Β' ΜΕΡΟΣ

Ἡ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία ἀντιτίθεται γενικά στὴν εὐθανασία, εἴτε αὐτὴ λέγεται ἐκούσια ἢ ἀκούσια, εἴτε ἐνεργητικὴ ἢ παθητικὴ, γιὰ τοὺς παρακάτω λόγους:

12. «Choosing and how to die», 1980, ii, 571.

13. R. H. Williams «Our role in the generation, Modification and termination of Life», Archives of Internal Medicine, 124, August 1969, 215-37. Καὶ B. Haring, Medical Ethics, St. Paul Publications, Middlegreen, Slough, England, 1982, σ. 147.

14. Euthanasia and clinical practice, ἀνωτέρω σελ. 13.

1. Εἶναι φόνος, ἀνθρωποκτονία, «Οὐ φονεύσεις»¹⁵.

2. Ἡ ζωὴ εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Εἶναι ὑψιστο καὶ ἀπαραβίαστο ἀγαθόν. Κανένας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀφαιρῆ οὔτε τὴ ζωὴ του (αὐτοκτονία) οὔτε τὴ ζωὴ τοῦ ἄλλου. Καθῆκον του εἶναι νὰ σέβεται, νὰ τιμᾷ καὶ νὰ διατηρῆ τὴ ζωὴ, ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτόν. Πότε θὰ ἔρθει σὲ τοῦτον τὸν κόσμο καὶ πότε θὰ ἀναχωρήσει γιὰ τὸν ἄλλον, τοῦτο εἶναι ἀποκλειστικὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ. «Ἴδετε, ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἶμι καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν ἐμοῦ· ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω, πατάξω καὶ ἐγὼ ἰάσομαι καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου»¹⁶. Καὶ «Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆν καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν. Ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν»¹⁷.

3. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ: «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν...»¹⁸.

Προικίσθηκε μὲ λογικὸ καὶ αὐτεξούσιο, μὲ λογικὴ καὶ ἀθάνατη ψυχὴ καὶ ἐλεύθερη βούληση. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι μιὰ ψυχασωματικὴ ὄντοτητα. Εἶναι μιὰ μοναδική, ἀναντικατάστατη προσωπικότητα. Εἶναι ἀπόλυτη ἀξία. Εἶναι πρόσωπο.

Ἡ ἔννοια ἀνθρώπος παίρνει μεγαλύτερη ἀξία καὶ ἀνάλογος πρέπει νὰ εἶναι ὁ σεβασμὸς μας σὲ αὐτόν, ὅταν ἀναλογιστοῦμε ὅτι γιὰ τὸν ἄνθρωπο χύθηκε αἷμα θεϊκό¹⁹.

4. Ὁ θάνατος εἶναι φυσικὸ γεγονός ὅπως καὶ ἡ ζωὴ. Τέλος κανένας νόμος, κανένα θέσπισμα, κανένας φραγμὸς δὲ θὰ μπορέσει ποτὲ νὰ σταματήσει τὴν καταστροφή, τὸν κατήφορο, γιὰτὶ ἂν ἀνοιξοῦμε τὸ κουτὶ τῆς Πανδώρας μύρια κακὰ θὰ ἀκολουθήσουν²⁰. Ἄρκει

15. Ἐξοδ. 20,15. Δευτ. 5,18. Ματθ. 5,21. 19,18.

16. Δευτ. 32,39.

17. Ρωμ. 14,7-8 ἴδε ἐπίσης Ἰώβ, 1,21· Ἐκκλησ. 3,1-2 καὶ 7,17, Ἰώβ, 3,11.

18. Γεν. 1,26,27. I Κορ. 11,7. Κολοσ. 3,10. Ἰ. Δαμασκηνός, Περὶ Ὁσθοδόξου Πίστewος, 2,12, MPG 94, 920.

19. Ἡσαΐας κεφ. 53. Ματθ. 26,28. Ἰωάν. 1,29 καὶ 3,14-16. Ἐβρ. 9,11-15 καὶ 10,19. I Πέτρ. 1,18-20 καὶ 24-25. Γρηγ. Ναζ. MPG 36,653AB, 661C, 664A καὶ τὸ χαρακτηριστικὸ ἀπολυτικὸ τοῦ Ὁρθρου τῆς Μ. Παρασκευῆς: «Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου τῷ τιμίῳ Σου Αἵματι· τῷ Σταυρῷ προσηλωθεὶς καὶ τῇ λόγχῃ κεντηθεὶς τὴν ἀθανάσιαν ἐπήγασας ἀνθρώποις. Σωτήρ ἡμῶν, δόξα Σοι».

20. Βλέπε σχετικὰ Ἡσιόδου Ἔργα καὶ ἡμέραι, 94 καὶ τὰ λόγια τοῦ μεγάλου μας ποιητῆ Κωστῆ Παλαμᾶ:

«Κ' εἶταν αὐτὴ ἡ Θεόσταλη πληγὴ τῆς γῆς,
Καὶ τὴν λέγανε Πανδώρα...
Θυμὸς Θεοῦ τὴν ἔστειλε νὰ καίη, νὰ συνεπαίρνη,
Κρατάει μέσ' στὸ πᾶνέρι τῆς (μακριά, μακριά, μακριά!)
τὰ πονηρὰ καὶ τὰ δεινὰ καὶ τ' ἄγρια, καὶ τὰ φέρνει
γιὰ νὰ μᾶς λύσῃ, ἄνθρωποι, μίαν ὥρα πῶδ' μπροστά».

Ἄπαντα, τόμος 3ος, Ἀσκραῖος, Μπίρη, Ἀθήναι, 1972, 4 σελ. 213-214.

ΤΟ ΚΛΗΡΙΚΟΛΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ Ι. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ*

Στην παγκοινοτική συνεστίασι ιδιαίτερη έν-
πωση προξένησαν οι χαιρετισμοί τόσο του Προέδρου
της Έλληνικής Κυπριακής Αδελφότητας Δρος Όμη-
ρου Χαπίτη, όσο και του Προέδρου του Foundation
for Hellenism in Great Britain κ. Ίακώβου Τσουνή.

Ό Δρ. Χαπίτης με την διακρίνουσα αυτόν ευφρά-
δεια για μιá άκόμενη φορά έξήρε τους δεσμούς της Έλ-
ληνικής Όμογενείας ως και της Έλληνικής Κυ-
πριακής Αδελφότητας με την Ι. Αρχιεπισκοπή Θυα-
τείρων και έτόνισεν, ότι όλοι οι Έλληνες της Μ. Βρε-
ταννίας πρέπει ένωμένοι να συμπαρίστανται στο έργο
του Αρχιεπισκόπου.

Έξ άλλου ό κ. Ίακώβος Τσουνής στον χαιρε-
τισμό του έξήρε τη συμβολή του Σεβ. Αρχιεπισκό-
που κ. Μεθοδίου στην πρόοδο του Foundation for
Hellenism in Great Britain, το όποιο έκδιδει την
θαυμάσια έπετηρίδα «Texts and Studies», ή όποια

(*) Συνέχεια έκ της σελ. 577 του ύπ' άριθ. 17 τούχους.

είναι έργο πρωτοποριακό και περιλαμβάνει ύλη, που
άντικατοπτρίζει την πνευματική κίνησι της όμογε-
νείας. Γενικώς το πνεύμα του χαιρετισμού του κ.
Τσουνή ήταν κατά πάντα σύμφωνο προς το πνεύμα
της όμιλίας, που έκαμε στο Συνέδριο του Κέντρου
Μελετών του Έλληνισμού στη Μ. Βρεταννία και που
δημοσιεύθηκε στον «Όρθόδοξον Κήρυκα» (Φεβρουά-
ριος-Μάρτιος 1986, σελ. 12). Στην όμιλία αυτή έκτός
των άλλων τονίζονται τά έξής:

«Τό Κέντρον Μελετών του Έλληνισμού εις τό
Ήνωμένον Βασίλειον έπενοήθη και ύλοποιήθη ύπό
του πεφωτισμένου Αρχιεπισκόπου Θυατείρων κ.
Μεθοδίου καταξιωμένου και παραδεγμένου έπιστή-
μονος, σπανίου θρησκευτικού ταγού και πατριώτου...
Τό Κέντρο Μελετών του Έλληνισμού εις την Μεγάλην
Βρεταννίαν δύναται, άν τό θελήση, να συνεχίση τόν
ιστορικόν ρόλον των άποδήμων, που πάντοτε προσέ-
φεραν μεγάλας ύπηρεσίας εις την Πατριδα, άλλα και

να θυμηθούμε τη βρεφοκτονία του Καιάδα²¹, τις άπα-
ράδεκτες εύγονικές συμβουλές του Πλάτωνα²² και
τά στυγερά και άπάνθρωπα έγκλήματα του Χίτλερ,
όχι μόνο έναντίον των έκατομμυρίων Έβραίων, άλλα
και των έκατοντάδων χιλιάδων άναπήρων παιδιών.

Άλλωστε ή άποστολή του γιατρού, κατά τόν
όρο του Ίπποκράτη και την Αγία Γραφή, είναι να
θεραπεύει και να σώζει και όχι άμεσα ή έμμεσα να
γίνεται πρόξενος φόνου. Γι' αυτό το λόγο ή άκραιό-
τητα και ή άξιοπιστία του γιατρού κατέχει βασική
θέση στη σχέση άσθενούς και γιατρού. Άν ό άρω-
στος αισθανθεί, ότι ό γιατρός εύκολα συγκατατίθεται
και γίνεται συνεργός στην εύθανασία, έστω και άν
μέσα σε άφόρητους πόνους του ζητήσει τόν τερματισμό
της ζωής του, τότε καιρια και άνεπανόρθωτα κλονί-
ζεται ή έμπιστοσύνη του στο γιατρό του.

Άντίδοτο της εύθανασίας

Άντίδοτο της εύθανασίας είναι ή περίθαλψη, ή
κατανόηση, ή συμπόνια και ή σπλαχνικότητα. Είναι ή
φιλανθρωπία και ή έμπρακτη αγάπη. Την αγάπη αυτή
την έτόνισε και την έφάρμοσε πρώτος ό Κύριός μας
με τη διδασκαλία Του, με το άγιο παράδειγμά Του
και με τη Σταυρική Του Θυσία²³.

21. Πλουτάρχου, Λυκούργος, Ι 6.

22. Πολιτεία, 410α.

23. Πρβλ. Καλός Σαμαρείτης, Λουκά 10,25-37. «ήσθέ-
νησα και έπεσκέψασθέ με... έφ' όσον έποιήσατε ενι τούτων των
άδελφών μου των έλαχίστων έμοι έποιήσατε» Ματθ. 26,36
και 40. και «ό υίός του ανθρώπου ουκ ήλθε διακονηθηναι, άλλα
διακονησαι και δοϋναι την ψυχήν αυτού λύτρον αντί πολλών»
Ματθ. 20:28.

Ή Αγία μας Εκκλησία ακολουθεϊ πάντα το
παράδειγμα του Κυρίου μας.

Ή προσοχή μας σήμερα πρέπει να στραφεί και
στα άνιάτα νεογέννητα, και στον άνάπηρο και στον
έτοιμοθάνατο, και στις οικογένειές τους. Να κατα-
πιαστούμε με τά ιδιαίτερα προβλήματα τους, όποια
και άν είναι είναι συναισθηματικά, ψυχολογικά,
ήθικά, κοινωνικά και οικονομικά με πολλήν κατανόηση
και αγάπη και όχι με στεϊρο συναισθηματισμό. Να
βελτιώσουμε τά άσυλα άνιάτων και εύαγγή ιδρύματα,
όπου υπάρχουν, να κτίσουμε νέα και να τά εφοδιά-
σουμε με τόν σύγχρονο έπιστημονικό έξοπλισμό.

Περίθαλψη ή εύθανασία;

Θά άπαντήσω 1) με την άπάντηση του Γάλλου
γιατρού Desgenettes στον Ναπολέοντα, που τόν διέ-
ταξε σε μιá έκστρατεία να θανατώσει με όπιο χίλιους
περίπου βαρειά τραυματίες ή από πανώλη πάσχον-
τες: «Άποστολή μου είναι μόνον να σώζω και
όχι να φονεύω ανθρώπους»²⁴. και 2) με τά λόγια
του Άποστόλου Παύλου (από γάρ... ου φονεύσεις,...
και ει τις έτέρα έντολή, έν τούτω τώ λόγω άνακεφα-
λαιούται, έν τώ αγάπησεις τόν πλησίον σου ως σε-
αυτόν»²⁵).

† Ό Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

24. Π. Ήλιάδη, «Εύθανασία και συμμετοχή εις αυτοκτο-
νίαν», Πειραιεύς 1957, σελ. 6 Ν. Ε. Μητσοπούλου, «Ή λεγο-
μένη Εύθανασία», Αθήναι 1980, σελ. 39.

25. Ρωμ. 13,9.

νά αποτελέση τὸν συνδυετικὸν κώικον, τὸν ὀμφαλὸν θὰ ἔλεγα τοῦ ἐκτὸς πατρίδος Ἑλληνισμοῦ... Οἱ καιροὶ πιέζουν πανταχόθεν καὶ δὲν ἔχω καμμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι τὸ πατροπαράδοτον καὶ ἀναλλοίωτον Ἑλληνικὸν φιλότιμον θὰ τὸ διεγείρωνεν καταλλήλως... Καὶ ἡ μεθόδευσις εἶναι ἀπλή καὶ προσιτή. Τὴν προσδιορίζω εἰς τὸ τρίπτυχον: Πρῶτον, ἐθνικὴ ὁμοφυρία, δεύτερον ἐπιστημονικὴ ὁργάνωσις ἐργασίας, σωστὸς προγραμματισμὸς καὶ χρηστὴ διοίκησις καὶ τρίτον ἀξιοποίησις τοῦ αὐτοκράτορος χρόνου... Ἀλλὰ ὑπεράνω ὅλων εἶναι ἡ ἀγάπη μεταξύ μας, ἡ ἀλληλοκατανόησις καὶ ἡ ἀνυπόκριτος διάθεσις συνεργασίας. Νὰ σταματήσῃ ἐπὶ τέλος, ἐπιτρέψατέ μου, ἡ κατὰ τοῦ ἐσῦ, ἐγὼ, αὐτὸς, πὺν ὑπῆρξαν αἰτία δειῶν καὶ ἐπεσώρευσαν κατὰ καιροῦς συμφορὰς».

* * *

Ἐλα ὅσα ἀναφέρθηκαν ἀνωτέρω ἐξηγοῦν γιατί ὁ χαράσσαν τίς γραμμὲς αὐτὲς θεώρησε τὸν ἑαυτὸν τοῦ εὐτυχῆ ὄχι μόνον ἐκ τῆς καθημερινῆς του συναναστροφῆς μὲ τὸν Ἅγιο Θυατείρων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐπαφῆς του μὲ ἐξαιρετοὺς προκρίτους καὶ ἐκπροσώπους τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Μ. Βρεταννίας. Οἱ ἐντυπώσεις του συμπληρώθηκαν καὶ ἐκ τῆς θαυμασίας ξεναγήσεως, τὴν ὁποία ἔκαμε σ' αὐτὸν καὶ στὴν σύζυγό του ὁ ἐκλεκτὸς Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κυανέων κ. Χρυσόστομος ὁ ὁποῖος μᾶς μετέφερε σὲ διαφόρους ὠραιστάτους ἐλληνικοὺς ναοὺς τοῦ Λονδίνου καὶ κατέστησε σ' ἐμᾶς γνωστὲς λεπτομέρειες γιὰ τὴ λειτουργία τῶν ἐλληνικῶν σχολείων καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν ἰδρυμάτων τοῦ Λονδίνου, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς συνεχῶς αὐξάνεται.

Εἶναι ἀξιοσημείωτο τὸ γεγονός, ὅτι ὄχι μόνον οἱ μνημονευθέντες πρόκριτοι τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων παρέχουν μεγάλες ὑλικὲς δωρεὲς πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀνώνυμοι ἢ νέοι συνεισφέρουν σημαντικὰ περιουσιακά τους ἀγαθὰ γιὰ τὴν προώθησιν τοῦ εκπαιδευτικοῦ καὶ καθ' ὅλου ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων. Ἰδιαιτέρη ἐντύπωσις μᾶς ἔκαμε λ.χ. ἡ πληροφορία γιὰ τὸ ὅτι ἐξαιρετο ζεῦγος νεαρῶν ὁμογενῶν, ὁ Κοσ καὶ ἡ Κα Χριστοδούλου Μακρίδη διέθεσαν μεγάλο μέρος τῆς περιουσίας τους γιὰ τίς πολυόρφες κτιριακὲς ἐγκαταστάσεις καὶ τὴ λειτουργία τοῦ ἐλληνορθόδοξου εκπαιδευτικοῦ κέντρου στὴν πόλι Manchester. Μάλιστα στὸ κέντρο αὐτὸ διδάσκει καὶ ἡ ἰδία ἡ Κα Λένα Μακρίδη.

Καταλείνοντας τὸ ἐκτενὲς αὐτὸ Χρονικὸ, θεωρῶ ὑποχρέωσι νὰ εὐχαριστήσω τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Θυατείρων κ. Μεθόδιο τόσον γιὰ τὴν τιμὴ, πὺν μοῦ ἔκαμε νὰ με καλέσῃ στίς ἐκδηλώσεις τῆς ἐορτῆς τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων καὶ τοῦ Κληρικολαϊκοῦ Συνεδρίου, ὅσο καὶ γιὰ τὸ ὅτι στὸν μὲν «Ὁρθόδοξο Κήρυκα» (Φεβρ.-Μαρτ. 1986, σελ. 8) σημείωσε ὅτι κατὰ τὴν παγκοινοτικὴν συνεστίασιν «ὁ κ. Ε. Θεοδώ-

ρου ἡὐχαρίστησε γλαφυρὰ καὶ ἐπεξετάθηκε καὶ στὴ σημασία τοῦ Συμποσίου γιὰ νὰ ἀποσπάσει τὸ θαυμασμὸ τοῦ ἀκροατηρίου», στὴν δὲ ἐπιστολή του τῆς 5ης Φεβρουαρίου 1986, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἔγραψε τὰ ἐξῆς πρὸς τὸν ὑποφαινόμενον:

Ἀγαπητέ μου κ. Καθηγητά,

Εἶναι περιττὸν νὰ ἐπαναλάβω τὰ αἰσθήματά μου καὶ τὴν συγκίνησιν τοῦ ποιμνίου μου ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐνταῦθα ἐβδομαδιαίας πνευματοκινήτου διατριβῆς σας.

Πάσας τὰς ἡμέρας ἦσθε διδακτικώτατος καὶ πᾶσαι αἱ ἐνέργειά σας ὑπῆρξαν φωτεινὰ διὰ μικροὺς καὶ μεγάλους, διὰ μορφωμένους καὶ ἀπαιδευτοὺς. Εὐκαίρως, ἀκαιρως μετεδίδοτο ἐκ τῶν χειλέων σας τὸ μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς οἰκοδομῆς εἰς Χριστόν.

Ἡ διέλευσις σας ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων θὰ παραμείνῃ ἀλησμόνητος εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λογικοῦ ποιμνίου μου καὶ ἀνεξάλειπτος ἀπὸ τὰ χρονικά τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας ἡμῶν. (...).

Ὁ λαός, ὅστις παρηκολοῦθησε τὴν ὀμιλίαν σας, τὸ Συνέδριον καὶ τὴν Συνεστίασιν μένει κατάπληκτος ἐκ τῆς ἐπιτυχῆς καὶ ὁμοιοκίης ἀλληλουχίας τῶν γεννησῶν καὶ τῶν συναφῶν ἐντυπώσεων.

Ἦρξις ἀπὸ προχθὲς νὰ ὀλοποιῶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου καὶ νὰ πειραματίζομαι ἐκ τῶν σκέψεων καὶ διαβουλεύσεων τοῦ λαοῦ ἡμῶν.

Εὐλοκωτῶς σᾶς εὐχαριστῶ καὶ σᾶς καὶ τὴν σύζυγόν σας καὶ ἐλπίζω νὰ σᾶς ὑποδεχθῶ ἐκ νέου εἰς τὸ Λονδίον. (...).

Εὐχαριστῶν καὶ αὐθις δι' ὅλα, διατελῶ μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ τιμῆς διακεκοιμένης

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ὁ Θυατείρων καὶ Μεγάλης
Βρεταννίας Μεθόδιος

Θερμὲς εἶναι ἐπίσης οἱ εὐχαριστίες μου τόσον πρὸς τὸν Ἰπατο Ἀρμοστή τῆς Κύπρου στὸ Λονδίνο κ. Τάσο Παναγίδη, ὅσον καὶ πρὸς τὸν Δρα Ὁμηρο Χαπίτη γιὰ τοὺς ἐγκωμιαστικὺς λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους ἀναφέρθηκαν στὸν ὑπογραφόμενον.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειῶνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ*

ὡς ἀνακαινιστῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου

Ὁ θάνατος εἶχεν ἀφαρπάσει πολλοὺς τῶν γενναίων αὐτοῦ συναγωνιστῶν Στουδιτῶν, πλὴν ὅμως νέα στελέχη προσετίθεντο εἰς τὴν ἱ. φάλαγγα τῶν συναγωνιστῶν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἱ. εἰκόνων. Καὶ ὁ Θεόδωρος ἐξηκολούθησε τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν εἰκόνων δι' εὐρυτάτης ἀλληλογραφίας παρακινῶν τὴν ἐπιστροφὴν τῶν εἰκονομάχων πρὸς τὴν ὀρθοδ. πίστιν καὶ δίδων ἀρίστας συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας πρὸς πάντα προσερχόμενον αὐτῷ.

Ὁ Θεόδωρος δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ ἔγραψεν ὑπὲρ τὰς 359 ἐπιστολάς, ἐξ ὧν διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν μόνον 149. Τὸ κύριον θέμα τῶν ἐπιστολῶν τούτων εἶναι τὸ περὶ τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων ζήτημα.

Ἀλλὰ δὲν παρῆλθε καὶ πολὺς καιρὸς ἀφ' ὅτου μετέβη ὁ Θεόδωρος εἰς τὴν μονὴν τοῦ Τρύφωνος, καὶ οἱ συνεχεῖς ἀγῶνες, αἱ κακουχίαι, αἱ στερήσεις, οἱ διαγωμοὶ καὶ εἴ τι ἄλλο κατέβαλον τὸν χαλύβδινον Θεόδωρον, καὶ κατὰ τὴν 31ην Ὀκτωβρίου τοῦ 826 ἀσθενήσας οὗτος σοβαρῶς κατεκλίθη. Ἡ ἀσθένεια αὐτοῦ διήρκεσεν ἐν παροξυσμῷ ἐπὶ 4 ἡμέρας, τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν ἀναλαβὼν ὀλίγον προσεκάλεσε παρὰ τὴν κλίνην αὐτοῦ ταχυγράφων τινὰ καὶ ὑπηγόρευσε αὐτῷ κατηχητικὴν ὁμιλίαν, καὶ τὴν ἐπιούσαν, ἡμέραν Κυριακὴν 4 Νοεμβρίου ἐλειτούργησε, ἀναγνώσας συγχρόνως τὴν ἐν λόγῳ ὁμιλίαν αὐτοῦ ἐνώπιον ὄλων τῶν μοναχῶν. Τὴν 6ην τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ πάλιν ἐτέλεσε τὸ μυστήριον τῆς θ. Εὐχαριστίας, ἀλλ' ἡ κατάστασις αὐτοῦ ἐπεδεινώθη περισσότερο καὶ τὴν 9ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς προσεκάλεσεν ὄλους τοὺς μοναχοὺς πρὸς ἀποχαιρετισμὸν. Τὴν δὲ 11ην Ν/βρίου ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ ἀφοῦ ἔφαλε τὰ συνήθη, ἐκοιμήθησε τῶν ἀχράντων μυστηρίων, αἰσθανθεὶς δὲ ἑαυτὸν πολὺ ἐξησθενημένον παρεκάλεσε τοὺς μοναχοὺς, οἵτινες ὄλοι εἶχον προσέλθει ἐκεῖ ὅπου κατέκειτο, ἵνα ψάλλωσι, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἔψαλλον οὗτοι τὸν Ἕμωμον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν στίχον «εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιοματίων σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με, Κύριε» (Ψαλμ. 118,93), ὁ ἱερός ἀνὴρ παρέδωκε τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονάς, ὁ ἀγιώτατος οὗτος ἀνὴρ, ὁ ὅσιος καὶ ὁμολογητής, ἄγων τότε τὸ 67ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἐκηδεύθη καὶ ἐτάφη ἐντὸς τοῦ κελλίου, εἰς τὸ ὅποιον ἔζησεν, ὁπόθεν μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν μετηνέχθη εἰς τὴν νῆσον Πρίγκηπον καὶ ἐκεῖθεν μετὰ 18 ἔτη ἐγένετο ἡ ἀνακομιδὴ αὐτοῦ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μεθοδίου ἐν μεγάλῃ πομπῇ. Ἐκτοτε δὲ ἡ

ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία, συγκαταλέξασα τοῦτον μεταξὺ τῶν ἀγίων καὶ μεγάλων Ὁμολογητῶν τῆς πίστεως, τελεῖ ἑτησίως τὴν ἀγίαν αὐτοῦ μνήμην τῇ 11ῃ Νοεμβρίου.

2. Ὁ Χαρακτήρ. Οὕτως ἔζησε καὶ ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ ὁ ὅσιος καὶ ὁμολογητής πατὴρ ἡμῶν Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ἀναδεχθεὶς τῇ ἀληθείᾳ φαινόμενον μεγαλοπρεπές, καὶ σεβασμὸν ἐμποιοῦν, διότι ἀντετάχθη πάντοτε μετὰ θάρρους εἰς τὰς ἐπεμβάσεις τῶν διαφόρων αὐτοκρατόρων καὶ ἐθυσίασε τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς μεγάλης ἰδέας, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὡς ὀπαδὸς τοῦ δόγματος «ἐλευθέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ», ἀποκρούων οὕτω πᾶσαν οἰκονομίαν εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ ζητῶν νὰ τηρηθῶσιν αἱ παραδόσεις αὐτῆς ἐν πᾶσι³⁰.

Ὁ ἱ. Θεόδωρος λοιπὸν λόγῳ τῆς πολυμεροῦς καὶ ἀκαμάτου αὐτοῦ ἐνεργείας εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἐξήσκησεν ἐπὶ τοῦ βίου αὐτῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οὗτος ἤκμασε, οὐ μικρὰν καὶ τὴν τυχοῦσαν ἐπιρροήν.

Ὅπως δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐκκλησίας τῶν πρὸ τοῦ Θεοδώρου χρόνων ἐνεφανίσθησαν Πατέρες καὶ διδάσκαλοι, οἵτινες τὰ μέγιστα ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς ζωῆς τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ὀνόματα τούτων ἀπετέλεσαν ἐποχὰς χαρακτηριστικὰς τῆς ἱστορίας αὐτῆς, οὕτω κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἐποχῇ ἰδίᾳ τῆς εἰκονομαχίας, ἐν μέσῳ τῶν πολλάκις ἀναξίων καὶ ἀχαρακτηριστῶν κληρικῶν, οἵτινες δίκην πολυπόδος μετήλλασον τὴν πίστιν καὶ τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν κατὰ τὰς θελήσεις καὶ διαθέσεις τῶν κυβερνώντων, οὕτω καὶ κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν, λέγω, ἐποχὴν, ἀνέλαμψαν τοιαῦται προσωπικότητες, αἵτινες διὰ τῆς χαλυβδίνης θελήσεως καὶ τοῦ στερροῦ αὐτῶν χαρακτήρος κατώρθωσαν νὰ διασώσωσι τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ νὰ γράψωσι λαμπρὰς σελίδας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐκκλησίας.

Μεταξὺ δὲ τῶν τοιούτων δέον νὰ συγκαταλεγῇ ἀναμφίρῃστως καὶ ὁ ἡμέτερος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὅστις ὄχι μόνον ὡς κανὼν τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἀλλὰ καὶ ὡς κήρυξ καὶ ὁμολογητής τῆς πίστεως καὶ συγγραφεὺς πολυγραφώτατος ἐπέδρασε τὰ μέγιστα ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ³¹.

Ὁ Θεόδωρος οὐ μόνον ὡς ἐκκλησιαστικὸς πολιτικὸς διεκρίθη, ἀλλὰ καὶ ὡς συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς τυγχάνει ἐκ τῶν σπουδαιότερων τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας. Τὰ συγγράμματα τοῦ Θεοδώρου εἶναι ἄξια

30. Πρβλ. ἐπιστ. Θεοδώρου Β'. 19.

31. Περιοδ. «Ἀλήθεια» ἔτος Α'. τεύχ. Γ'. σελ. 155.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 580 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17 τεύχους.

πολλῆς μελέτης, ὡς περιέχοντα πλείοτας σοφὰς νοουθεσίας. Ἐγραψε δὲ δογματικὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ περὶ τῶν ἱ. εἰκόνων ζήτημα, ἀσκητικὰ, ὑπόδειγμα ἔχοντα τὰ συγγράμματα τοῦ μ. Βασιλείου. Ἐπίσης ἔγραψε βίους ἀγίων μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν, λόγους ἐπιταφίους καὶ ἐγκωμιαστικούς, πολυαριθμούς ἐπιστολάς ποικίλου περιεχομένου καὶ τέλος τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας³². Τὸ σπουδαιότερον ὅμως τμήμα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδώρου ἀποτελοῦν αἱ δύο Κ α τ η χ ή σ ε ι ς αὐτοῦ. Εἰς ταύτας ὁ Θεόδωρος, ἕκ τε τῆς ἀγ. Γραφῆς καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν Πατέρων καὶ δὴ τοῦ μ. Βασιλείου, τῆς ἰδίας αὐτοῦ πείρας καὶ ἐκ τῶν συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων λαμβάνων τὴν ὕλην, προβάλλει εἰς τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ τὰ ιδεώδη τῆς χριστιανικῆς τελειότητος, λόγους παραμυθίας καὶ ἐνθαρρύνσεως, νοουθετῶν αὐτοὺς ἵνα ἔχωσι θεοσέβειαν καὶ πίστιν εἰς τὴν διακονίαν αὐτῶν καὶ ἵνα προφυλάσσωνται ἀπὸ τῶν ποικίλων τοῦ κόσμου κινδύνων³³.

Ἄλλα καὶ ὡς ποιητῆς ὁ Θεόδωρος διεκρίθη γράψας ἰδιόμελα τροπάρια, κανόνες καὶ ᾠδὰς, καθὼς καὶ οὐκ ὀλίγα ποιήματα καὶ ἐπιγράμματα, ὕμνων διὰ τούτων τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ πολεμῶν τοὺς εἰκονοκλάστας. Εἰς ταῦτα δὲ ὁ Θεόδωρος ὡς πρότυπον εἶχε τὸν μόνον ἐξέχοντα θύραθεν ποιητὴν τοῦ ζ' αἰῶνος Γ ε ω ρ γ ι ο ν τ ὸ ν Π ι σ ῖ δ η ν, καὶ οὕτως ὁ Θεόδωρος ὄχι μόνον ἐπλήρωσε τὸ μεταξὺ τοῦ ζ' καὶ β' αἰῶνος κενὸν εἰς τὴν ἐπιγραμματικὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ κατῴρθωσε διὰ τούτων νὰ διαδοθῇ εὐρύτατα τὸ λογοτεχνικὸν τοῦτο εἶδος, ὥστε οἰοεὶ νὰ προπαρασκευάσῃ ἐμπράκτως τὴν κατὰ τοὺς μετέπειτα αἰῶνας ἀκμὴν τῆς ἐπιγραμματοποιίας³⁴.

Ὅτι ὅμως ἐξάγει ἔτι περισσότερον τὴν καρποφόρον ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀνδρὸς τούτου εἶναι οἱ ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀγῶνες αὐτοῦ. Ὁ ἱ. Θεόδωρος εὐθὺς μόλις ἀνέλαβε τὴν διοικήσιν τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου ὑπέβαλεν εἰς αὐστηρὰν πειθαρχίαν καὶ τάξιν τοὺς ἐν αὐτῇ μονάζοντας χιλίους καὶ πλεόν μοναχοὺς. Ἐκτιμῶν δὲ τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς θύραθεν παιδείας ὁ σοφὸς αὐτὸς μοναχός, συνιστᾷ ταύτην εἰς τοὺς Στουδίτας μοναχοὺς ἵνα ἀόκνως ἐπιδίδωνται εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν κατάρτισιν. Πρὸς τούτοις ἵδρυσεν ἐν τῇ μονῇ καὶ ἰδίαν σχολὴν ἀντιγραφῶν, ἧτις ἐγένετο ἀφορμὴ ἀντιγραφῆς πλείστων ὅσων χειρογράφων.

Ἐν τῇ διαρρυθμίσει τοῦ μοναχικοῦ βίου ὁ Θεόδωρος, συντηρητικὸς ὢν, ἀποφεύγει τὴν ὑπερβολικὴν αὐστηρότητα ὡς πρὸς τὴν τροφήν, τὴν ἀσκησιν καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν μοναχῶν. Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ Θεό-

δώρος ἐξεταζόμενος ἐν σχέσει πρὸς τοὺς διαρρυθμιστὰς τῆς μοναχικῆς πολιτείας πολὺ ὑπολείπεται αὐτῶν. Ἄλλ' ἐάν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐποχὴ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ τῶν μοναχῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Θεόδωρος ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἀντιπροσώπων καὶ ἀνακαινιστῶν τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ εἶναι ἀξίος τοῦ τίτλου: «ὁ τῶν μ ο ν α ζ ὶ ν τ ω ν κ α ν ὶ ν» ὃν ἀπέδωκεν αὐτῷ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Ναυκράτιος.

Εἶθε δὲ ἵνα ὁ Ἵψιστος ἀναδείξῃ ἐν Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ τοιοῦτους ἀνδρας, ἔχοντας τὸν ζῆλον καὶ τὸν ἀκραϊφνῆ χαρακτήρα τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἐν ταῖς παρούσαις μάλιστα περιστάσεσι, καθ' ἃς ἐχθροὶ φοβεροὶ ἐσωτερικοὶ τε καὶ ἐξωτερικοὶ πολεμοῦσι τὴν ἐκκλησίαν, ἂν καὶ ἐκ τῶν προτέρων πᾶς πιστὸς χριστιανὸς πιστεύει ἀκράδαντως καὶ ἐλπίζει ὅτι «πύλαι ἄβου οὐ κατισχύσωσιν αὐτῆς»³⁵.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Κεφάλαιον Α'

Αἷτια καὶ ἀφορμαὶ ἀνακαινίσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Ὁ μοναχικὸς βίος, ὅστις ἀπὸ τοῦ γ' αἰῶνος καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ μ. Βασιλείου, ὁπότε οὗτος ἀνεκαινίσθη καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον ἀναπτύξεως, αἰτία πολλῶν καὶ διαφόρων λόγων καὶ συνθηκῶν ἤρξατο ἀπὸ τὰ τέλη σχεδὸν τοῦ ε' αἰῶνος, καθὼς προεισαγωγικῶς εἶδομεν, νὰ παρακμάζῃ καὶ νὰ μαραίνηται, οὕτως ὥστε μελετῶν τις τὴν ἱστορίαν τοῦ μοναχισμοῦ ἀπὸ τοῦ ε' μέχρι τοῦ η' αἰῶνος καὶ παραβάλλων ταύτην πρὸς τὴν τοῦ δ' ἰδία αἰῶνος τοιαύτην, μεγάλας νὰ εὐρίσκη τὰς διαφοράς.

Καὶ δυνάμεθα βεβαίως ἐν μέρει νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν παρακμὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου τῆς ἐποχῆς ταύτης, δεδομένου ὅτι αὕτη συνέπεσε μὲ τὴν παρακμὴν καὶ τὸν μαρασμὸν ὁλοκλήρου τῆς ἐκκλησίας. Καθ' ἣν δηλ. στιγμὴν ὅλη ἡ Ἐκκλησία τῆς ἐποχῆς ταύτης (5ος - 8ος αἰῶν) ἠσθένηε καὶ διετέλει εἰς κατάστασιν μαρασμοῦ καὶ ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς, δηλ. ὁ κληρὸς, ἡ χριστιανικὴ κοινωνία καὶ ὁ μοναχισμὸς, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ συνέπασχον. Καὶ οὐδεὶς βεβαίως ἀμερολήπτως κρίνων τὰ πράγματα δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ἐκκλησίας κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἦτο τόσον ἀνθηρὰ, ὅσον κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ σ' αἰῶνος ἔπαυσεν ἡ ἐποχὴ τῆς πρωτοτυπίας καὶ δημιουργικότητος ἐν τῇ θεολογικῇ ἐπιστήμῃ, πρᾶγμα ὅπερ διακρίνει τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὸν χρυσοῦν αὐτῆς αἰῶνα³⁶. Ἡ τοιαύτη λοιπὸν κατάστασις τῆς ἐκκλη-

32. Τὸ Τυπικὸν τοῦ Θεοδώρου ἀργότερον ἐγένετο κοινὸν κτῆμα τῶν ἐν Ρωσίᾳ μονῶν ὡς καὶ πασῶν τῶν ἐν ἀγίῳ Ὄρει τοιοῦτων εἰσαχθῆν ἐνταῦθα διὰ τοῦ ἀγ. Ἀθανασίου ἰδρυτοῦ τῆς μονῆς Λαύρας.

33. Κρουμβάχερ, Ἱστορ. Βυζ. Λογοτεχν. τόμ. Α'. σελ. 294 καὶ ἑ.

34. Κρουμβάχερ ἐν. ἀν. Τόμ. Β'. σελ. 617 καὶ ἑ. — (1) Migne 99, σελ. 1828.

35. Ματθ. 16,18.

36. Περιοδ. «Ἀλήθεια» ἔτος Α'. τευχ. θ' σελ. 138.

σίας ὡς ἦτο ἐπόμενον ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τοῦ μοναχισμοῦ.

Παρά ταῦτα ὅμως αἱ καταχρήσεις καὶ γενικῶς τὸ ἐκλυτον τοῦ μοναχικοῦ βίου τῆς ἐποχῆς ταύτης δὲν δικαιολογεῖται πλήρως, διότι τόσον ἢ ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων ἀποχῆς τούτου καὶ συνεπῶς καὶ ἡ μικρὰ ἐπίδρασις τούτων ἐπ' αὐτοῦ, ὅσον καὶ ὁ ἔνθερος ζήλος πολλῶν πρὸς τὸν ἀσκητισμὸν ἦσαν ἱκανὰ ἵνα συγκρατήσωσι τὴν παρακμὴν τούτου, ὅπως δῆποτε, δυστυχῶς ὅμως ὁ μοναχισμὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπεδείξατο ἀδιαφορίαν καὶ δὴ μεγάλην τοιαύτην περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐαυτοῦ καθήκοντων καὶ τούτου ἕνεκα βλέπομεν ὅτι οὗτος κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, τοῦ μεγάλου τούτου μοναχοῦ, εὐρίσκειτο εἰς οἰκτρὰν κατάστασιν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν μοναχῶν περὶ πᾶν ἄλλο ἐφρόντιζον καὶ ἠσχολοῦντο ἢ περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθήκοντων αὐτῶν. Πολλοὶ ἐπίσης τούτων ἔζων μόνῃ τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ ἀκάρπῳ σκληραγωγίᾳ, πρᾶγμα ὅπερ ἦτο ἐπόμενον νὰ καταντήσῃ εἰς μανίαν παρεξηγουμένην ὑπὸ πολλῶν.

Καὶ τέλος πολλοὶ μοναχοὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἦσαν ἀνάξιοι καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς κλήσεως αὐτῶν, ἀφοῦ μάλιστα ἢ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος τοῦ 691 ἐν τῷ 42ῳ αὐτῆς κανόνι ποιεῖται λόγον περὶ μοναχῶν πλανωμένων ἐν ταῖς πόλεσι καὶ μὴ ἀνταποκρινομένων εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῶν.

Ἄλλὰ ποῖα ἄρα γε αἰτία συνετέλεσαν εἰς τὴν τοιαύτην παρακμὴν τοῦ μοναχικοῦ βίου; Ταῦτα εἶναι πολλά, ἐκεῖνα ὅμως τὰ ὁποῖα περισσότερον συνετέλεσαν εἰς τοῦτο εἶναι τὰ ἐξῆς: α) Ἡ ὑπαρξίς ἰδιαιτέρου κανονισμοῦ εἰς ἕκαστον μοναστήριον, πρᾶγμα ὅπερ μετέβαλεν ἄρδην τὴν ζωὴν τῶν μοναχῶν ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν μοναστηρίων τῆς Ἀνατολῆς εἶχον δεχθῆ τὸς μοναχικοὺς κανόνας τοῦ μ. Βασιλείου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην φαίνεται ὅτι πανταχοῦ ὁ βίος οὗτος δὲν ἦτο ὁμοίομορφος. β) Ὁ διωγμὸς τῶν μοναχῶν καὶ ἡ καταστροφή πολλῶν μοναστηρίων³⁷ λόγῳ τῶν διωγμῶν κατὰ τὴν εἰκονομαχίαν. Κατ' αὐτὴν, ἐπειδὴ οἱ εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες διείδον σαφῶς ὅτι ἡ προσκύνησις τῶν ἱ. εἰκόνων ὡς πρόμαχον καὶ προστασίην μετὰ τὸ θρησκευτικὸν τῶν χριστιανῶν αἰσθημα εἶχε τοὺς μοναχοὺς, οἵτινες λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀνθίσταντο εὐθαρσῶς εἰς τὰ βίαια τούτων μέσα, ἐπετέθησαν λαύρως ἐναντίον τῶν τοιούτων μοναχῶν, καὶ πολλοὶ τούτων συνελαμβάνοντο καὶ ἐνεκλείοντο εἰς φυλακὰς ἢ ποικιλοτρόπως ἐβασανίζοντο³⁸ καὶ ἐθανατοῦντο.

Πολλὰ δὲ μοναστήρια ἐπὶ πέντε ἡδὴ αἰῶνας χρησιμεύσαντα ὡς καταφύγια τῆς ἀσκήσεως, τῆς παι-

δείας καὶ τῆς παρθενίας καὶ ὡς ἄσυλα τῶν ζένων καὶ τῶν πενήτων, ἐδημεύοντο ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ κατεστρέφοντο.

Καὶ γ') αἰτίον, ἐπίσης σημαντικὸν κατὰ πολὺ καὶ συντελέσαν εἰς τὴν χαλάρωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, εἶναι ἡ εἰσροὴ εἰς τὰς μοναχικὰς τάξεις πολλῶν προσώπων, οἵτινες μὴ ὁρμώμενοι ὑπὸ θρησκευτικοῦ ζήλου καὶ κλίσεως πρὸς τὸν παρθενικὸν τούτον βίον, ἀλλ' ὑπὸ ἰδιοτελῶν καὶ ἄλλων χαμερπῶν ἐλατηρίων κινούμενοι, ὑπεδύοντο τὸν μοναχικὸν τρίβωνα, οὐδόλως ὅμως ζῶντες τὴν μοναχικὴν ζωὴν.

Ἡ τοιαύτη λοιπὸν οἰκτρὰ καὶ ἀθλία κατάστασις τοῦ μοναχικοῦ βίου προϋξένησε τὴν χειρίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Θεόδωρον τὸν Στουδίτην, ὁ ὁποῖος διεκτραγωδῶν τὴν κατάστασιν ταύτην πολλάκις ἐκφράζει οἰκτρὰ παράπονα καὶ ἀγανάκτησιν. Οὕτω λ.χ. ἐλέγχων τὸ ἄστατον καὶ ἀχαρακτήριστον τῶν μοναχῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ τὸ συνοικεῖν αὐτοὺς μετὰ γυναικῶν, σὺν ἄλλοις λέγει καὶ ταῦτα: «Ἀκούω ἀστασίαν, μεταβασίαν· ἄλλον ἐξ ἄλλου καὶ ἀδελφοῦ μὴ τόπου μεταβαίνοντα· καὶ τὸ γε ἔλεεινότερον, μόνον ἄλλον καθεζόμενοι, καὶ ἕτερον τὸ κελλίον εἰς οἰκίαν ἔνθα γυναικίαις ἔχοντα· καὶ ἄλλον πάλιν ὡς μοναστήριον γυναικεῖον διαιτώμενον εἰσαεῖ· ἕτερον πάλιν ὧδέ τε κακεῖσε οἰκοτριβοῦντα, ἔνθα κόραι, ἔνθα πῦρ οὐκ ἐμπρῦζον χόρτον, ἀλλ' οἶκον ψυχῆς»³⁹.

Ἄλλοτε δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς ἱ. πατὴρ ἐλέγχων τινὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν μοναχῶν διὰ τὴν ἀταξίαν, τὸν ἐγωῖσμον καὶ τὴν λογομαχίαν αὐτῶν λέγει: «Τί δὴ οὖν βούλεται μοι ὁ λόγος ὑποδηλῶσαι; περὶ ἀταξίας· ὅτι προσκαλούμενοι ὑπὲρ εὐσεβῶν εἰς ψαλμωδίας οὐ κατὰ τὸ πρεπῶδες συναθροίζεσθε καὶ παννυχίζετε, ἀλλ' ἐν λογομαχίαις καὶ πρωτοκλισίαις. Προῦλαβες, σύ, φησί, κάμῃ οὐκ ἀνέμεινας. Τὸ ἴδιον δεῖπνον ἔφαγες, κάμῃ οὐ συνεκάλεσας. Ἐγὼ κανοναρχήσαιμι, ἀλλ' οὐ σύ, φησί. Καὶ ταῦτα ἐν ἐκκλησίᾳ· καὶ ταῦτα ἀκουόντων τῶν κεκληρότων. Μὴ γὰρ χώραν οὐκ ἔχητε, εἰ καὶ τι γίνωτο θλιπτικόν, εἰς τὸ ἴδια ἀγκαλεῖν ἀλλήλους, καὶ τὰ συμπίπτοντα καταλλάσσειν δι' ἀπολογίας καὶ τῆς δεούσης ταπεινώσεως; Ἄλλ' ἀδελφός μετ' ἀδελφοῦ μάχεται, ὀργίζεται, ὑβρίζει, ἀσχημονεῖ ἐπὶ προσώπου πάντων. Ὡ τῆς ἀταξίας! ὦ τῆς ἀμονάχου θεωρίας! ὦ τῆς καταφρονήσεως τῶν θείων νόμων!...»⁴⁰. Μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπίσης ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς ἀλλὰ καὶ αὐστηρότητος ἐκφράζεται ὁ Θεόδωρος καὶ κατὰ τῶν μοναχῶν ἐκείνων, οἵτινες ἠσχολοῦντο εἰς ἄλλα πράγματα ξένα καὶ ἀλλότρια τῆς μοναχικῆς αὐτῶν ζωῆς, καὶ ἐκέκτηντο ἰδίας περιουσίας καὶ δούλους, λέγων· «... Τί τοῦτο ὅτι οὐ κοινοποιεῖτε πάντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἰδιοχρυσεῖς, καὶ οὗτος ἰδιοχρυσεῖ, ὅπερ ἐστὶ διαιρετικὸν ἀγάπης; Ποῦ γὰρ δύναται ἂν μία ψυχὴ καὶ μία καρδία εἶναι, ὅπου τὸ ἐμὸν καὶ τὸ σὸν εἴρηται;

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΣΥΝΕΣΙΟΣ ΚΤΕΝΑ

37. Migne 99, σελ. 1704. Εἰς τὰς ἐφεξῆς παραπομπὰς τοῦ Migne δὲν θὰ σημ. τὸν τόμον καὶ θὰ ἐνοηταὶ ὁ 99ος.

38. Ὁ Θεοφάνης ἐν σελ. 657 διηγεῖται ὅτι ὁ Κων/τινός ὁ ε' ἠτίμασε τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν ἐπὶ τοῦ ἵπποδρομίου, διάτάξας ἕνα ἕκαστον ἐκ τῶν μοναχῶν κρατεῖν γυναῖκα διὰ τῆς χειρὸς καὶ οὕτω παρελθεῖν αὐτοὺς τὸ ἵπποδρόμιον ἐμπυρομένους καὶ ὑβριζομένους.

39. Migne B'. ἐπ. 107 ὄρα καὶ ἐπ. 147.

40. Migne B'. ἐπ. 124.

ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΑΙΣ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλίται ἐγνώριζον ἀρκετὰ ἀρωματικά φυτά, ὠρισμένα ἐκ τῶν ὁποίων ἢ τὰ προϊόντα αὐτῶν ἐχρησιμοποιοῦν εἰς τὴν θείαν λατρείαν, ἀλλὰ καὶ ὡς καλλυντικά ἢ εὐφραντικά, ὡς καρυκεύματα καὶ ὡς φάρμακα. Σχετικὰς πληροφορίας λαμβάνομεν ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, αἵτινες ἐκτίθενται κατατασσόμεναι εἰς τὰ κατωτέρω κεφάλαια ὡς ἑξῆς:

Λ α τ ρ ε ῖ α.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλίται ἐχρησιμοποιοῦν ὠρισμένα τῶν ἀρωματικῶν φυτῶν ἢ τὰ προϊόντα τούτων ἀναλόγως, εἴτε πρὸς παρασκευὴν ἁγίου χρίσματος διὰ τὸν καθαγιασμὸν τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου, τῆς Κιβωτοῦ καὶ ὄλων τῶν σκευῶν τῆς ἐν λόγῳ Σκηνῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀαρὼν καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἵνα ἱερατεύσωσιν, εἴτε πρὸς παρασκευὴν θυμιάματος. Ἐπίσης ἐχρησιμοποιοῦν κλάδους ἄγνου καὶ κατέκαιον μετὰ τῆς δαμάλεως τὸ κέδρινον ξύλον καὶ τὸν ὕσσωπον, ἵνα ἐκ τῆς σποδοῦ ταύτης παρασκευάσωσι τὸ πρὸς ἐξαγνισμὸν ὕδωρ ραντισμοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστήσωσι πλέον εὐάρεστον τῷ Θεῷ τὴν οὖτω εἰς Αὐτὸν προσφερομένην θυσίαν. Ἀναλυτικώτερον ἐκ τῶν κάτωθι ἱερῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πληροφοροῦμεθα ἐν προκειμένῳ τὰ ἑξῆς:

Ἡ Ἔξοδος, ἥτοι τὸ δεῦτερον βιβλίον τῆς περὶ τῷ 1500 π.Χ. γραφείσης Πεντατεύχου ἀναφέρει, ὅτι ὁ Δημιουργὸς διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ἀνωτέρω χρίσματος ἔδωκεν ὀδηγίαν εἰς τὸν Μωυσῆν, ἥτοι νὰ λάβῃ ὠρισμένην ἀναλογίαν ἡδύσματα (εὐφραντικὰς ἀρωματικὰς οὐσίας), δηλαδὴ τὸ ἄνθος ἐκλεκτῆς σμύρνης, τουτέστι τοῦ φυτοῦ μύρρας τῆς κομμιοφόρου, τὸ εὐώδες κιννάμωμον, κοινῶς κανέλλα, τὸν εὐώδη κάλαμον ἢ κατὰ τὸν Διοσκορίδην κάλαμον τὸν ἀρωματικόν, δηλαδὴ τὴν πολυετῆ πῶαν ἄκορον τὸν κάλαμον, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ἀροῖδῶν καὶ φέρει παχὺ καὶ ἀρωματικὸν ρίζωμα, τὴν ἱριδα, ἥτοι ριζωματώδες φυτόν, οὗ τὸ ρίζωμα εἶναι ἀρωματικόν, ὡς καὶ ἔλαιον ἐλαιῶν. Ἴδου τί ἀκριβῶς ἀναφέρει τὸ ἱερὸν κείμενον: «καὶ σὺ λάβε ἡδύσματα, τὸ ἄνθος σμύρνης ἐκλεκτῆς πεντακοσίους σίκλους καὶ κινναμώμου ἐνώδους τὸ ἥμισυ τούτου διακοσίους πεντήκοντα καὶ καλάμου εὐώδους διακοσίους πεντήκοντα καὶ ἱρεως πεντακοσίους σίκλους τοῦ ἁγίου καὶ ἔλαιον ἐξ ἐλαιῶν εἷν καὶ ποιήσῃ αὐτὸ ἔλαιον χρίσμα ἄγιον, μύρον μυρεψικὸν τέχνη μυρεψοῦ» (Α' 23-25).

Περαιτέρω τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀναφέρει, ὅτι ὁ Παντοκράτωρ δίδει πάλιν ὀδηγίαν εἰς τὸν Μωυσῆν διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ θυμιάματος λέγων: «λάβε σεαυτῷ ἡδύσματα, στακτὴν, ὄνυχα, χαλβάνην ἡδυσμοῦ καὶ λίβανον διαφανῆ, ἕσον ἕσται· καὶ ποιήσουσιν ἐν αὐτῷ θυμίαμα, μυρεψικὸν ἔργον μυρεψοῦ, μεμιγμένον, καθαρὸν, ἔργον ἄγιον» (Α' 34-35). Θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι στακτὴ καλεῖται

τὸ κατασταλάζον ἐκ νωπῆς μύρρας ἢ κινναμώμου ἔλαιον, τὸ κατὰ τὸν Ἡσύχιον «ἀπὸ σμύρνης γινόμενον». Ὁμοίως, ὅτι ὄνυξ ὀνομάζεται τὸ λευκὸν μέρος τῶν πετάλλων τοῦ ρόδου καὶ κατὰ Διοσκορίδην «τὸ λευκὸν τὸ ἐν τῷ φύλλῳ» (1.130). Ἀμφιβάλλομεν ὅμως, ἐάν ἐν προκειμένῳ τὸ ἱερὸν κείμενον ἐννοεῖ τοῦτο. Ἀντιθέτως ὑποστηρίζεται, ὅτι τὸ ἄρωμα ὄνυξ δὲν προήρχετο ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, ἀλλὰ ἐκ τινος θαλασσοῦ ἢ ἐλαβίου κοχλίου^(1, 2). Ἐπομένως οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὸ ἐν λόγῳ ἄρωμα ἔχουσι τὰ ὑπὸ τὴν κοινήν ὀνομασίαν «νυχάκι» φερόμενα ἀρωματικά φυτά, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι τὸ πολλαχού τῆς Ἑλλάδος αὐτοφυές, ποῦδες, ἐτήσιον φυτὸν μελίλωτος ὁ φαρμακευτικὸς, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ψυχῶν καὶ ἀποσταζόμενον ἀποδίδει εὐώδες αἰθέριον ἔλαιον. Προσέτι ὑπιμνησικομεν, ὅτι ἡ χαλβάνη ἡδυσμοῦ εἶναι ρητινώδης ὁπὸς ἢ κόμμι φυτοῦ τινος ἐν Συρίᾳ φυομένου καὶ ὁ διαφανῆς λίβανος ἢ ἀρίστης ποιότητος ἀρωματικὴ ἔλαιορητίνη τοῦ δένδρου βοσουελλίας τῆς καρτερείου, τὸ ὁποῖον φέεται εἰς τὸν Λίβανον, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Σομαλίαν καὶ τὰς Ἰνδίας.

Ἐκ τοῦ Λευίτικου προκύπτει, ὅτι ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐντολὴ εἰς τὸν Μωυσῆν, ἵνα οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλίται κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας λαμβάνωσιν «ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάρρου» (ΚΙ' 40). Τὸ φυτὸν ἄγνος κοινῶς ἀλυγαριὰ ἢ καναπίτσα εἶναι ἀρωματικὸν δένδρον ἢ θάμνος καὶ ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱεροβοτανῶδων. Ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀναφέρεται μόνον ἢ ἀνωτέρω διὰ τὴν λατρείαν χρησιμοποίησίν του· οὐδόπως ἀναφέρεται ἢ φαρμακευτικὴ του ιδιότης, ἥτις ἦτο γνωστὴ παρ' ἀρχαίους Ἑλλησι (Διοσκορίδης Α' ρλδ').

Τὸ βιβλίον Ἀριθμοί, τουτέστι τὸ τέταρτον βιβλίον τῆς Πεντατεύχου, πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τὸν Μωυσῆν νὰ λάβῃ ὁ ἱερεὺς καὶ τὴν προσφορὰν τῆς θυσίας, ἥτοι «ξύλον κέδρινον καὶ ὕσσωπον» καὶ νὰ τὰ ρίψῃ «εἰς μέσον τοῦ κατακαύματος τῆς δαμάλεως» (ΙΘ' 6). Ὑπομνησικομεν, ὅτι ἡ κέδρος εἶναι δένδρον, οὗ τὸ ξύλον ἐκαίετο πρὸς εὐωδίαν. Ἐν προκειμένῳ ὁ Ὁμηρος ἀναφέρει, ὅτι ὀλόκληρος ἢ μυθικὴ νῆσος τῆς Μεσογείου Ὀλυγία εὐωδίαζεν ἐκ τῶν καιομένων ἐν τῇ ἐστία τῆς Καλυψοῦς ξύλων τῆς κέδρου. Ἐπὶ λέξει οὗτος ἀναφέρει τὰ ἑξῆς (ε', 59-61): «Πῦρ μὲν ἐπ' ἐσχαρόφιν μέγα καίετο, τηλόθι δ' ὀδμὴ κέδρου τ' εὐκαέτοιο θύου τ' ἀνά νῆσον ὀδώδει δαιομένων».

Ἡ εἰς τὸ ἀνωτέρω κείμενον λέξις θύον, ἥτις ἀνα-

1. Κολιτσάρας, Ι.: Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἀγίας Γραφῆς. Ἀθήνα 1975.

2. Neufeld, E.: Hygiene Conditions in Ancient Israel (Iron Age). J. His. Med. p. 414, Oct. 1970.

φέρεται εἰς τὴν κέδρον, σημαίνει δένδρον, οὗ τὸ ξύλον καίεται ὡς ἀρωματικόν. Ὁ ὕσσωπος ἢ ὕσσωπον ἢ ἄλλως ὕσσωπος ὁ φαρμακευτικός, εἶναι φυτὸν φρυγανῶδες, ἀρωματικὸν τῆς οἰκογενείας τῶν χειλανῶν. Κατὰ τὸν Διοσκορίδην (3.27) ὁ «ὑσσωπος» εἶναι «πόα γνώριμος δισσή, ἢ μὲν γὰρ τις ἐστὶν ὄρεινή, ἢ δὲ κηπευτή». Τὸ βιβλίον Βασιλειῶν Γ' ἀναφέρει, ὅτι τὸ ὕσσωπον φύεται ἐπὶ τῶν τοίχων. Συγκεκριμένως ἐξιστορεῖ, ὅτι ὁ Σολομὼν «ἐλάλησεν ὑπὲρ τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς κέδρου... καὶ ἕως τῆς ὕσσώπου τῆς ἐμπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου» (Ε', 13) Πολλαχοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀναφέρεται ἡ χρησιμοποίησις τοῦ φυτοῦ τούτου διὰ ραντισμοὺς πρὸς ἁγιασμόν ἢ ἐξαγνισμόν, τὸ ὁποῖον κατὰ τινὰς εἶναι τὸ γνωστὸν ἀρωματικὸν καὶ ἀρτυματικὸν φυτὸν ὀρίγανον, κοινῶς ῥίγανη.

Τὸ βιβλίον Παραλειπομένων Α', τὸ ὁποῖον συγγράφη κατὰ πολλοὺς μὲν περὶ τὸ 450 π.Χ., κατὰ τινὰς δὲ περὶ τὸ 300 π.Χ. ἀναφέρει, ὅτι τινὲς ἐκ τῶν Λευιτῶν εἶχον ἀναλάβει τὴν ἐπίβλεψιν ἐντὸς τοῦ Ναοῦ καὶ «τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῶν ἀρωμάτων· καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν τῶν ἱερέων ἦσαν μυρεψοὶ τοῦ μύρου καὶ εἰς τὰ ἀρώματα» (Θ' 29,30).

Τὸ βιβλίον Ψαλμοὶ ἀναφέρει προφητικῶς, ὅτι ὁ Μεσσίας εὐφραίνεται ἐκ τῆς ὡς ἀπὸ σμύρνης, στακτῆς καὶ κασίας εὐωδίας, ἣν ἀναδίδουσι τὰ ἱμάτιά του, ἅτινα ἐξήχησαν ἐκ πολυτίμων ἐξ ἐλεφαντοστοῦ κιβωτίων, ἐκφράζον οὕτω τὸ ἄπειρον μεγαλεῖον τῆς ἀρρήτου θείας δόξης τοῦ Χριστοῦ. Ἴδου τί ἀκριβῶς ἀναφέρει τὸ ἱερόν κείμενον: «σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου ἀπὸ βάρων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν εὐφρανάν σε» (ΜΔ', 9). Σημειωτέον, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο ὑπὸ τὸ ὄνομα κασία προφανῶς ἐννοεῖ τὸ μύρον τὸ προερχόμενον ἐκ τοῦ δένδρου κιννάμωμον ἢ κασία, ὅπερ σήμερον καλλιεργεῖται εἰς εὐρεῖαν κλίμακα ἐν Κίνα καὶ διὰ τῆς ἀποστάξεως τῶν φύλλων αὐτοῦ λαμβάνεται εὐοσμὸν αἰθέριον ἔλαιον.

Τὸ βιβλίον Ἱερεμίας, ὅπερ ἐν τῇ οὐσίᾳ συγγράφη ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου, ὅστις ἐγεννήθη κατὰ τὸ 650 π.Χ., ἀναφέρει, ὅτι ὁ Παντοκράτωρ λέγει πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, οἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφανίσαντες ἠθικὴν ἔκπτωσιν οὐδόλως συνεμορφοῦντο πρὸς τὰς ἐντολάς Του, τὰ ἐξῆς: «ἵνατί μοι λίβανον ἐκ Σαβὰ φέρετε καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν; τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ εἰσὶ δεκτά, καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐχ ἤδυνάν μοι» (ΣΤ' 20), ἐν ἄλλοις λόγοις: «τί νὰ κάμω ἐγὼ τὸ λιβάνι, ποῦ φέρετε ἀπὸ τὴν Σαβὰ καὶ τὸ κιννάμωμον ἀπὸ χώραν μακρυνήν; τὰ ὀλοκαυτώματά σας δὲν εἶναι πλέον εἰς ἐμὲ εὐπρόσδεκτα καὶ αἱ θυσίαι σας δὲν με ἠγαπήσαν»³.

Εὐφραντικὰ, καλλυντικὰ.

Ἡ Γένεσις, τουτέστι τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Πεντατεύχου ἐξιστορεῖ, ὅτι ὁ Ἰακώβ συνεβούλευσε

τοὺς υἱοὺς του, προκειμένου οὗτοι νὰ μεταβῶσι πάλιν εἰς Αἴγυπτον πρὸς προμήθειαν τροφίμων, ἐπειδὴ εἶχεν ἤδη ἐξαντληθῆ ὁ σῖτος, τὸν ὁποῖον οὗτοι εἶχον φέρει ἐκ τῆς χώρας ταύτης, νὰ λάβωσι ἐκ τῶν προϊόντων τῆς χώρας τῶν εὐοσμὸν ρητίνην, θυμίαμα, στακτὴν καὶ τερέβινθον, ἧτοι εὐώδη ρητίνην ἐκ τοῦ δένδρου πιστάκης (Pistacia) τῆς τερέβινθου ἢ πιστάκης τῆς σχίνου καὶ νὰ τὰ δωρήσωσιν εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ἴδου τί ἀκριβῶς εἶπεν ὁ Ἰακώβ: «λάβετε ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἐν ταῖς ἀγγελίαις ὑμῶν καὶ καταγάγετε τῷ ἀνθρώπῳ δῶρα τῆς ρητίνης καὶ τοῦ μέλιτος, θυμίαμά τε καὶ στακτὴν καὶ τερέβινθον καὶ κάρυα» (ΜΓ', 10).

Τὸ βιβλίον Παροιμιαί, τὸ ὁποῖον ἤρξατο γραφόμενον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ βασιλείως Ἐζεκίου (725-697 π.Χ.) καὶ ἐπερατώθη ὀλίγον πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ο' μεταφράσεώς του, προτρέπει, καθ' ὃ παροιμία λόγος προτρεπτικός κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, νὰ προφυλάσσεται ὁ νέος ἐκ τῆς προκλήσεως τῆς «πονηρᾶς» (Ζ', 5) γυναικός, τῆς ἐχούσης «εἶδος... πορνικὸν» (Ζ', 10), ἢ ὁποῖα ἀρωματίζει τὴν κλίνην της διὰ τῶν ἀρωματικῶν φυτῶν κρόκου καὶ κινναμώμου πρὸς δλεασμὸν τοῦ θύματος. Συγκεκριμένως τὸ ἱερόν κείμενον ἀναφέρει, ὅτι αὕτη λέγει: «διέρραγκα τὴν κοίτην μου κροκίνῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμῶμῳ· ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι» (Ζ' 17,18). Ὡς γνωστὸν ἡ λέξις κρόκινον σημαίνει μύρον ἐκ τοῦ κρόκου. Ἰπὸ τὴν ὀνομασίαν ταύτην φέρεται γένος φυτῶν ἱριδοειδῶν καὶ βολβωδῶν, περιλαμβάνον περὶ τὰ ἐβδομήκοντα εἶδη φυτῶν, ὧν τινα εἶναι ἀρωματικά.

Τὸ βιβλίον Ἄσμα Ἄσμάτων, ὅπερ συγγράφη ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, ὅστις ἀπέθανε περὶ τὸ 937 π.Χ., πληροφρεῖ, ὅτι ἡ νύμφη ἀναφερομένη εἰς τὸν νυμφίον της λέγει, ὅτι καθ' ὃν χρόνον «ὁ βασιλεὺς εὐρίσκειτο ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ», ὁ νάρδος της «ἔδωκεν ὄσμήν αὐτοῦ» καὶ ὅτι ὁ «ἀδελφιδός» της εἶναι δι' αὐτὴν ὡσὰν «ἀπῶδεςμος τῆς στακτῆς» (Α' 12,13) καὶ ὡσὰν τὸν βότρυ (τῆς κύπρου) (Α', 14) καὶ ὅτι ἡ οἰκία των ἔχει δοκοὺς ἐξ ἀρωματικῶν κέδρων (Κολιτσάρας, 1972) καὶ τὰ «φατνώματα» ἐξ εὐόσμων ξύλων κυπαρίσσω (Α', 17). Ἐν συνεχείᾳ ὁ νυμφίος της παρομοιάζει αὐτὴν πρὸς «κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν» (Β' 2) καὶ πρὸς κήπον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου φύονται τὰ ἀρωματικά φυτά, «κύπροι... νάρδος καὶ κρόκος, κάλαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάντων ξύλων τοῦ Λιβάνου, σμύρνα ἀλώθ μετὰ πάντων πρώτων μύρων» (Δ' 13,14) καὶ ἡ νύμφη ἀναφερομένη εἰς τὴν κόμην της λέγει, ὅτι οἱ «βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται, μέλανες ὡς κόραξ» (Ε', 11) καὶ περαιτέρω χαρακτηρίζουσα τὸν μανδραγόραν ὡς ἀρωματικὸν φυτὸν λέγει, ὅτι «οἱ μανδραγόροι ἔδωκεν ὄσμήν» (Ζ', 14). Ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ βιβλίου τούτου (Η', 14) ἀναφέρει, ὅτι ἡ νύμφη ἄδουσα προτρέπει τὸν νυμφίον της νὰ τρέξῃ οὗτος «ἐπὶ ὄρη τῶν ἀρωμάτων», δηλαδή εἰς τὰ ὄρη, τῶν ὁποίων ὁ ἀήρ εὐωδιάζει προφανῶς ἐκ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἀφθονούσης ἀρωματικῆς χλωρίδος. Σημειωτέον, ὅτι κύπρος παρ' ἀρχαίους ἐκαλεῖτο δένδρον πολλαχοῦ τῆς Κύπρου φυόμενον, ἐκ τῶν ἀνθέων τοῦ

3. Κολιτσάρας, Ι.: Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα, Ἀθήναι, 1973.

ὁποῖου ἐλαμβάνετο εὐώδης ἔλαιον, ἐξ οὗ παρήγετο τὸ κύπρινον μύρον (Διοσκοροῖδης 1.16). Ἐπίσης τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον ὀνομάζει τὸ δένδρον τοῦτο κυπρισμόν. Ἐπὶ λέξει ἀναφέρει τὰ ἐξῆς: «ἤνθησεν ἡ ἄμπελος, ἤνθησεν ὁ κυπρισμός» (Ζ', 13). Ἐρμηνευταί τινες τὰς λέξεις κύπρον καὶ κυπρισμόν ἐρμηνεύουσιν ὡς ἄνθος τῆς ἀμπέλου προφανῶς παρασυρόμενοι ἐκ τῆς φράσεως: «καὶ ἄμπελοι κυπρίζουσιν» (Β', 13) ἐνῶ τὸ ἱερὸν κείμενον χρησιμοποιοεῖ τὸ ρῆμα κυπρίζω ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ρήματος ἀνθῶ. Τὸ ρῆμα τοῦτο παράγεται ἐκ τῆς λέξεως κύπρος, προφανῶς λόγῳ τῆς ἀφθόνου ἀνθήσεως τοῦ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ταύτην δένδρου. Νάρδος εἶναι τὸ ἄλλως Valeriana καλούμενον ποῶδες φυτόν. Ἡ ὀνομασία σμύρνα ἀλόθ ὑποδηλοῖ προφανῶς τὴν ρητίνην εἰδῶν τινῶν τοῦ πολυετοῦς φυτοῦ τῶν θερμῶν χωρῶν, ὅπερ καλεῖται ἀλόθ. Ὡς γνωστὸν ὁ μανδραγόρας εἶναι ποῶδες φυτόν τῆς οἰκογενείας τῶν σολανοειδῶν.

Τὸ βιβλίον Σοφία Σειράχ, τὸ ὁποῖον ἐγράφη περὶ τὸ 180 π.Χ. προσωποιοεῖ τὴν σοφίαν, ἥτις διακηρύττει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «ὡς κέδρος ἀνυψώθη ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ ὡς κυπρίσσιος ἐν ὄρεσιν Ἀερμών... ὡς κιννάμωμον καὶ ἀσπάλαθος ἀρωμάτων δέδωκα ὄσμην καὶ ὡς σμύρνα ἐκλεκτὴ διέδωκα εὐωδίαν, ὡς χαλβάνη καὶ ὄνυξ καὶ στακτὴ καὶ ὡς λιβάνου ἀτμὴς ἐν σκηνῇ, ἐγὼ ὡς τερέμινθος ἐξέτεινα κλάδους μου» (ΚΔ', 13, 15, 16). Ὑπενθυμίζομεν, ὅτι ὁ ἀσπάλαθος, κοινῶς ἀσπαλαθειὰ ἢ σπαλαθριά (Β. Εὐβοία) εἶναι ἀκανθώδης θάμνος καὶ κατὰ τὸν Διοσκοροῖδην (1.19) «θάμνος ἐστὶ ξυλωδῆς ἀκάνθαις πολλαῖς κεχρημένος... ὃ χρῶνται οἱ μυρεψοὶ εἰς τὰς τῶν μύρων στυψίεις». Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐφέρετο καὶ ἕτερον φυτόν, οὗ τὸ ρίζωμα ἀπέδιδεν εὐοσμὸν ἔλαιον. Ἡ λέξις τερέμινθος ἐννοεῖ προφανῶς τὴν τέρμινθον, ἥτοι τὴν, περὶ ἧς ἀνωτέρω, τερέβινθον.

Τὸ βιβλίον Ὡσηέ, τὸ ὁποῖον ἐγράφη ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου Προφήτου, τοῦ ἀσκήσαντος τὸ προφητικόν του ἔργον κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ 750 μέχρι τοῦ 722 περίπου π.Χ., ἀναφέρει τὴν ἄρκευθον (ΙΔ', 9), ἥτοι τὸ δένδρον ἄρκευθον τὴν καινὴν, οὗ οἱ καρποὶ ἔχουσιν ἔντονον βαλσαμικὴν καὶ εὐώδη ὄσμην.

Τὸ βιβλίον Ἡσαΐας, τὸ ὁποῖον ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Προφήτου ταύτου, ὅστις ἐγεννήθη περὶ τὸ 765 π.Χ., ἐξαίρει τὴν ἀξίαν τῆς μυρσίνης, ἥτοι τοῦ γνωστοῦ ἀρωματικοῦ φυτοῦ μύρτου, κοινῶς μυρτιάς. Συγκεκριμένως οὗτος ὁμιλεῖ προφητικῶς περὶ μιᾶς μελλοντικῆς πανευφροσύνου περιόδου, καθ' ἣν «ἀντὶ ... τῆς κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη» (ΝΕ', 13). Δηλαδή ἀντὶ «τῆς δυσώδους κονύζης θὰ βλαστήσῃ καὶ θὰ μεγαλώσῃ ἡ εὐώδης μυρτιά»⁴. Ἐπίσης ἀναφέρεται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ μελανθίου, τούτεστι τοῦ φυτοῦ μελάνθιον τὸ δαμασκηνόν, οὗ τὰ σπέρματα χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ ἀρωματοποιίᾳ. Ἐπὶ λέξει τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι ὁ γεωργὸς «ὅταν ὀμαλίσῃ τὸ πρόσωπον» τῆς γῆς, «τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον ἢ κύμινον» καὶ πληροφορεῖ, ὅτι «οὐ ... μετὰ σκληρό-

τητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον... ἀλλὰ ράβδῳ τινάσσεται» (ΚΗ', 25, 27).

Τὸ βιβλίον Βαρούχ, τὸ ὁποῖον συνεγράφη ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου μαθητοῦ καὶ βοηθοῦ τοῦ Προφήτου Ἰερεμίου, ἀναφέρει, ὅτι τῇ ἐντολῇ τοῦ Ὑψίστου θὰ εἶναι βαθύσκια τὰ δάση καὶ πᾶν ἀρωματικὸν δένδρον θὰ ἀναδίδῃ εὐωδίαν χάρις εἰς τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν. Ἐπὶ λέξει τὸ ἱερὸν κείμενον ἀναφέρει τὰ ἐξῆς: «ἐσκήασαν δὲ καὶ οἱ δρυμοὶ καὶ πᾶν ξύλον εὐωδίας τῷ Ἰσραὴλ προστάγματι τοῦ Θεοῦ» (Ε', 8). Ἐπὶ πλεον τὸ βιβλίον Ἡσαΐας ἀναφέρει τὴν πεύκην μετὰ τῆς κυπαρίσσου καὶ τῆς κέδρου (Ξ', 13). Τῆς πεύκης τὰ ξύλα ἀναφέρονται ἐν τοῖς βιβλίοις Βασιλειῶν Γ' καὶ Παραλειπομένων Β'. Ὁμοίως τὰ βιβλία Ἰεζεκιὴλ καὶ Ζαχαρίας ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν πίτυς ἐννοοῦσι προφανῶς πεύκην.

Τὸ βιβλίον Ἰεζεκιήλ, τὸ ὁποῖον συνεγράφη ὑπὸ τοῦ Προφήτου τούτου, ὅστις ἐγεννήθη περὶ τὸ 620 π.Χ. πληροφορεῖ, ὅτι Ρόδιοι ἔμποροι ἐπρομήθευον τὴν Τύρον στακτὴν καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ὡς καὶ οἱ Ἰσραηλίται ἐπάλουν εἰς τὴν χώραν ταύτην μύρα, κασίαν καὶ ρητίνην. Ἐπὶ λέξει τὸ κείμενον τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι «ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς» τὸν Ἰεζεκιήλ «σὺ υἱὲ ἀνθρώπου... ἐρεῖς τῇ Σὸρ (Τύρος)... τάδε λέγει Κύριος τῇ Σὸρ... υἱοὶ Ροδίων ἔμποροί σου... στακτὴν... ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου. Ἰούδας καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, οὗτοι ἔμποροί σου ἐν πράσει... μύρων καὶ κασίας... καὶ ρητίνην ἔδωκαν εἰς τὸν σύμμεικτόν σου» (ΚΖ', 1-3, 15-17).

Περὶ τῆς χρησιμοποίησεως γενικῶς τῶν ἀρωμάτων λαμβάνομεν καὶ τὰς κάτωθι πληροφορίας:

Τὸ βιβλίον Ἰουδίθ, τοῦ ὁποῖου ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶναι μετὰ βεβαιότητος γνωστός, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ χρονολογία, καθ' ἣν τοῦτο ἐγράφη, ἀναφέρει, ὅτι ἡ Ἰουδίθ προκειμένου νὰ μεταβῇ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀσσυρίων, ἵνα ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ὀλοφέρου, «ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως αὐτῆς καὶ περιεκλύσατο τὸ σῶμα ὕδατι καὶ ἐχρίσατο μύρω παχεῖ καὶ διέταξε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς (ἐκτενίσθη) καὶ ἐπέθετο μίτραν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς, ἐν οἷς ἐστολιζέτο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Μανασσῆ» (Γ', 3). Ἐπίσης εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο προστίθεται, ὅτι αὕτη «ἠλείψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν μυρισμῶ» (ΙΣΤ', 7).

Τὸ βιβλίον Ψάλμοι παρομοιάζει τὴν συγκατοίκην τῶν ἀδελφῶν ὡσάν «μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τοῦ Ἀαρών, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὦαν (οὐγία) τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ» (ΡΑΒ'-ΡΑΓ', 2).

Τὸ βιβλίον Παροιμιαὶ ἀναφέρει, ὅτι ὁ ἀνθρώπος τέρπεται διὰ τῶν μύρων, τῶν αἰνῶν καὶ τῶν θυμιάματων, ἥτοι ἐπὶ λέξει: «μύροις καὶ οἶνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία» (ΚΖ', 9).

Τὸ βιβλίον Σοφία Σολομώντος ἐμφανίζει τοὺς ἀσώτους καὶ ἐν ἀπολαύσει τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου διαβιοῦντας ὡς ὑπεράγαν ἀρεσκομένους εἰς τὸν πολυτελεῖ

4. Κολιτσάρας, Ι.: ἔνθ' ἄνωτ.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΕΙΡΗΝΗΣ

(Έπ' ευκαιρία τής αφιερώσεως του 1985 ως Έτους Νεότητας και του 1986 ως Έτους Ειρήνης υπό του ΟΗΕ).

Β. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ENTOS ΤΗΣ ΟΜΑΔΟΣ COMMUNICATION IN
THE GROUP LIFE).

Η κοινωνική ζωή του παιδιού είναι θέμα άρκετά παρημελημένον έως σήμερα από μίαν ψυχολογίαν ή οποία ενδιαφέρετο κυρίως διά τόν άτομον. Μόλις προσφάτως, ή νέα άγωγή ανέκάλυψε τήν παιδαγωγικήν σημασίαν τής κοινωνικής ζωής και σπεύδει να συμπληρώση τά κενά. Άνεπτύχθη επί τών ήμερών μας ένας νέος κλάδος εις τήν Ψυχολογίαν, ό κλάδος τής «Παιδαγωγικής Κοινωνιολογίας». Τους ειδικούς αρχίζουσι ν' άπασχολούν θέματα τοιαύτα όπως είναι: Τό Σχολείον ως κοινωνικόν θεραπευτικόν ίδρυμα. Τό Παιδί και τό κοινωνικόν υπόβαθρον. Η σημασία διά τό Παιδί του να άποτελή μέρος τής Ομάδος. Αί επιδράσεις τών Ομάδων εις τά Άτομα και τών Άτόμων εις τās Ομάδας. Αί άλληλεπιδράσεις μεταξύ τών Ομάδων. Αί κοινωνικαί δυνάμεις αί ό-

ποΐα επιδρουσι εις τās οικογενείας, τās Σχολεία, τās Λέσχας. Τά άποτελέσματα τών διαφορετικών τύπων κοινωνικού κλίματος και άτμοσφαιρας τών Ομάδων επί τής συμπεριφορας τών Παιδιών εις τό Σχολείον και τό σπίτι, και άλλα παρόμοια¹³.

Άπό τήν μελέτην αυτών τών θεμάτων οι εκπαιδευτικοί, οι ψυχολόγοι και οι κοινωνιολόγοι έχουν καταλήξει εις πολύτιμα συμπεράσματα διά τήν σημασίαν τής κοινωνικής προσαρμογής του παιδιού. Άναφέρουσι, ότι τό παιδί έχει ανάγκη από γνώσεις βεβαίως, άλλ' αναζητεί τήν άνθησίν του τόσον εις τήν καλλιέργειάν του όσον και εις τήν ίσορροπίαν τών κοινωνικών του σχέσεων. Η επικοινωνία με τους άλλους ανθρώπους άποτελεί πράγματι τό φωτεινότερον σημείον από τόν πολιτικόν και ψυχολογικόν θησαυρόν. Η κοινωνικότης τό τρέφει και τό ενισχύει, τό υπερασπίζει και τό ενθαρρύνει, τό μεγαλώνει. Τό

13. Άρ. Α. Άσπιώτη: Τό παιδί και ή κοινωνική ζωή του, τ. 46, σ. 10, Άθήναι 1962.

* Συνέχεια εκ τής σελ. 583 του ύπ' άριθ. 17 τεύχους.

οΐνον, τὰ μύρα και τήν άπόλαυσιν τής ευωδίας τών άνθών τής άνοιξεως. Συγκεκριμένως τό έν λόγω βιβλίον έμφανίζει τούτους λέγοντας: «οΐνου πολυτελοϋς και μύρων πλησθώμεν, και μη παροδευσάτω ήμας άνθος έαρος» (Β' 7).

Ο Προφήτης Άμώς, όστις έζησεν επί Όζίου βασιλέως Ιούδα (869-737 π.Χ.) και επί Ιεροβοάμ Β' βασιλέως Ισραήλ (784-744 π.Χ.), διά του όμωνύμου βιβλίου του εξιστορεί, ότι οι Ισραηλίται, ένώ έπεκρέματο ό κίνδυνος του όλέθρου, έπινον «διυλισμένον οΐνον και τὰ πρώτα (έκλεκτά) μύρα χριόμενοι και οϋκ έπασχον οϋδέν επί τή συντριβή Ιωσήφ» (ΣΤ', 6).

Ο Προφήτης Ησαΐας προφητεύει, ότι «ποιήσει Κύριος σαβαώθ πάσι τοΐς έθνεσιν επί τό όρος τουτο. πίνονται ευφροσύνην, πίνονται οΐνον, χρίσονται μύρον» (ΚΕ', 6,7) και περαιτέρω εξιστορεί ότι ό Έζεκίας έν τή ματαιοδοξία του έπέδειξε τόν πλούτον του εις Βαβυλωνίους πρέσβεις, ήτοι «τόν οΐκον του νεχωθά και του άργυρίου και του χρυσίου και τής στακτής και τών θυμιαμάτων και του μύρου...» (ΛΘ', 2).

Ο Προφήτης Ιερεμίας εις τό όμωνύμον βιβλίον του αναφέρει, ότι περί τών Ιουδαίων «τάδε λέγει Κύριος... άπολώ άπ' αυτών φωνήν χαράς... όσμην μύρου και φώς λύχνου» (ΚΕ', 8,10).

Τό βιβλίον Μακκαβαίων Γ' πληροφορεί, ότι αι μελλονύμοφοι έβρεχον διά μύρων τήν κόμην των. Συγκεκριμένως τό βιβλίον τουτο εξιστορεί, ότι όταν συνε-

λαμβάνοντο εις τās έπαρχίας οι Έβραΐοι και βαναύσως μετεφέροντο εις τήν Άλεξάνδρειαν, αι νεάνιδες αίτινες άρτι υπανδρεύθησαν, ειχον άντι τέρψεως και χαράς θρήνου και ή βεβρεγμένη δι' άρωμάτων κόμη των ειχε καλυφθή υπό κονιορτού. Ιδού αυτοϋσιον τό σχετικόν ιερόν κείμενον: «αι δε άρτι προς βίου κοινωνίαν γαμικόν υπεληλυθυΐαι παστόν νεάνιδες, άντι τέρψεως μεταλαβούσαι γόους και κόνει τήν μυροβραχή πεφυρμένοι κόμην, ακαλύπτως δε άγόμεναι, θρήνον άνθ' ύμεναίων όμοθυμαδόν εξήρχον ως έσπαραγμένοι σκυλομοΐς άλλοεθνεσι» (Δ', 6).

Ός πληροφορούμεθα υπό του βιβλίου Παραλειπομένων Β' οι άρχαιοι Ισραηλίται έχρησιμοποΐουν τὰ άρώματα και εις τήν προς ταφήν προετοιμασίαν τών νεκρών. Συγκεκριμένως τό ιερόν κείμενον αναφέρει, ότι «έθαψαν» τόν βασιλέα Άσύ, όστις «ετελευτήσεν έν τώ τεσσαρακοστῷ έτει τής βασιλείας αυτοϋ», άφοϋ προηγουμένως «έκοίμησαν (έξάπλωσαν) αυτόν επί τής κλίνης και έπλησαν άρωμάτων και γένη μύρων μυρεψών και έποίησαν αυτώ εκφοράν μεγάλην έως σφόδρα» (ΙΣΤ' 13,14).

(Συνεχίζεται)

ΔΡ. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ίατρος Παθολόγος

Άμ. Έπικ. Καθηγητής Παν)μίου Άθηνών
Δ) ντής Έπιθ)σεως Υγειον. Υπηρεσιών του ΙΚΑ

παιδί έχει μίαν κοινωνικήν ανάγκην. "Αν δέν προωθηθῆ αὕτη, δέν εἶναι ἀναγκαῖον νά προωθηθῆ οὔτε ἡ συναισθηματική οὔτε ἡ διανοητική του ζωῆ. Ἡ κοινωνική ζωῆ θά τοῦ ἐπιβάλλῃ νά εὑρῇ τὰ κίνητρα τῶν πράξεών του εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τοῦ ἄλλου¹⁴.

Οἱ ἀσχολούμενοι μέ τήν κοινωνικήν ζωήν τοῦ παιδιοῦ λέγουν: «Ἀξίζει νά προσέξωμεν τήν πρώτην ἐμφάνισιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ παιδιοῦ διά κοινήν δρασίαν. Εἶναι αὐτό τὸ ὁποῖον θά μετατραπῆ ἀργότερον εἰς ἀνωτέρας μορφάς κοινωνικῆς ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ νά συναντήσῃ τόν ἄλλον διά νά προχωρήσῃ μαζί του διά κοινήν δράσιν καί κοινόν σκοπόν. Εἶναι ἕνα κομμάτι ἀπό τόν κόσμον τοῦ πνεύματος τοῦ ὁποίου βλέπομεν τήν ἔκφρασιν ἐδῶ»¹⁵.

Αὕτη ἡ ἀνάγκη τῆς κοινωνικοποιήσεως ἐμφανίζεται κατὰ τόν ψυχολόγον Cousinet ἀπό μιᾶς ὠριμένης ἡλικίας ὡς μία ἀπό τὰς βασικάς ἀνάγκας τοῦ παιδιοῦ καί ἀρμόζει τοῦλάχιστον νά μὴ ἐμποδίζωμεν τήν ἱκανοποίησίν της, ἀλλ' οὔτε νά θέλωμεν νά τήν ἐπισπεύσωμεν. Ἐξ ἄλλου ἡ ἀνάγκη αὐτῆς συνδέεται καί μέ τήν ἀνάγκην ἀσφαλείας, τήν ὁποίαν αἰσθάνεται ἀνησυχητικά τὸ παιδί κατὰ τήν πρώτην ἡλικίαν του. "Ἄλλοτε αἱ δύο ἀνάγκαι εὐρίσκονται εἰς σύγκρουσιν καί ἀποτελεῖ καί αὐτό, ἐν ἀπό τὰ πολλά προβλήματα τὰ ὁποῖα ἔχει νά λύσῃ τὸ παιδί ἰδίως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς σχολικῆς του ζωῆς¹⁶.

Γενῶνται ὅμως τὸ ἐρώτημα: Ποῦ καί πῶς γίνεται ἡ κοινωνικοποίησις; Ἐπίσης θά διηρωτᾶτο κανεῖς, δέν ἐπιτυγχάνεται αὕτη διά τῆς φιλίας; Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀρνητική. Διότι ἡ φιλία εἶναι σημεῖον ἐκκινήσεως τῆς κοινωνικοποιήσεως, καθ' ὅσον σημεῖον αὐξήσεως τῆς κοινωνικῆς ὠριμότητος εἶναι ἡ ἱκανότης νά ἐρχεται τὸ ἄτομον εἰς σχέσεις μέ μεγαλύτερον ἀριθμὸν παιδιῶν. Ὁ ψυχολόγος καί ψυχολόγος Ἄρ. Ἀσπιώτης λέγει ὅτι «ἡ πείρα φανερώνει ὅτι ἡ κοινωνική προσαρμογὴ διδάσκεται μᾶλλον ἀπὸ τήν ἰδίαν τήν ζωήν. Χρειάζεται τὸ παιδί νά ζῆσῃ εἰς ἐλευθέραν ἐπικοινωνίαν μέ τοὺς συνομιλήτους καί τοὺς μεγαλύτερους του, νά πειραματισθῆ τὸ τί ἠμπορεῖ καί τὸ τί δέν ἠμπορεῖ νά κάνῃ καί νά ἀνακαλύψῃ τὰς ἀντιδράσεις ἢ τοὺς διαφόρους τύπους συμπεριφορᾶς. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αὐξάνει ἡ ἐμπειρία καί ἡ γνώσις τῶν ἀνθρώπων καί τῆς συμπεριφορᾶς των καί ἡ ἐπιδεξιότης νά χρησιμοποιῆ αὐτὴν τήν γνώσιν»¹⁷.

Ἐπίσης τήν κοινωνικήν προσαρμογὴν θά διαδεχθῆ ἢ μᾶλλον θά λάβῃ τὸ παιδί εἰς τήν Ὀ μ ἄ δ α ἢ ὁποῖα δημιουργεῖται εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὰ κατηχητικά σχολεῖα, εἰς τὰς κατασκηνώσεις, τὸν Ἐρυθρὸν Σταυρὸν καί εἰς ἄλλας πνευματικὰς ὁργανώσεις, ὅταν

αὗται ἔχουν πλαισιωθῆ μέ τὰ κατάλληλα καί εἰδικῶς ἐκπαιδευμένα πρόσωπα, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θά ἔχωμεν ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Εἰς τήν ομάδα διακρίνομεν δύο πράγματα, τὸν ὁδηγὸν-ἀρχηγὸν καί τὰ μέλη¹⁸.

Εἰς τὸ Σχολεῖον εὐρίσκομεν τὰς πρώτας ομάδας εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἐκπαιδευτικὸς ἐνδιαφέρεται ὄχι μόνον νά μεταδώσῃ γνώσεις καί ἀληθείας, ἀλλ' ἐπιδιώκει νά δημιουργήσῃ ἕνα κλίμα συνεργασίας καί ἀλληλοβοηθείας μεταξὺ τῶν μαθητῶν, τὸ ἄλλως ὀνομαζόμενον «Παιδαγωγικόν, Κοινωνικὸν Κλίμα»¹⁹. Ἐνίοτε τοῦτο ἐξαρτᾶται καί ἀπὸ τήν μέθοδον διδασκαλίας. Ἰπάρχει μάλιστα μία μέθοδος καθ' ἣν ὁ ἐκπαιδευτικὸς ἐργάζεται μέ Groups (γκρούπς). Χωρίζει, παραδ. χάριν, τήν τάξιν ἀναλόγως τῆς θέσεως των εἰς διαφόρους ομάδας, τὰ λεγόμενα Groups, καί δίδει διάφορον ἀντικείμενον μελέτης εἰς κάθε μίαν. Ἐνα γκρούπ ἐργάζεται νά ἀπαντήσῃ ἀπὸ κοινοῦ εἰς διάφορα ἐρωτήματα τὰ ὁποῖα ἔγραψεν ὁ διδάσκων εἰς τὸν πίνακα. Δύο ἄλλα συνεργάζονται μέ τὸν διδάσκοντα ὁ ὁποῖος διαβάσει διαφόρους ἐνότητας καί ἀπαντοῦν ἐναλλάξ εἰς προφορικὰς ἐρωτήσεις τούτου, ἐπὶ 40 περίπου λεπτά. Κατὰ τὰ τελευταῖα 5-10 λεπτά γίνεται ἀπὸ κάθε γκρούπ δι' ἑνὸς μαθητοῦ ἡ ἀνακοίνωσις τῶν ὅσων ἐμελέτησαν, ἐν συνεχείᾳ δὲ καί κριτικὴ καί οὕτως οἱ μαθηταὶ ἐν συνεργασίᾳ λαμβάνουν γνώσιν εἰς μίαν διδακτικὴν ὥραν τριῶν καί πλέον θεμάτων²⁰.

Ἡ συνεργασία ὅμως αὕτη ἡ ὁποία γίνεται εἰς ὅλα τὰ μαθήματα κατὰ διάφορον συνήθως τρόπον εἰς καθὲν μεταβάλλει τὸ σχολεῖον εἰς ἕν ἀληθὲς ἐργαστήριον, τὸ σχολεῖον Ἐ ρ γ α σ ί α ς, ὅπου ἐργάζονται οἱ αὐριανοὶ ἐργάται τῆς κοινωνίας. Ἐπίσης εἰς τὰ σχολεῖα αὐτά, τὰ ὀνομαζόμενα Σχολεῖα Δράσεως, ἀφήνεται μεγάλη αὐτενέργεια εἰς τὰ παιδιά. Τοὺς δίδεται ὠρισμένον θέμα, ἀνάλογον πρὸς τήν ἡλικίαν καί κρίσιν, τὸ ὁποῖον ἐπεξεργάζονται ἀπὸ κοινοῦ χωρὶς ἄλληλ ἐπέμβασιν τοῦ Διδασκάλου. Τὸ σχολεῖον τοῦτο, παρὰ τὰ μειονεκτήματά του, καλλιεργεῖ τήν συνεργασίαν τῶν μαθητῶν.

Ἐπὶ πλέον ὁ ἐκπαιδευτικὸς δημιουργεῖ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ομάδος παιδαγωγικὸν κλίμα διά τῆς παρουσίας ἄλλων παιδιῶν. Προσφέρει:

α. Παιδαγωγικὰς δραστηριότητας (παιγνίδια,

18. Αὐτόθι, σ. 106 κ.ε.

19. Αὐτόθι, σ. 150.

20. Ἡ μέθοδος αὕτη χρησιμοποιεῖται εὐκόλως εἰς τήν ἀνάγνωσιν. Ἐξ ὅσων γνωρίζω ἀκόμη δέν ἐφαρμόζεται εἰς τήν χώραν μας. Διά τοῦτο εἰσηγήθη αὕτην εἰς τὸ Β' Πανελλήνιον Συνέδριον τῶν Παιδαγ. Ἀκαδημιῶν τὸ ὁποῖον συνήλθεν εἰς τήν Λευκωσίαν τῆς Κύπρου ἀπὸ 1-5 Ὀκτωβρίου 1979, ὅταν συνεζητήσαμεν τήν σημασίαν τῆς Παιδαγωγικῆς Κοινωνιολογίας. Ἐπιστρέφων εἰς τήν Ἑλλάδα προέτρεψα τοὺς σπουδαστάς καί σπουδαστριάς τῆς Π. Ἀκαδ. Τριπλόεως νά ἀλληλογραφῆσουν μετὰ τῶν συναδέλφων των εἰς Κύπρον πρὸς δημιουργίαν μορφωτικῶν σχέσεων, ὅπερ καί ἐγένετο. Ἦτο τοῦτο μία εὐρύτερα πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ ἐπικοινωνίας λεχθέντων. Περὶ τῆς μεθόδου ταύτης ἀνάγνωθι: Av Kelly, Mixed ability Grouping, Theory and Practice, Published by Harper and Row Publishers, London: 1978, (εἰδικῶς τὸ κεφ. Them Teaching).

14. Πλείονα ἀνάγνωθι εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἰδίου, Τὸ παιδί καί ὁ ψυχικός του κόσμος, Ἀθήναι 1959, σ. 102-104 καί σ. 131-142.

15. Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ παιδί καί ἡ κοινωνικὴ ζωῆ του, σ. 26 κ.ε.

16. Ἄρ. Α. Ἀσπιώτης, Τὸ παιδί καί ἡ κοινωνικὴ ζωῆ του, τ. 46, σ. 32.

17. Αὐτόθι, σ. 10.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἡμέρα ἀποπροσανατολισμοῦ καὶ λήθης ἢ ἀναξωπυρήσεως τῆς μνήμης;

Ἡ σημασία τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 κινδυνεύει νὰ λησμονηθῇ πλήρως ὄχι μόνον ὑπὸ τῶν ξένων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς ξένους, ἐγκύκλιος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κορνίσης κ. Σεβαστιανοῦ ὀρθῶς ἐπισημαίνει, ὅτι ἡ ἡμέρα αὐτὴ τῆς δόξης κατήντησε «δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἡμέρα ἐθνικῆς δόξης καὶ πολλῆς πικρίας. Διὰ τὸ ἀίμα καὶ αἱ θυσίαι καὶ ἀκόμη, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐγκώμια καὶ αἱ ὑποσχέσεις ἐλησμονήθησαν ἀπὸ τοὺς Μεγάλους Συμμάχους μας», ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἀδιαφοροῦν τόσον διὰ τὸ δράμα τῆς Κύπρου, ὅσον

καὶ διὰ τὴν τραγωδίαν τῆς Β. Ἡπείρου, ἡ ὁποία στενάζει σήμερον ὑπὸ «τὸ ἀπάνθρωπον καὶ ἀνελέητον ἀθεϊστικὸν καθεστὼς τῆς Ἀλβανίας», παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἐπὶ τοῦ βορειοηπειρωτικοῦ ἐδάφους «διεδραματίσθησαν τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα» τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔορευσε «τὸ αἶμα χιλιάδων παλληκαριῶν».

Ἄλλὰ τί νὰ εἴπη τις καὶ διὰ τοὺς ἑορτασμοὺς τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 ἐν Ἑλλάδι; Βεβαίως δὲν ἔλειψαν τὰ φωτεινὰ παραδείγματα τῆς προβολῆς τοῦ ἀληθοῦς νοήματος τῆς ἑορτῆς. Παρὰ ταῦτα, πολλοί, ἀκόμη καὶ ἐκπαιδευτικοί, διὰ τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ σφάλματος τῆς «μεταβάσεως εἰς ἕτερον γένος» καὶ προβολῆς ἀσχετῶν ἰδεολογικῶν ἐρμηνειῶν καὶ συνθημάτων, ἐπεχείρησαν νὰ ἀποπροσανατολίσουν τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἢ τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν, ἀποβλέποντες εἰς τὸ νὰ λησμονηθῶν ἢ πραγματικῆ σημασία

τραγούδια, διήγησις, ἐργασίαν, καλλιτεχνικὴν ἔκφρασιν, κλπ.). Τὸ ὁμαδικὸν παιγνίδι, παραδ. χάριν, ἀποκαλύπτει εἰς τὸ παιδί τὴν σημασίαν τῆς κοινωνικῆς συνεργασίας καὶ τῆς πειθαρχίας. Τὸ ἀσκεῖ εἰς τὴν προσπάθειαν, τὴν θέλησιν, τὸ θάρρος, τὴν γενναιοψυχίαν, τὴν αὐταπάρνησιν. Ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμα τῆς πρωτοβουλίας καὶ τῆς ἀνακαλύψεως.

β. Παιδαγωγικὰ βιώματα. Ἡ προσωπικότης τοῦ παιδιοῦ διαμορφώνεται ἀπὸ τὰς ἀπαντήσεις τὰς ὁποίας δίδει τὸ παιδί εἰς τὰς καταστάσεις τὰς ὁποίας παρουσιάζει ἢ ζῶ.

γ. Ἐπιθυμίας μὲ ἀληθινούς ἀνθρώπους. Αἱ σχέσεις τοῦ παιδιοῦ μὲ τοὺς συμμαθητάς, τοὺς φίλους τῆς συνοικίας, τῆς ομάδος ἀποτελοῦν σημαντικὸν κοινωνικὸν στοιχεῖον. Ἐδῶ ἐφαρμόζεται μία παλαιότατη ἀρχὴ τῆς ἀγωγῆς, νὰ θέτωμεν τὸ παιδί εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ πνευματικὰ ἄτομα, πρεσβυτέρους κατὰ τὴν ἡλικίαν, μὲ «ἀληθινούς χριστιανούς ἀνθρώπους», ἢ παρουσία τῶν ὁποίων θὰ τοῦ προσφέρῃ ποικιλίαν προτύπων πρὸς μίμησιν διὰ τὴν δημιουργίαν τῆς ἰδικῆς του προσωπικότητος.

δ. Ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν παιδαγωγικὴν ἀξίαν τῶν ὀπτικο-ακουστικῶν ὀργάνων. Ἡρώας προσφέρουν τὰ περιοδικὰ, αἱ ἐφημερίδες, τὰ παντὸς εἶδους ἐντυπα, τὰ φίλμς, αἱ ἐκπομπὴ ραδιοφώνου ἢ τῆς τηλεοράσεως, τὰ διαφημιστικὰ ὑλικά καὶ ἄλλα. Ἔργον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ δὲν εἶναι νὰ δημιουργῇ κενὸν γύρω ἀπὸ τὸ παιδί, διὰ νὰ προστατεύσῃ τοῦτο ἀπὸ τὴν πιθάνῃ ἢ θι κ ἢ ν δ η λ η τ η ρ ῖ α σ ι ν, ἀλλ' ἀντιθέτως ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν φυγῆς τοῦ παιδιοῦ καὶ τῆς καλλιέργειας διὰ τῆς προσφορᾶς ὑγιᾶν ἀναγνωσμάτων, θεαμάτων καὶ ἄλλων μέσων καὶ νὰ ἐφοδιάσῃ τοῦτο μὲ ὑγιᾶ κριτήρια διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ ὅ,τι ἀδιακόπως θὰ προσφέρεται εἰς τὴν περιέργειάν του.

ε. Ἐπικαλεῖται τὴν εὐσυνείδητον συνεργασίαν

τῶν ὑπευθύνων παραγόντων τῆς ἀγωγῆς, ὅπως εἶναι οἱ γονεῖς καὶ οἱ κηδεμόνες μετὰ τῶν ὁποίων ἐπικοινωνεῖ δι' ἐπισκέψεων εἰς τὸ σπίτι, διὰ συμπτωματικῶν ἐπαφῶν μὲ οἰανδήποτε εὐκαιρίαν, διὰ συγκεντρώσεων καὶ διὰ γραπτῶν πληροφοριῶν, καὶ

στ) ὁ ἐκπαιδευτικὸς θὰ φροντίσῃ νὰ κἀνῃ τὸ παιδί νὰ συνεργάζηται διαρκῶς περισσότερον εἰς τὴν ζῶν τῆς ομάδος. Θ' ἀναζητήσῃ τὴν συνεργασίαν τῶν παιδιῶν τὰ ὁποία θὰ ἐπηρεάσουν ἀποτελεσματικώτερα τὴν ομάδα.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλά προσφέρει ὁ ἐκπαιδευτικὸς εἰς τὴν ομάδα²¹, ὡς ἀρχηγὸς αὐτῆς. Ἀνάλογος περιπτώσις εἶναι καὶ ἡ προσφορὰ καὶ οἰουδήποτε ἄλλου ἀρχηγοῦ εἰς ἄλλας ομάδας ἐργαζομένων νέων καὶ νεανίδων. Πλὴν τῶν κοινῶν προσόντων ἐκάστου ἀρχηγοῦ, ὑπάρχουν καὶ εἰδικὰ τοιαῦτα τὰ ὁποία ἐπιβοηθοῦν αὐτὸν νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν συγκεκριμένην ἀποστολήν τῆς ομάδος. Παραδ. χάριν, εἰδικὰ προσόντα πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ ἐκπαιδευτικὸς, ὁ ἀξιωματικὸς, ὁ ἐφημέριος, ὁ ἡγούμενος μιᾶς Μονῆς, ὁ ἐπιστάτης ἐνός ἐργοταξίου, κλπ. Περὶ αὐτῶν δὲν ἀσχολούμεθα ἐνταῦθα, ἀλλὰ τονίζομεν ὅτι ἡ ἀποστολή των, ὁ ρόλος των, κατ' ἄλλους, διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν τῶν μελῶν τῆς ομάδος των εἶναι πρωταρχικός. Ἀπὸ αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν συμπεριφορὰν αὐτοῦ θὰ ἐξαρτηθῇ καὶ ἡ ἀπόκτησις τῶν μελῶν τῆς ομάδος ἀπὸ ὅ,τι θετικὸν ἢ ἀρνητικὸν προσφέρει αὐτῇ. Περὶ αὐτοῦ ὅμως θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὴν ἐπομένην παράγραφον.

21. Πλεονα ἀνάγνωθι εἰς τὰ ἔργα: Ἀρ. Α. Ἀσπιώτη, Τὸ παιδί καὶ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ του, Ἀθήναι, 1962, τ. 46, σ. 112 κ.έ.. Ordway Tead, The art of leadership, New York, 1935. H. M. Busch, Leadership in Group Work, New York, 1934.

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜ. ΧΡ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Θεολόγος-Καθηγητὴς τῆς Ζωσιμαίας Ἀκαδημαίας Ἰωαννίνων

τῆς ἐνδόξου ἡμέρας καὶ αἱ πραγματικά πνευματικά διαστάσεις τοῦ «ΟΧΙ» τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Χαρακτηριστικὸν ἐπίσης εἶναι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ραδιοτηλεοπτικοὶ διάλογοι ἀπεδυνάμωσαν, ὡς μὴ ὄφελε, τὴν μεγάλην ἐροτήν. Χαρακτηριστικῶς ἡ ἐφημερίς «Τὰ Νέα» ἐπεσήμανε τὸ γεγονός, τονίζουσα τὰ ἐξῆς: «Χωρὶς χρῶμα ἢ ἐπέτειος», ἔγραψαν. «Κανένα ἀξιόλογο ἀφιέρωμα στὸ ἑλληνικὸ ἔπος τοῦ 1940, ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν ΕΡΤ 1, ποῦ σχεδὸν ἀγνόησε τὴ μεγάλη ἐπέτειο... Φτωχὸς ὁ ἐπετειακὸς ἐορτασμός γιὰ τὴν 28ῃ Ὀκτωβρίου στὰ κανάλια...».

Ἡ ἡμέρα τῆς 28ῃς Ὀκτωβρίου πρέπει νὰ εἶναι ἡμέρα ἀναξωπυρώσεως τῆς ἐθνικῆς μνήμης καὶ οὐχὶ ἡμέρα λήθης, ἀποπροσανατολισμοῦ καὶ διαστρεβλώσεως τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος.

Κλείς Πρακτικῶν καὶ Κειμένων τῶν Τοπικῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ἀδριαρέτου Ἐκκλησίας.

Πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ὅλως ἰδιαίτερος τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δαπάνη αὐτῆς, ἐξέδωκεν, ἐν τῷ Τυπογραφίῳ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, εἰς ὥραϊον καλαίσθητον τόμον 750 σελίδων τὸ ἔργον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Παντελεήμονος «Κλείς Πρακτικῶν καὶ Κειμένων τῶν Τοπικῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Ἀδριαρέτου Ἐκκλησίας» (Ἀθήναι, 1986). Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ συνέχειαν τῶν πολυτιμοτάτων ἔργων «Κλείς τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» καὶ «Κλείς Ὀρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων», ἐκδοθέντων ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου («Ἀστήρ»), κατὰ τὰ ἔτη 1970 καὶ 1979 ἀντιστοίχως.

Διὰ τὴν ἀποδελτίωσιν πρὸς σύνταξιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος νέας ἐξαιρέτου Κλειδὸς ἐχρησιμοποιήθησαν 53 τόμοι τῆς Συλλογῆς J. D. Mansi, πρὸς τὴν ὁποίαν γίνονται εὐστόχοι καὶ εὐχρηστοὶ πρακτικῶς παραπομπαί, καὶ συμπιερώθησαν, «πέραν τῶν κειμένων τῶν σωζομένων Πρακτικῶν, καὶ Ἐπιστολαί, Λογματικῶν περιεχομένων, Ἀντιρρητικά, Συγκλητικαὶ Συνόδοι ὑπὸ Αυτοκρατορῶν, Ἐκθέσεις Πίστεως, Σύμβολα, Ἐκθέσεις Πίστεως Αἰρετικῶν μετὰ τῶν κατ' αὐτῶν ἀντιρρήσεων κ.λπ.», ὡς καὶ «ἐγκατεπαρμέναι πληροφοροὶαι περὶ τῶν διαφορῶν συγκληθισῶν Τοπικῶν Συνόδων» (σελ. ζ'). Ἐπὶ πλέον ἀπεδελτίωθησαν «διὰ τὴν συνέπειαν τῆς ἐργασίας καὶ ὅσα ἀφεώρων, ὅπως δὴποτε ἀπὸ Παπικῆς πλευρᾶς, τὴν συγχρᾶκίς ἐπικαλουμένην ἀθθεντίαν τοῦ Ρώμης» (σελ. ζ'-η').

Ὡς ἐτονίσθη ἐν σχετικῷ ἐγγράφῳ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἡ νέα «Κλείς» μετὰ τῶν δύο προηγουμένων συνθέτει «μίαν τριλογίαν, προελθοῦσαν ἐκ πολυχρονίου ἐρεῦνης Ἱεράρχου τὰ μάλα εἰδότος τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Μητροῦς Ἐκκλησίας» (ἀριθ. πρωτ. 4254 τῆς 18-11-1982). Ἀληθῶς τὸ νέον ἔργον τοῦ Σεβασμιωτάτου ὁλοκληρῶναι (τὸ συγγραφικὸν ἐπίτευγμα (τῶν δύο προηγουμένων «Κλειδῶν»), τὸ ὁποῖον εἶναι μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ ἀνε-

πλήρωσεν ἑλλείποντα ἀσφαλῆ ὁδηγὸν διὰ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν σπουδὴν τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων, καὶ τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ τὴν καταβολὴν πολλοῦ καὶ εὐσυνειδήτου μόχθου, ἔτυχε δὲ λαμπρᾶς ὑποδοχῆς, κριθὲν εὐμενέστατα καὶ διεκκλησιαστικῶς» (αὐτόθι).

Ἡ ὁλοκλήρωσις τῆς τριλογίας δὲν ἔχει μόνον τεραστίαν σημασίαν διὰ τοὺς ἀσχολουμένους ἐπιστημονικῶς περὶ τὸ Κανονικὸν καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, ἀλλὰ ἔχει καὶ μοναδικὴν διορθόδοξον καὶ οἰκουμενικὴν διάστασιν, διότι θὰ ὑποβοηθήσῃ τοὺς μετέχοντας τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν διαλόγων νὰ ἀνιχνεύουν εὐκόλως τὴν ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε συζητουμένων κανονιστικῆν καὶ καθοδηγητικὴν παράδοσιν τῆς ἀδιαρέτου Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχη τις προφητικὸν χάρισμα, διὰ νὰ προύδη, ὅτι αἱ τρεῖς θαυμάσιαι «Κλειδὲς» τοῦ διακεκριμένου Σεβ. Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Παντελεήμονος ἐπὶ πολλὰς γενεὰς καὶ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας θὰ χρησιμοποιοῦνται τόσον ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ὅσον καὶ ἐν τῇ καθ' ὅλον Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ ὡς πολυτιμότεροι δείκται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀναεώσεως τῶν θεολογικῶν σπουδῶν καὶ τοῦ ἀναπροσανατολισμοῦ τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων καὶ διαλόγων.

Ὅθεν δέον νὰ τονισθῇ ἀφ' ἐνὸς ὅτι δικαίως ἐξεφράσθησαν πρὸς τὸν Σεβασμιωτάτον τὰ συγχαρητήρια, ἢ εὐαρέσκεια καὶ οἱ ἔπαινοι τῆς Ἱ. Συνόδου, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι ὀφείλονται χάριτες καὶ πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον, διότι αὐτὴ ἐξέδωκε τὴν τρίτην «Κλειδα» «δαπάνη αὐτῆς εἰς ἔκφρασιν Ἐκκλησιαστικῆς βραβεύσεως τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐργασίας».

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ προβάλλομεν μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου «θερμοτάτην τὴν εὐχὴν ὅπως ἢ καθ' Ἑλλάδα Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς πράττει διὰ τοὺς Ἑλληνας Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ἐκδώσῃ καὶ τὰ Κείμενα αὐτὰ τῶν Πρακτικῶν Τοπικῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ τὰ περὶ αὐτὰ ἐγγράφα κ.λ., ὥστε νὰ γίνονιν κτήμα καὶ ἐντροφῆσις παντός, ὁ ὁποῖος θὰ ἠθέλε νὰ φθάσῃ μέχρι τὰς ρίζας τῶν θεμάτων καὶ νὰ ἀντλήσῃ ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν πηγῶν τὰ γνήσια ἔδατα τῶν κανονικῶν κ.λ. Ἐκκλησιαστικῶν γνώσεων» (σελ. η').

«Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Οἱ γενόμενοι ἐορτασμοὶ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δέκα ἐτῶν ἀνελλιποῦς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος («Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια»), ὡς καὶ τὸ εἰδικὸν ἀφιέρωμα αὐτῆς, ὑπέμνησαν τὴν σημασίαν τῆς δεκαπενθήμερον ταύτης ἐκδόσεως, ἣτις μέχρι τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1983 ἐπραγματοποιεῖτο ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» καὶ ὑπὸ τὴν πεφρατισμένην ῥηξικέλευστον Διεύθυνσιν καὶ τὰς κατευθυντηρίους ὁδηγίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πειραιῶς κ. Καλλινίκου, ἔκτοτε δὲ ὑπὸ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ὑπὸ τὴν αἰκίμητον καὶ ἀγρυπνον δυναμικὴν δραστηριότητα τοῦ κ. Ἱ. Χατζηφώτη.

Ὡς σημειοῖ ὁ νῦν Διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος ἐν

σχετικῶ ἀσθριδίῳ, «στὸ δεκάχρονο αὐτὸ διάστημα, ἢ «Ε.Α.» προσπάθησε πάντοτε νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἐνότητά τῆς Ἐκκλησίας, νὰ μείνῃ προσηλωμένη στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση, νὰ δώσῃ στὸν ἑλληνικὸ λαὸ ὑπεύθυνη καὶ σωστὴ μαρτυρία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, ἐνῶ παράλληλα στὶς στήλες τῆς προβλήθηκαν πάντοτε τὰ πολιτιστικὰ μας θέματα, φιλοξενήθηκαν ἔργα γιὰ ζητήματα κοινωνικά, ἐκκλησιαστικά, πνευματικά, δημοσιεύθηκαν συνεντεύξεις γιὰ διορθόδοξα καὶ διαχριστιανικά θέματα, ἀντιμετωπίστηκαν οἱ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ψευδολογίες καὶ ὁ βρώμικος πόλεμος ποὺ ἔχουν ἐξαπολύσει ἐναντίον τῆς σκοτεινῆς ἀνθελληνικῆς κέντρα, πολεμήθηκαν οἱ αἰρέσεις καὶ γενικὰ καταβλήθηκε προσπάθεια γιὰ νὰ καλυφθεῖ κατὰ τὸ δυνατό ἢ ἐκκλησιαστικὴ ἐπικαιρότητα».

Ἐκτὸς τῶν πολλῶν συγχαρητηρίων ἐπαίνων, ὁ Μακ. Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεὶμ ἐσημείωσεν ἐπὶ τῇ δεκαετηρίδι, πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὰ ἐξῆς: «Ἐυρισκόμεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ χαιρετίσωμεν τὴν εἰσοδὸν τῆς ἐφημερίδος μας εἰς τὸ Ἰον ἔτος ἐκδόσεως αὐτῆς ἐχούσης λίαν ἱκανοποιητικὸν ἐπίπεδον ἐμφανίσεως καὶ περιεχομένου... Μὲ μορφήν σύγχρονον, καλαίσθητον ἐμφάνισιν, γοηροῦσα πάντοτε ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἢ Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειαν» ὑπηρετεῖ εὐσυνειδήτως τὴν Ἀλήθειαν, ἐνῶ ταυτοχρόνως δεικνύει ἀξιόλογον ἀνησυχίαν διαρκοῦς βελτιώσεως».

Καὶ ἡ «Ἐκκλησία» ἐκφράζει τὰ συγχαρητήριά της καὶ εὐχεται πᾶσαν θείαν ἐλλογίαν εἰς τὴν ἐφημερίδα ταύτην.

Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι.

Τὴν 23ην Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐτελέσθη μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ αὐτῆς Παναγιώτου Τρεμπέλα ἐξ ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην συμπληρώσεως ἑκατὸν ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. Ὁ ἐκφωνηθεὶς ἐπιμνημόσυνος λόγος ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὰ μέλη τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς Σχολῆς ταύτης νὰ φέρουν εἰς τὸν νοῦν των μερικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ μακαριστοῦ μεγάλου ἀνδρός.

Ὡς ἐτονίσθη ἐν τῷ ἐπιμνημοσύνῳ τούτῳ λόγῳ, ὅστις δημοσιεύεται εἰς τὸ ταυτάριθμον φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου», ὁ Παναγιώτης Τρεμπέλας παρουσίαζε τὴν «ἀπόδειξιν Πνεύματος καὶ δυνάμεως» (Α' Κορ. β', 4): εἶχεν ὡς σύνθημά του τὸ «Τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός» ἐξεφώνησε χιλιάδας ἐξαιρέτων συναρπαστικῶν κηρυγμάτων· ἔδειξε τὴν διαλεκτικὴν του ἱκανότητα εἰς ἀναριθμήτους διαλέξεις καὶ συνδιαλέξεις· ὑπέδειξε λύσεις εἰς ἀπασχολοῦντα τὴν Ἐκκλησίαν ζητήματα μετέσχε διεθνῶν, διορθόδοξων καὶ διεκκλησιαστικῶν συνεδρίων· ἐδέχθη πολλὰς τιμητικὰς διακρίσεις· παρουσίασε κολοσσιαῖον συγγραφικὸν

ἔργον ὠριγενείων διαστάσεων· ἀπηλλαγμένος τῶν παρωπίδων τῆς μονομεροῦς εἰδικεύσεως καὶ ἀκολουθῶν εἰς τὰ ἔργα τῶν μεγάλων Πατέρων ἐγένετο μύστις καὶ μυσταγωγὸς τῆς καθολικότητος τῆς Ὁρθόδοξου Θεολογίας· προέβαλε τὸ Χριστοκεντρικὸν μορφωτικὸν ἰδεῶδες καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ὀρθοδόξου λειτουργικῆς παραδόσεως· παρουσίασε τεράστιον ἐπιστημονικὸν καὶ πρακτικὸν ἐρημνητικὸν ἔργον πρὸς προβολὴν τῶν θησαυρῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης· παρουσίασε τὸν δογματικὸν πλοῦτον τῆς πατερικῆς διδασκαλίας· συνέγραψε θαυμάσια ἀπολογητικὰ συγγράμματα· προέβαλε τὴν ἀναγκαίαν σύνεσιν κατὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τοὺς διεκκλησιαστικὸς διαλόγους· ἐγένετο πρωτεργάτης τῆς νεοελληνικῆς θρησκευτικῆς ἐποικοδομητικῆς φιλολογίας· ἦτο πάντοτε ἀγωνιστὴς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς στρατενομένης Ἐκκλησίας πρὸς θεραπείαν τῶν ποικίλων θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν ἀναγκῶν αὐτῆς· συνήρῳσεν εἰς ὀργανικὴν ὁλότητα τὰ δόγματα καὶ μηνύματα τῶν μεγάλων φωτιστῶν τοῦ Γένους· ἀνεδείχθη εἰς ρηξικέλευθον φορέα τοῦ νεοπατερικοῦ πνεύματος καὶ εἰς θαυμάσιον («κρίκον τῆς χροστῆς ἀλυσίδας») τῶν μεγάλων Ἑλλήνων Διδασκάλων».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εὐστόχως ἐγράφη προσφάτως, ὅτι «ὁ Παναγιώτης Τρεμπέλας ὑπῆρξε παραδοσιακὸς καὶ προοδευτικὸς θεολόγος· ἔζησεν ὡς μαχὸς καὶ ἔδρασεν εἰς τὸν κόσμον ὡς ἱεραπόστολος· ὅσα ἐκαρποφόρησεν εἰς τὴν σιωπὴν τοῦ σπουδαστηρίου, αὐτὰ ἠκτινωβόλησεν εἰς τοὺς ἐγγὺς καὶ τοὺς μακρὰν, καὶ ἔμεινε μέγας ἐν τῇ ταπεινοφροσύνῃ του καὶ ταπεινὸς ἐν τῇ μεγαλωσύνῃ του. Εἶθε νὰ εὖρη ἰσαξίους μιμητὰς, οἱ ὅποιοι θὰ συνεχίσουν τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίαν του. Ἐλάχιστοι ἠμποροῦν νὰ ἀναμετρηθοῦν μαζί του. Ὅλοι ὁμως εἶναι ἀπαραίτητον νὰ τὸν μιμηθῶμεν».

Προβαλλόμενα ἐρωτήματα.

Καθ' ἃ ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Τύπου καὶ ἀνεφύεθη εἰς τὰ Χρονικά τοῦ ὑπ' ἀρ. 17 τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας», τὸ Βατικανὸν διώρισεν ὡς σύμβουλον τῆς λεγομένης — καὶ μὴ ἀναγνωρίζομένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — «Ἀποστολικῆς Νουντσιατούρας» κληρικῶν «διακριθέντα διὰ τὴν διπλωματικὴν του σταδιοδρομίαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Βατικανοῦ, ὑπηρετήσαντα διαδοχικῶς ἐν Βολιβία, ἐν Αἰθιοπία, ἐν Πορτογαλλία, ἐν ταῖς Σκανδιναβικαῖς χώραις, ἐν Ζαῖρ, ἐν Σαλβαδόρ καὶ ἐν Ὀλλανδία».

Ὁ διορισμὸς οὗτος προφανῶς ἀποβλέπει, ὡς μὴ ὄφελεν, εἰς τὸ νὰ ἐνισχυθῇ ἔτι περισσότερον τὸ δυναμικὸν τῆς ἐν Ἑλλάδι «διπλωματικῆς ἐκπροσωπήσεως» τοῦ Βατικανοῦ, ἢ ὅποια ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους παρὰ τὴν διαφωνίαν καὶ τὰς ἀντιρρήσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὅθεν γεννῶνται καὶ προβάλλονται τὰ ἐξῆς ἐρω-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἀπόφαση τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας
γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Περιουσία

Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱεράς Συνόδου ἔγινε γνωστὸ ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἕκτακτη συνεδρία τῆς τῆς Παρασκευῆς 24 Ὀκτωβρίου 1986 ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἐνέκρινε σχέδιο προτάσεων πρὸς τὴν Κυβέρνηση γιὰ τὴν παραχώρηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας μὲ ψήφους 70 ὑπὲρ καὶ 4 κατὰ (ἀπουσίαζαν οἱ Σεβ. Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων καὶ Φλωρίνης κ. Αὐγουστίνος). Στὶς προτάσεις περιλαμβάνονται λεπτομέρειες, οἱ ὁποῖες ὀριστικά θὰ ἀντιμετωπισθοῦν κατὰ τὴ διαδικασία τοῦ καταρτισμοῦ τῆς σύμβασης πού θὰ ὑπογραφεῖ μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Μὲ ἀνακοίνωσή τῆς ἡ Γενικὴ Δ' νση Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης γνωστοποίησε (15.10.86) ὅτι «στὴ Στέγη Κατακοιτών Γερόντων τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐγκαταστάθηκε πλήρες ἐργαστήριο Φυσικοθεραπείας, πρὸς μέγιστον ὄφελος τῶν ὑπερηλίκων τῆς».

Τὰ ὄργανα, πού περιλαμβάνει τὸ Ἐργαστήριο εἶναι:

Συσκευή μαγνητοθεραπείας, σύνθετο πολυζυγο, τροχὸς ὤμου, συσκευή πρινισμού - ὑπτιασμοῦ - περιστροφῆς καρπού, διπλὴ τροχαλία ἄνω - κάτω ἄκρων PULSE SYSTEM, δακτυλιέρα τοῦ 1,5 μ., συσκευή τετρακεφάλου, ποδήλατο στατικὸ - ἐργομετρικὸ, συσκευή ὑπερήχων, συσκευή ἠλεκτροθεραπείας, τραπεζάκι PS.

Ἡ ὅλη δαπάνη εἶναι ἀπὸ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν (μέριμνα κ. Ἀντ. Παπαντωνίου) καὶ ἡ διαδικασία γιὰ τὴν αἴσια λήξη τοῦ θέματος ἔγινε μὲ φροντίδα τοῦ π. Χερουβεὶμ Μαλισιάνου, εἰδικοῦ Ἐπόπου τῆς Στέγης.

Εἰδικευμένος Φυσικοθεραπευτὴς θὰ προσφέρῃ δύο φορές τὴν ἐβδομάδα, ἐπὶ δίωρο κάθε φορά, τὶς ὑπηρεσίες του στοὺς γέροντες (μὲ δαπάνη τῆς Στέγης).

Ἐπίσης ἡ Εἰδικὴ Γεροντολόγος κ. Σμαράγδα Οἰκονόμου (μαθήτρια καὶ συνεργάτις τῆς περίφημης Ἀσλάν) θὰ παρακολουθεῖ τοὺς γέροντες, ἀπὸ πλευρᾶς κυτταρολογικῆς καὶ γεροντολογικῆς, τελειῶς δωρεάν.

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Φυσικοθεραπευτηρίου τέλεσε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεὶμ τὴν Πέμπτη 30 Ὀκτωβρίου.

—Μὲ ἐντολὴ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεὶμ ἀνεγνώσθη στοὺς ἱ. ναοὺς τὸ κατωτέρω ἔγγραφο τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου. Ἀπαντᾷ σ' ἓνα καυτὸ ἐρώτημα καὶ προσφέρει ἀπόλυτη ἱκανοποίηση, σ' ὅσους τόσο πρόθυμα προσέφεραν στὸ κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὸ περίσσευμα ἢ τὸ ὑστέρημά τους, γιὰ τοὺς σεισμοπλήκτους τῆς Καλαμάτας.

Ἐν Καλαμάτᾳ τῇ 6ῃ Ὀκτωβρίου 1986

Πρὸς

Τὸν Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κύριον Σεραφεὶμ

ΑΘΗΝΑΣ

Μακαριώτατε,

Ἀσπάζομαι Ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ.

Ὁ καθημερινός, ἀκόμη δὲ καὶ νυκτερινός, κόπος

Ἐπὶ τῇ 800ετηρίδι τῆς Ἱ. Μονῆς Στουντενίτσας.

Οἱ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας γενόμενοι πρόσφατοι εορτασμοὶ τῆς 800ετηρίδος τῆς ἱστορικῆς Ἱ. Μονῆς Στουντενίτσας, τῆς ὁποίας πρότος ἡγούμενος ὑπῆρξεν ὁ Σέρβος Ἅγιος Σάββας, καὶ τὸ μετ' αὐτῶν συνδεθὲν ἐπιστημονικὸν Συμπόσιον ὑπῆρξεν γεγονόςτα ἄξια ἰδιαίτερας ἐξάσσεως καὶ προβολῆς.

Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται ἐνδύτερος λόγος εἰς τὰς σχετικὰς στήλας τῶν Χρονικῶν, καὶ οἱ κατὰ τὸ Συμπόσιον γενόμενοι ὁμιλῆαι ἀπέδειξαν ἀφ' ἐνός ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Σερβίας καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἱ. Μονὴ ἀποτελοῦν τὴν οἴζαν καὶ τὴν πηγὴν τῆς πανεθνικῆς ἐνότητος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ὁμοδόξου Χριστοπρωτόμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, ἀφ' ἐτέρου ὅτι ἡ πνευματικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἤντησε ζωογόνα νάματα ἐκ τῆς ἑλληνορθοδόξου βυζαντινῆς παραδόσεως· τρίτον ὅτι ὁ Μοναχισμὸς τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας συναρτᾶται στενῶς πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τέταρτον ὅτι ὁ καθ' ὅλον Ὁρθόδοξος Μοναχισμὸς ἀποτελεῖ τὴν γενεσιουργὸν αἰτίαν τῆς ἀνθρωπιστικῆς, πολιτιστικῆς καὶ ἐθνικῆς κληρονομίας πάντων τῶν Ὁρθοδόξων Λαῶν.

τήματα: Ἐὰρ γε οἱ ἐν Ἑλλάδι διπλωμάται τοῦ Βατικανοῦ θὰ φροντίσουν νὰ ἐπαληθευθῇ διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους Ἕλληνας τὸ «οὐδὲν κακὸν ἀμιγρὸς καλοῦ»; Ἐὰρ γε θὰ ἀποδείξουν ὅτι ἔχουν διπλωματικὴν ἱκανότητα καὶ δεξιότητα, διὰ νὰ κατανοήσουν τὴν ἰδιωτικίαν τοῦ ἑλληνορθοδόξου χώρου καὶ διὰ νὰ μεταδίδουν εἰς τὸ Βατικανὸν ὀρθᾶς πληροφορίας περὶ τοῦ σφηνγοῦ καὶ παλμοῦ τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων; Ἐὰρ γε θὰ ὑποδείξουν εἰς τὴν «Ἁγίαν Ἐδραν», ὅτι αἱ προσπάθειαι τῆς ὑπὸ τὸν καρδιάλιον Βίλλεμπραντς ἐλπιδοφόρον «Γραμματείας διὰ τὴν χριστιανικὴν ἐνότητα» δὲν πρέπει νὰ ὑπονομεῶνται ἢ τορπιλλίζονται ὑπὸ συνεχιζομένων προκλήσεων, αἱ ὁποῖαι προσκροοῦν εἰς τὴν εὐαισθησίαν τοῦ ὁρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡς λ.χ. ὑπὸ τῶν προκλήσεων τῆς ἐν τῇ πράξει ἀναγνωρίσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μακεδονίας, τῆς — ἀντὶ τῆς ἀποδυναμώσεως — ἐνισχύσεως τῆς Οὐνίας κ.λπ.; Ἐὰρ γε οἱ διπλωμάται οὗτοι θὰ κατανοήσουν ὅτι τὸ γνήσιον οἰκουμενικὸν πνεῦμα καὶ ἡ διπλωματικὴ εὐστροφία ἐπιβάλλουν ἐνίοτε καὶ ἐνεργεῖας αὐτοκαταργήσεως ἢ αὐτοπεριορισμοῦ (λ.χ. τῆς Οὐνίας ἢ τῆς «Νουντσιατουράς»);

καί μόχθος μου διά τήν ἀντιμετώπιση τῶν ἀλλεπαλλήλων καί συνεχῶν προβλημάτων, τά ὁποῖα προέκυψαν ἐξ αἰτίας τῶν τρομερῶν σεισμῶν τῆς 13ης καί 15ης παρελθόντος μηνός Σεπτεμβρίου, εἰδικώτερον εἰς τήν πόλιν τῆς Καλαμάτας καί γενικώτερον εἰς ὅλην τήν Μεσσηνίαν, δέν μοι ἐπέτρεψαν, ὡς ἐπιθυμοῦσα, νά Σᾶς ἐνημερώσω ἐκ καθήκοντος διά τὸ εὐλογημένον γεγονός, ὅτι ἡ ἀγαπητή μοι Μακαριότης Σας ἐδείξατε ἀμέριστον ἐνδιαφέρον συμπαραστάσεως εἰς τήν σεισμόπληκτον Ἱερὰν Μητρόπολιν μου, τῆς ὁποίας ὁ ἱερός Κλήρος καί ὁ εὐσεβής καί πιστός τοῦ Κυρίου Λαός, καί μάλιστα τῆς Καλαμάτας, δοκιμάζεται καί ὑποφέρει ἀπό τὰ ἀποτελέσματα τῶν φοβερῶν ὡς ἄνω σεισμῶν. Ὅμως ἡ πίστις καί ἡ ἐλπίς πρὸς τὸν Θεὸν δέν ἐκλονίσθησαν. Μένουν ἐδραία καί ἀμετακίνητοι. Εἶναι δὲ συγκινητικὸν τὸ γεγονός τοῦ ὑπαίθριου ἐκκλησιασμοῦ τοῦ χριστεπώνυμου πληρώματος.

Μέχρι σήμερον, Μακαριώτατε, ἀπεστείλατε εἰς τήν Ἱερὰν Μητρόπολιν μου, μὲ τήν ὀλοπρόθυμον καί πλουσιοπάροχον προσφοράν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καί τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Σας, ἐξήκοντα (60) περίπου τόννους τροφίμων, κλινοσκεπασμάτων καί οἰκοσκευῆς, τὰ ὁποῖα ἐλήφθησαν ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἀσφαλέστατα, καλῶς ἀποσταλέντα καί καλῶς παραληφθέντα. Τὰ ὡς ἄνω χρησιμώτατα εἶδη διὰ τοῦς σεισμόπληκτους χριστιανούς τῆς Ἐπαρχίας μου διανέμονται δύο ἢ τρεῖς φορές τὴν ἐβδομάδα εἰς τοὺς καταυλισμοὺς τῶν σεισμόπληκτων. Οἱ Αἰδεσιμώτατοι Ἐφημέριοι τῆς Καλαμάτας παραλαμβάνουν ταῦτα ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν καί τὰ συνοδεύουν αὐτοπροσώπως εἰς τοὺς καταυλισμούς, ὁ δὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκάστου καταυλισμοῦ διαμοιράζει ταῦτα εἰς τοὺς σεισμόπληκτους, εἶναι δὲ σεισμόπληκτοὶ ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Καλαμάτας, οἱ ὁποῖοι ἐξεληθόντες τρομαγμένοι κατὰ τοὺς σεισμοὺς δέν παρέλαθον τίποτε ἐκ τῶν οἰκιῶν των, μετὰ δὲ τοὺς σεισμοὺς εἰς μερικὰς περιπτώσεις ἐλάχιστα οἰκιακὰ εἶδη ἐσπευσμένως παρέλαθον ἀπὸ τὰς οἰκίας των.

Ἐκτὸς τῆς ὡς ἄνω εἰδος μεγάλης προσφορᾶς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Σας, ἀποτιμωμένης εἰς εἴκοσι περίπου ἑκατομμύρια (20.000.000) δραχμὰς, ἐλήφθησαν εἰς μετρητὰ δύο ἑκατομμύρια (2.000.000) δραχμὰι διὰ τοὺς σεισμόπληκτους Ἱεροῦς Ναοῦς, Ἱερᾶς Μονᾶς καί εὐαγῆ Ἱδρύματα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ὡς καί ἕτερα δύο ἑκατομμύρια (2.000.000) δραχμὰι διὰ τοὺς πτωχοτέρους τῶν σεισμόπληκτων.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νά δεχθῆτε τὰς ἐγκαρδίους προσωπικὰς εὐχαριστίας μου, τὰς εὐχαριστίας τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καί τοῦ χριστεπώνυμου πληρώματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μου, τὰς ὁποίας παρακαλῶ νά πληροφορηθοῦν τόσον ὁ ἱερός Κλήρος ὅσον καί ὁ χριστεπώνυμος Λαός τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Σας.

Κύριος ὁ Θεὸς ἅς ἀμείψῃ τὸν κόπον καί τὴν προσφοράν τῆς προσωπικῆς Σας ἀγάπης, τοῦ εὐλαβεστάτου ἱεροῦ Κλήρου καί τοῦ φιλοχρίστου Λαοῦ Σας.

Μετ' ἀγάπης ἐν Κυρίῳ
† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

—Ἐν τῷ μεταξύ μὲ τὸ ὑπ' ἀρ. 301)16.10.86 ἔγγραφον τῆς ἡ. Γ. Δ) νση Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης ἀνεκοίνωσε πρὸς τὰ Ε.Φ. Ταμεῖα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν γιὰ τὴν συμπαραστάση τῶν σεισμοπαθῶν τῆς Καλαμάτας σὲ χρήμα καί διάφορα εἶδη, κατὰ τομεῖς τοῦ διαρθρωτικοῦ νέου Προγράμματος. Στὴν ἀνακοίνωση ἀναφέρονται ἐνδεικτικὰ οἱ πέντε πρώτες Ἐνορίες πού πρόσφεραν τὰ περισσότερα σὲ χρήμα (ἀπὸ κυτίο ἢ Ε.Φ.Τ.), καφέ, γάλα, ὄσπρια, ζάχαρι, ζυμαρικά, ρύζι καί κουβέρτες καὶ ὡς καί τὰ πρώτα σὲ προσφορὰ χρηματικῶν παρεκ-

κλήσια. Ὁ τελικὸς πίνακας χρηματικῶν προσφορῶν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἀπὸ τὸ «κυτίο»	δρχ.	6.640.079
Ἀπὸ τοὺς ἐφημέριους	»	1.886.000
Εἰσφορὲς Ε.Φ.Τ.	»	2.858.000
» ἰδιωτῶν	»	1.574.500
Σύνολο	»	12.958.579

Τὸ ἀνωτέρω χρηματικὸ ποσὸ καί οἱ προσφορὲς σὲ διάφορα εἶδη (65 τόννοι) ἐστάλησαν στὸν Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομο τὴν ἴδια ἐβδομάδα πού συγκεντρώθηκαν.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ συνεχάρη καί εὐχαρίστησε «ὄλους, ὅσοι ἔπραξαν κατὰ συνειδησιν τὸ χριστιανικὸν τοὺς καθήκον».

Ἱερὰ Μητρόπολις Γρεβενῶν

Ποσὸν 300.000 δρχ. ἀπεστάλη μὲ τραπεζικὴ ἐπιταγὴ εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον, διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς τῆς Καλαμάτας.

Τὸ προσέφεραν ὁ Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Σέργιος καί οἱ Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐνῶ τὴν Κυριακὴ 26 Ὀκτωβρίου περιήχηθ' εἰς ὄλους τοὺς ἱ. Ναοὺς δίσκος, διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν.

Ἱερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος

Μὲ προσωπικὴ του ἐπιστολὴ πρὸς ὄλους τοὺς ἐκλεγέντες Δημάρχους καί Προέδρους Κοινοτήτων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος εὐχήθηκε ἐπιτυχία στὴν ἀποστολὴ πού τοὺς ἀνέθεσε ὁ λαός, μίαν ἀποστολὴ πού ἀποβλέπει στὴν μακρὰν κοιμηματικῶν μικροτήτων προαγωγὴν τῶν καλῶς νοουμένων συμφερόντων τοῦ τόπου καί στὴν ποιοτικὴν ἀναβάθμιση τῆς ζωῆς τῶν κατοικῶν του.

«Στὴν προσπάθειάν σας αὕτην —συνεχίζει ὁ Σεβ.— θά ἔχετε καί τὴν Ἐκκλησίαν μας συνεργόν, διότι Ἐκκλησία καί Δῆμος ἢ Κοινότητα, ἀποτελοῦν τοὺς δύο πόλους πέριξ τῶν ὁποίων ἀνελίσσεται, κατὰ τὴν ἐλληνορθόδοξη παράδοσή μας, ἡ ζωὴ τοῦ λαοῦ. Μὲ τὴν συνεργασίαν αὕτην πολλὰ προβλήματα θά προωθηθοῦν πρὸς τίς ἐφικτὰς λύσεις καί ὁ λαός θά βλέπει τὴν συνεργασίαν αὕτην τὸ τέλειον πρότυπο ἀγάπης καί ἀμοιβαίας κατανόησης. Καμμιά ἀνταγωνιστικότητα δέν δικαιολογεῖται ἀνάμεσα σὲ Ἐκκλησίαν καί Δῆμο ἢ Κοινότητα. Διαφορετικοὶ εἶναι θέβια οἱ στόχοι τοῦ καθενός, ἀλλὰ κοινὸς ἀποδέκτης ὁ λαός».

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως καί Κονίτσης

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐπετείου τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτσης κ. Σεβαστιανός, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἱερόν Κλήρον καί τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως του ἐγκύκλιον, εἰς τὴν ὁποίαν, μεταξύ ἄλλων, ἐπισημαίνει καί τὰ ἐπόμενα:

(...) Ἀλλὰ, τί κρίμα! Ἡ σημερινὴ ἐπέτειος εἶναι δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καί ἡμέρα ἐθνικῆς ὀδύνης καί πολλῆς πικρίας. Διατί; Διότι ὄλα ἐκεῖνα τὰ ἐγκώμια καί οἱ ὑποσχέσεις ἐ λ η σ μ ο ν ἡ θ η σ α ν ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Συμμάχου μας καί ἡ Ἐλλάδα ἐπληρώθηκε ὄντως ἀκριβῶς, ὅπως ἔλεγαν, ἀλλὰ ὄλωσ' ἀντιστρόφως ἐπληρώθηκε, δηλαδή, μ ε ἀ χ α ρ ι σ τ ῖ α ν κ α ἰ μ ε ἀ δ ι κ ῖ α ν, σ υ ν ε χ ῖ ζ ο μ ε ν ἡ ν ἀ δ ι κ ῖ α ν.

Διότι, τί βλέπουμε, ἀγαπητοί μου; Παρὰ τίς νίκες μας ἐκείνες, ἡ μὲν Κύπρος, ἀντὶ νά ἐνωθῆ μὲ τὴν Μητέρα Ἐλλάδα, κατέγεται, τῆ ἀνοχῆ καί ἐνοχῆ τῶν «Μεγάλων», κατὰ 40ο) ἀπὸ τὸν θάρβαρον «Ἀττίλαν» τῆς πάντοτε ἀκάπνου Τουρκίας. Καί ἡ Βόρειος Ἠπειρος, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώμα-

τα τοῦ Στρατοῦ μας καὶ ἐποτίσθη μετὰ τὸ αἶμα χιλιάδων παλληκαριῶν, ὅχι μόνον δὲν παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα (σύμφωνα μετὰ τὶς ὑποσχέσεις τῶν Συμμάχων μας), ἀλλὰ καὶ στενάζει σήμερον κάτω ἀπὸ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ ἀνελέητον ἀθεϊστικὸν καθεστὼς τῆς Ἀλβανίας! Naί, τῆς Ἀλβανίας, ἡ ὁποία, ὡς γνωστὸν, τὸ 1940 μᾶς ἐκήρυξε τὸν πόλεμον μαζῆ μετὰ τοὺς Ἴταλους καὶ ἐπροξένησε, μάλιστα —μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Χώρας μας ἀπὸ τὶς δυνάμεις τοῦ «ἄξονος»— τὶς περισσότερες συμφορὰς εἰς τὴν Θεσπρωτίαν καί, γενικώτερα, τὴν Ἠπειρὸν.

Μετὰ αὐτὴν, λοιπὸν, τὴν «ἀμοιβὴν» μᾶς ἐπλήρωσαν οἱ... καλοὶ μας Σύμμαχοι, καὶ ἔτσι συνεχίζουν, ἀκόμη καὶ σήμερον, νὰ μᾶς πληρώνουν, ἀφοῦ ἀνέχονται τὶς ἀδικίες εἰς θάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τόσον τῆς πολυπαθοῦς Κύπρου, ὅσον καὶ τῆς αἱματοβαμμένης Βορείου Ἠπειροῦ...

Μετὰ αὐτὰ, ἐπομένως, ποῦ συνέβησαν, δὲν εἶναι —δικαιολογημένα— ἡ 28ῆ Ὀκτωβρίου ἡμέρα ἐθνικῆς ὀδύνης καὶ πικρίας, διὰ τὴν συνεχιζομένην, ἀκόμη, ἀδικίαν εἰς θάρος τῆς Πατρίδος μας;

Ἀλλὰ ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι, ἀκόμη, καὶ πρέπει νὰ εἶναι δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας καὶ ἡμέρα φροντισμοῦ καὶ διδαγμάτων. Ἄν οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς ἐλησμόνησαν τὶς ὑποσχέσεις τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἡμεῖς, ὅμως, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσουμε τὸ χρέος μας, τὸ ὁποῖον ἔχουμε καὶ ἔναντι τῶν ἡρώων τοῦ 1940, ἀλλὰ καὶ ἔναντι τῶν ἀδικηθέντων καὶ στεναζόντων ἀδελφῶν μας τῆς Βορείου Ἠπειροῦ (...).

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Δύο μεγάλες δωρεές - Κληροδοσίες ἔγιναν διὰ τὸ Γηροκομεῖον «Παναγία ἢ Καθολικὴ» Γαστούνης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας.

Συγκεκριμένως ὁ ἐκ Γαστούνης ἀειμνήστου Γεώργιος Σ. Ναλπάντογλου διὰ τῆς ἀπὸ 15.585 Δημοσίας Διαθέτης τοῦ ἐκκληροδότου εἰς τὸ παραπάνω Ἰδρυμα τῆς Ἐκκλησίας μας ποτιστικὸν ἄγρον ἐκτάσεως 16.474 μ², εὐρισκόμενον εἰς θέσιν Ἀγγινάρα περιφερειᾶς Γαστούνης.

Ἐπίσης ὁ ἀειμνήστου μεγαλοεπιχειρηματίου Μιχάλης Κούγκας - Μπάκας, διὰ διαθήκης τὸς ἐπίσης, ἐκκληροδότησε στὸ ἴδιον Ἰδρυμα ἄγρον 25 στρεμμάτων, εὐρισκόμενον εἰς τὴν περιφέρειαν Κοινότητος Ἀμπελοκάμπου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλείας ἀνεκήρυξε τοὺς δωρητὰς Μεγάλους Εὐεργέτας, θὰ γραφοῦν δὲ τὰ ὀνόματά των εἰς τὴν εἰδικὴν πλάκαν τοῦ Ἰδρυματος. Ἄς σημειωθῆ ἀκόμη ὅτι ἤδη ἐπερατώθη ἡ δικαστικὴ ἐκρεμότης κληροδοσίας εἰς τὸ ἄνω Ἰδρυμα 200 χρυσῶν λιρῶν παλαιᾶς κοπῆς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πραξιτέλους Μαρτσούκα, Ἀνωτάτου Δικαστικοῦ Λειτουργοῦ.

(Δελτίον Ἱ. Μητροπόλεως, 14.10.86)

Ἱερὰ Μητρόπολις Θήρας

Τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θήρας κ. Παντελεῆμων ἐπεσκέφθη τὴν νῆσον Ἀμοργὸν ὅπου καὶ παρέμεινεν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα. Κατὰ τὶς ἡμέρας αὐτὰς ἐλειτούργησε στοὺς Ἑνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς Καταπόλων, Χώρας Ποταμοῦ καὶ ἐτέλεσε Ἐσπερινὸν στοὺς Ἑνοριακοὺς Ναοὺς Λαγκάδας, Βροῦτση, Ἀρκεσίνη ὡς καὶ εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Χολοβιτισσῆς. Εἰς ὅλες τὶς Ἱ. Ἀκολουθίας ὠμίλησεν εἰς τοὺς πιστοὺς. Στὴ συνέχεια ἐπεσκέφθη τὰς μακρὰν τῆς Θήρας εὐρισκόμενας νήσους Ἡράκλειαν, Σχοινοῦσαν, Κουφονήσια καὶ Δονοῦσαν, οἷς ὁποῖες ἐτέλεσε Θ. Λειτουργίας καὶ Ἐσπερινούς, ὀμίλησας καταλλήλως στοὺς ἀπολοικοὺς καὶ ἐλλαθεῖς αὐτοὺς νησιώτες.

Τὴν 2αν Αὐγούστου ἐτέλεσε τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Στεφάνου - Ἐξω Γωνιάς Θήρας. Τὴν 5ην ἐτέλεσε τὰ θυρανοίξια τοῦ μόλις ἀνεγερθέντος Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος - Κοντοχωρίου

Θήρας. Τὴν 14ην μετέβη εἰς τὴν νῆσον Ἴον ὅπου προέστη τῶν Ἱ. Ἀκολουθιῶν Ἐσπερινοῦ καὶ Θ. Λειτουργίας εἰς τὸν πανηγυρίζοντα προσκυνηματικὸν Ἱ. Ναὸν τῆς Παναγίας (Γκρεμιώτισσας).

—Εἰς σχετικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου περιήχθη δίσκος εἰς ὅλους τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς Μητροπολιτικῆς περιφερειᾶς, διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς τῆς Μεσσηνίας. Τὸ σύνθημα τοῦ Σεβασμιωτάτου «οἱ πρῶν σεισμοπαθεῖς τῆς Σαντορίνης ἄς θυμηθοῦν τοὺς σήμερον σεισμοπλήκτους τῆς Καλαμάτας» ἔφερε ἀποτελεσμα. Ὁ Ἱερὸς Κλήρος καὶ οἱ ὀλίγες χιλιάδες —δέκα περίπου— μόνιμοι κάτοικοι τῶν νησιῶν τῆς Μητροπόλεως Θήρας, προσέφεραν τὸ ποσὸν τοῦ ἐνὸς ἑκατομυρίου (1.000.000) δραχμῶν, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον.

Εἰς ὅλους τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἀνεγνώσθη σχετικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Σεβασμιωτάτου διὰ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα.

Κατ' αὐτὰς ἐτοιμάζεται Πνευματικὸν Κέντρον Νεότητος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως εἰς τὸ κέντρον περίπου τῆς πρωτεύουσας τῆς τουριστικῆς νήσου Θήρας εἰς τὴν ὁποίαν τόσα ἄλλα κέντρα ποικίλης μορφῆς λειτουργοῦν.

—Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εἰς τὸν Προσκυνηματικὸν Ἱ. Ναὸν Περίσσης, ἐχειροτονήθη Διάκονος ὁ ἀπόφοιτος τῆς Ριζαρείου Σχολῆς κ. Σταύρος Μαρκουλιῆς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Κατὰ τὸν προαιρετικὸν ἔβρανον διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς τῆς Καλαμάτας μεταξύ τῶν ἱερῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας προσφέρθησαν τὰ κάτωθι ποσὰ κατὰ περιοχὴν: Αἴγιον δρχ. 96.200, Καλαβρυτὰ δρχ. 31.500, Κλειτορία δρχ. 53.000, Ἀκράτα δρχ. 35.000. Σύνολον δρχ. 215.700.

—Ἀπὸ 1ης μέχρι καὶ τῆς 15ης Ὀκτωβρίου προσεφέρθη διὰ τοὺς εὐαγεῖς σκοποὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὸ συνολικὸν ποσὸν τῶν 519.000 δρχ.

—Ὁ νέος Δήμαρχος Αἰγίου κ. Λέλος Σιαβελλῆς εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκλογήν του ἐπεσκέφθη ἐπιμοτυπικῶς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην μας καὶ ὑπέβαλε τὰ σεβάσματά του πρὸς αὐτόν. Τὴν ἐπομένην ὁ Σεβασμιώτατος συνοδευόμενος ἀπὸ συνεργάτας του ἀνταπέδωκε τὴν χειρονομίαν, ἐπισκεφθεὶς τὸν νεοεκλεγέντα δήμαρχον εἰς τὴν οἰκίαν του.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας συνεχάρη τὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον Διακοπτοῦ Αἰδεσμοῦ. π. Κων/νον Μενούνου, ἐκφράσας πρὸς αὐτόν τὴν εὐαρέσκειάν του διὰ τὴν σθεναρὰν στάσιν τὴν ὁποίαν ἐτήρησε, ὑπέικων οὕτως εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἀρνηθεὶς νὰ δεχθῆ ὡς παράνομον (κουμπάρον) ἄτομον τὸ ὁποῖον εἶχε τελέσει πολιτικὸν γάμον.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἡ ἱερὰ Εἰκὼν τῆς Παναγίας τοῦ Μεγ. Σπηλαίου εἰς Θεσσαλονίκην

Κατόπιν ἐκφρασθείσης ἐπιθυμίας ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, διὰ τὸν λαμπρότερον ἑορτασμὸν τοῦ πολιούχου τῆς Ἀγ. Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, μεταφέρθη μετὰ πάσης τιμῆς τῆ ἀδεία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβροσίου ἢ Ἱερὰ Εἰκὼν τῆς Παναγίας τοῦ Μ. Σπηλαίου καὶ οἱ κάρες τῶν κτητόρων τῆς Μονῆς, Συμεῶν καὶ Θεοδώρου, Θεσσαλονικέων τὴν καταγωγὴν. Ἡ μεταφορὰ ἔγινε μετὰ πλοῖον τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ ἀπὸ τὴν προβλήτα τοῦ Αἰγίου τὴν 21ην Ὀκτωβρίου μετὰ κατεῦθυνσιν τὴν Θεσσαλονίκην.

Τὴν Ἱερὰν Εἰκόνα καὶ τὰς Κάρας συνώδευσαν ὁ Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος καὶ τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱ. Μονῆς Μ. Σπηλαίου. Διὰ νὰ δοθῆ ἡ εὐκαιρία εἰς τὸν εὐσεβῆ λαὸν τοῦ Αἰγίου καὶ τῶν πέριξ νὰ ἀσπασθοῦν τὴν Ἱ.

Εικόνα της Παναγίας της Μεγαλοσπηλαιώτισσης, έργον, κατά την παράδοσιν, του Εὐαγγελιστοῦ Λουκά, ἡ ὁποία διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ἱστορίαν της ἐξέρχεται τῆς Ἱ. Μονῆς, ἡ Ἱερά Μητρόπολις ἔθεσε τὴν Εἰκόνα της Παναγίας εἰς λαϊκὸν προσκύνημα εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Φανερωμένης ἀπὸ τῆς 20 Ὀκτωβρίου, ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς της εἰς Αἴγιον, ὅπου ἐγίνετο ὀλονύκτιος ἀκολουθία πρὸς τιμὴν τῆς φιλοξενουμένης εἰκόνας καὶ τῶν ἱερῶν Λειψάνων.

Εἰς Θεσσαλονίκην ἐγένετο ὑποδοχὴ ὑπὸ Κλήρου, Λαοῦ καὶ Ἀρχῶν, μετὰ βασις εἰς Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Δημητρίου ἐν πομπῇ, λαϊκὸν προσκύνημα, ἡμερονύκτιες ἀκολουθίες μέχρι καὶ τῆς 29ης Ὀκτωβρίου ὅποτε μετὰ τιμῶν ἐπέστρεψεν εἰς Αἴγιον καὶ Μ. Σπήλαιον διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ.

Ἱερά Μητρόπολις Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Τιμόθεος:

—Τῆ 17ῃ Αὐγούστου μετέσχε τῆς Ἀκολουθίας τοῦ 40θήμερου Μνημοσύνου τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυροῦ Νικολάου, τὸ ὁποῖον ἐτελέσθη εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ἀγίου Νεκταρίου Γαργηττοῦ Ἀττικῆς, ὁμιλήσας κατ' αὐτὸ καὶ ἐξάρας τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος Πρωθιεράρχου.

—Τῆ 11ῃ Σεπτεμβρίου ἐτέλεσε τὸν Ἀγιασμόν, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Σχολικοῦ ἔτους, εἰς τὰ ἐν Ν. Φιλαδελφείᾳ Γυμνάσια καὶ Λύκεια, καθὼς καὶ εἰς τὰ Ἐκπαιδευτήρια Θηλέων «Ἑλληνικὴ Παιδεία» ἐν Πεύκῃ Ν. Ἡρακλείου, ὁμιλήσας ἐπικαίρως.

—Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀνεγνώσθη εἰς ἀπαντας τοὺς Ἱ. Ναοὺς ἐμπνευσμένη Ἐγκύκλιος τοῦ Σεβ. κ. Τιμοθέου, διὰ τῆς ὁποίας κατετοπίσθη τὸ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ σοβαρώτατον θέμα τῶν ἀμβλώσεων, κατόπιν τοῦ ψηφισθέντος προσφάτως ὑπὸ τῆς Βουλῆς Νόμου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπετράπησαν αἱ ἀμβλώσεις, συνέστησε δὲ πατρικῶς εἰς τὰς γυναῖκας νὰ μὴ καταφύγουν ποτέ εἰς τὸ μέσον τοῦτο, τὸ ὁποῖον συνιστᾷ τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου κατ' ἀνθρώπου, μὴ ἔχοντος τὴν δυνατότητα νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ζωὴν του, καὶ τὸ ὁποῖον, ἄνευ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, στερεὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν, τιμωρεῖται δὲ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς θανάσιμον ἀμάρτημα, μὲ τὸ ἐπιτίμιον τοῦ φόνου.

—Κατόπιν τοῦ ἐπισυμβάντος τῆ 13ῃ Σεπτεμβρίου σεισμοῦ, ὁ ὁποῖος κατέστρεψε τὴν πόλιν καὶ περὶ χωρία τῆς Καλαμάτας, ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος ἔδωκεν ἐντολὴν περιφοράς ἐκτάκτου δίσκου εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ν. Ἰωνίας κατὰ τὴν Κυριακὴν 21ῃν Σεπτεμβρίου.

Πρὸ τῆς περιφοράς τοῦ δίσκου ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς ἑκκλησίαις τοῦ Σεβ. κ. Τιμοθέου πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας, διὰ τῆς ὁποίας ἐκαλοῦντο νὰ συνεισφέρουν εἰς τὸν δίσκον τοῦτον πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκ τοῦ ἐν λόγω σεισμοῦ δοκιμασθέντων ἀδελφῶν τῆς Καλαμάτας.

Πλὴν τοῦ δίσκου τούτου, προνοία τοῦ Σεβ. κ. Τιμοθέου, συνεισέφερον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸ Γεν. Φιλόπτωχον Ταμεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, τὰ Ταμεῖα τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ τὰ Ἐνοριακὰ Φιλόπτωχα Ταμεῖα.

Τὸ συγκεντρωθὲν ποσὸν ἐκ δρχ. 1.500.000 ἀπεστάλη πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον. Ἐπίσης ἀπεστάλησαν καὶ διάφορα εἶδη ἱματισμοῦ, καθὼς καὶ κουβέρται, πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς σεισμοπαθεῖς.

—Τῆ 27ῃ Σεπτεμβρίου προέστη ἐκδρομῆς τῶν τροφίμων τοῦ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου Θηλέων «Ἡ Ἀγία Φιλοθέη» Καλογραϊκῆς εἰς τὸ ἐν Ν. Ἀρτάκῃ Ὁρφανοτροφεῖον Θηλέων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος.

—Ἐγκύκλιον Γράμμα κατὰ τὸν Διευθυντὰς τῶν Λυκείων, Γυμνασίων καὶ Δημοτικῶν Σχολείων τῆς περιφέρειας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ν. Ἰωνίας ἀπηύθυνεν

ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος, διὰ τοῦ ὁποίου εὐχεται πρὸς αὐτοὺς τὴν ἀνωθεν ἐνίσχυσιν, πρὸς ἐπιτέλειαν τοῦ ἀνατεθέντος εἰς αὐτοὺς ἔργου τῆς μορφώσεως καὶ διαπαιδαγωγώσεως τῆς νεότητος, συνέστησε δὲ εἰς αὐτοὺς, ὅπως φέρουν τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίδας εἰς τοὺς πλησιεστέρους Ἱ. Ναοὺς, πρὸς ἐκκλησιασμόν, ἔστω ἀπαξ τοῦ μηνός, ὡς τοῦτο προβλέπει τὸ Σύνταγμα καὶ αἱ σχετικαὶ Ἐγκύκλιοι τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐκπαιδεύσεως.

—Πρὸς βοήθειαν καὶ συμπαράστασιν τῶν Σεισμοπλήκτων Καλαμάτας ἡ Ἱ. Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ἀπέστειλε καὶ πάλιν διάφορα εἶδη ἱματισμοῦ, κουβέρτες καὶ τρόφιμα πρὸς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Μεσσηνίας, μὲ δύο φορτηγὰ αὐτοκίνητα, συνοδεία τῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱ. Ναῶν Ἀγίας Ἀναστασίας Περιεσσῶ καὶ Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ν. Ἰωνίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Αἱ τελικαὶ ἐκδηλώσεις διὰ τὸν ἑορτασμόν τῆς 800-ετηρίδος τῆς ἱστορικῆς Μονῆς τῆς Στουενίτισης, ὁ ὁποῖος ἤρχισε τὴν 27ῃν Ἰανουαρίου, ἡμέρας ἑορτῆς τοῦ Σεβ. Ἀγίου Σάββα, πρώτου Ἡγουμένου τῆς Μονῆς, ἐγένοντο τὴν 7ῃν Ὀκτωβρίου 1986, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Συμεῶνος Μοναχοῦ, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀγίου Σάββα, τὰς ὁποίας παρηκολούθησαν χιλιάδες πιστῶν καὶ ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν καὶ κρατικῶν ἀρχῶν.

Τὴν Θεῖαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς μετὰ συλλειτουργοὺς πολλοὺς Ἀρχιερεῖς, Ἱερεῖς καὶ Διακόνους καὶ παρουσίᾳ τοῦ ἡμίσεος σχεδὸν τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ τέλος τῆς Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης ἀπένευσε εἰς τὴν Μονὴν τὸ προσφάτως ἀνασυσταθὲν παράσημον τοῦ Ἀγίου Σάββα, κατ' ἀπόφασιν τῆς Διοικήσεως Ἱεραρ. Συνόδου. Εἰς τὴν ἐπακολούθησαν ἐμπνευσμένη ὁμιλίαν τοῦ Ἐπαρχιοῦχοῦ Ἀρχιερέως, ἐπισκόπου Ζίτης Στεφάνου ἐτονίσθη μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅτι «ἡ Μονὴ τῆς Στουενίτισης εἶναι ἡ πλέον θαυμάσια ρίζα τῆς ἐθνικῆς μας ὑποστάσεως. Διὰ τοῦτο εἰς τὸν ἑορτασμόν ἔλαθον μέρος ὅλοι ἀνεξαιρέτως, θρησκευόμενοι καὶ μὴ, πιστεύοντες καὶ μὴ, κρατικοὶ λειτουργοὶ καὶ πολιτικοὶ, λογιτέχναι καὶ καλλιτέχναι, ἀκαδημαϊκοὶ καὶ ἐπιστήμονες, ἐργάται καὶ χωρικοὶ. Ὅλοι ἠσθάνθησαν ὅτι εἶναι εἰς τὴν πηγὴν τῆς ἱστορίας των, εἰς τὴν πηγὴν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἠθικῆς των, τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας, τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἐθίμων, τῆς τέχνης καὶ τῆς λογοτεχνίας, καθὼς καὶ γενικῶς ὅλου τοῦ πολιτισμοῦ των. Διὰ τοῦτο ὅλοι αὐταὶ αἱ συναντήσεις εἰς τὴν Στουενίτισαν καὶ ὁ ἑορτασμός αὐτὸς ἐγένοντο αὐθορμήτως, εἰλικρινῶς, εὐφροσύνως ὡς πανεθνικὴ μας κοινωνία καὶ ὡς θίωμα τῆς πανεθνικῆς μας ἐνότητος».

Κατακλείων τὸν ἑορτασμόν ὁ διάδοχος τοῦ Ἀγίου Σάββα, Πατριάρχης Γερμανὸς ἀπηυθύνθη ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ χώρου τοῦ ἁγιασθέντος διὰ τῶν Σέρβων ἁγίων πρὸς τοὺς παρόντας πιστοὺς καὶ πρὸς ὅλα τὰ τέκνα τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς μετέφερε τὸ μήνυμα τῆς Στουενίτισης, ὅτι ἂν καὶ κατακλείωμεν τὸν ἑορτασμόν τῆς 800-ετηρίδος, αὕτη δὲν κλείει τὰς πύλας της, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω ἀναμένει τοὺς πιστοὺς νὰ ἐξακολουθοῦν νὰ πίνουν «ὑδρὸν ζωῆς» εἰς τὰς ἀκένωτους πηγὰς της.

—Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 800-ετηρίδος τῆς Μονῆς τῆς Στουενίτισης ἡ ἐν Βελιγραδίᾳ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας ὀργάνωσε τὴν 5ῃν καὶ 6ῃν Ὀκτωβρίου 1986 εἰς τὸ Μέγαρον τοῦ Πατριαρχείου Συμπόσιον μετὰ γενικῶν θέμα: «Ἡ ΣΤΟΥΝΤΕΝΙΤΣΑ Εἰς τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΝ ΚΩΝΗΝ ΚΑΙ Τὴν ἱστορίαν τοῦ Σερβικοῦ ΛΑΟΥ».

Εἰς τὸ Συμπόσιον ἐγένοντο λίαν ἀξιόλογοι Ἀνακωνώσεις ὑπὸ εἰδικῶν ὁμιλητῶν, Ἀκαδημαϊκῶν καὶ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν, τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1986, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ: 1) τὸν Ἱερέα Ἀντώνιον Κασσελάκη, κληρικὸν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς, 2) τὸν Ἀρχιμανδρίτην Χριστοφόρον Καρλαύτην, κληρικὸν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ 3) τὸν Ἱεροδιάκονον Νικόλαον Ἀθηναῖον, κληρικὸν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος, κατηγορουμένους ἐπὶ ἀντικανονικοῦ παραπτώμασι, ἐπέβαλεν τῷ μὲν πρώτῳ τὴν ποινὴν τῆς εἰκοσιτετραμῆνου ἀργίας ἀπὸ πάσης Ἱεροπραξίας, ἐξ ἧς οἱ ἕξ μῆνες μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ, τῷ δὲ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τὴν ποινὴν τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ
ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Τὸ Δευτεροβάθμιον Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν, τὴν 9ην Ὀκτω-

Ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν κατόπιν ἐιδικῆς προσκλήσεως ἔλαβον μέρος εἰς τὸ Συμπόσιον καὶ παρουσίασαν Ἀνακοινώσεις δι' Ἑλληνας Πανεπιστημιακοὺς Διδάσκαλους Παναγιώτης Χρήστου («Τὸ Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βασιλείου τῶν Λατίνων») καὶ ὁ Εὐάγγελος Θεοδώρου («Μοναχισμὸς καὶ Πολιτισμὸς»), ὁ Ἡγούμενος τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Μονῆς τοῦ Γρηγορίου Γεώργιος Καψάνης («Ἡ σημασία τῶν Μοναστηρίων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν») καὶ ὁ Ἱερεὺς Σταμάτης Σκλήρης («Ἡ δομὴ τοῦ φωτὸς καὶ ἡ ρυθμικὴ τῶν τοιχογραφιῶν εἰς τὴν Στουπένιτσαν»).

Ἐγκρίσει τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ὠργάνωσεν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ζβορνίκιου καὶ Τούζλας, ἀπὸ 7-12 Ὀκτωβρίου 1986, εἰς τὴν Μοῆν Λόβνιτσα σύσκεψιν περὶ τοῦ ρόλου καὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μοναχισμοῦ εἰς τὸν σημερινὸν κόσμον, ἰδιαίτερος εἰς τὴν χριστιανικὴν πνευματικότητα καὶ τὴν ἱεραποστολήν.

Πλὴν τοῦ Ἐπισκόπου Ζβορνίκιου καὶ Τούζλας Βασιλείου καὶ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν κληρικῶν του, ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν σύσκεψιν καὶ ἀρκετοὶ ξένοι ἐκ διαφόρων χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Τῆς συσκέψεως προήδρευσεν ὁ Μητροπολίτης Σηλυβρίας Αἰμιλιανός. Οἱ συμμετασχόντες ἐπισκέφθησαν καὶ τὰς Μονὰς Πάπρασ καὶ Τάθνα εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν Ἐπαρχίαν καὶ αἱ ἐργασίαι ἔληξαν τὴν Κυριακὴν 12 Ὀκτωβρίου δι' Ἀρχιερατικῆς λειτουργίας εἰς τὸν ἐν Τούζλα Καθεδρικὸν Ναόν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Νεκταρίου Κεφαλαῖ, Μητροπολίτου Πενταπόλεως καὶ Διευθυντοῦ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλ. Σχολῆς, Ἐρησκειτικαὶ Μελέται, ἐπιμελεῖα Τίτου Ἐμμ. Ματθαϊάκη, Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, Ἀθῆναι 1986, σχ. 8ον, σελ. 190.

βρίου 1986, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ τὴν ἀνακοπὴν ἐρη-Καθηγητῶν Πανεπιστημίου, ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν. μοδικίας τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Φιλήμονος Μανωλιᾶ, τέως Κληρικοῦ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2)1985 ἀποφάσεως Αὐτοῦ, δι' ἧς ἐπεκυρώθη αὐτῷ, ἐπὶ ἀντικανονικοῦ παραπτώμασι, ἡ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 18)1975 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβάθμιου Συνοδικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ἐπιβληθεῖσα ποινὴ τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἀπέρριψεν αὐτὴν ὡς τύποις ἀπαράδεκτον καὶ οὐσίᾳ ἀβάσιον.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΣΑΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΥ
ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων ΚΛΕΟΠΑΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, πρῶτ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Κοιμησεως Θεοτόκου - Συνοικ. Ἐλευθ. Βενιζέλου, καλούμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ Νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθῆναις τῆ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1986

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερά Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν Νόμων α) 1398/1973 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων», β) τοῦ Νόμου 817/1978, γ) τοῦ Νόμου 673/1977, καὶ προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις Διακόνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Κοιμ. Θεοτόκου Θηβῶν, 2) Ἀγίου Δημητρίου Θηβῶν, 3) Ἀγίου Κωνσταντίνου Θηβῶν, 4) Ἀγίου Ἀθανασίου Θηβῶν καὶ 5) Ἀγίας Τριάδος Βαγίων, καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Λεβαδείᾳ τῆ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1986

† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 πρῶτ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ν. Ἰωνίας, καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ν. Ἰωνίᾳ τῆ 10ῃ Ὀκτωβρίου 1986

† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως

Έχοντες ύπ' όψιν τās διατάξεις του άρθρου 38, παρ. 2. του Ν. 590)1977 και τών άρθρων 33-37 του ύπ' άριθμ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν διακόνου του Ίεροϋ Ναού Αγίων Πάντων Ξηροκρήνης και τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών έφημεριών τών Ίερών Ναών α) Αγίων Θεοδώρων Συκεών, β) Αγίου Γεωργίου Έλευθερίου, γ) Αγίου Ίωάννου Θεολόγου Μετεώρων και δ) Αγίου Γεωργίου Νέας Εόκαρπίας, καλούμεν τούς θυλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τών άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Νεαπόλει τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1986

† Ὁ Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Πειραιῶς

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Έλλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίεροϋ Ναού Τιμίου Σταυροϋ Καστέλλας Πειραιῶς, καλούμεν τούς θυλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τής άνωτέρω θέσεως.

Έν Πειραιεϊ τῇ 27ῃ Ὀκτωβρίου 1986

† Ὁ Πειραιῶς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Έχοντες ύπ' όψει τās διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Έλλάδος» και τών άρθρων 33 - 37 του ύπ' άριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τās κενās οργανικές θέσεις τακτικών έφημεριών τών Ίερών Ναών 1) Αγ. Μαρίνης Κισσού, 2) Αγ. Δημητρίου Νεοχωρίου και 3) Αγ. Αθανασίου Καλαμακίου Πηλίου, καλούμεν τούς θυλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν τών άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Βόλῳ τῇ 30ῃ Ὀκτωβρίου 1986

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μηθύμνης

Κλησικς Κατηγορουμένου

Πρός τόν Αρχιμ. Μεθόδιον (κατά κόσμον Γεώργιον) Ίωαννίδην τέως έφημέριον του Ί. Ναού Αγίου Παντελεήμονος Μηθύμνης Λέσθου, άγνώστου διαμονής.

Ένεργούντες τακτικάς ένόρκους ανακρίσεις συνωδά τῷ ύπ' άριθμ. 701)15.10.1986 έγγράφῳ του Σεβ. Μητροπολίτου Μηθύμνης κ. Χρυσοστόμου, καλούμεν σε να έμφανισθής ένώπιον ήμῶν και έν τῷ Γραφείῳ του Ίεροϋ Ναού Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μανταμάδου Λέσθου, τήν 16ην Δεκεμβρίου 1986, ήμέραν Τρίτην και ὡραν 10ην π.μ. ίνα άπολογηθής επί άποδιδομένων σοι κατηγοριών.

Έν Μανταμάδῳ τῇ 30ῃ Ὀκτωβρίου 1986

Ο ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Πρωτ. Εύστρ. Δήσσοσ Οίκον. Χρ. Τσιμηδέλλης

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»**ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ****ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πειραιῶς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

† Ὁ Καστορίας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Έσωτερικού : Δραχμαί 300 έτησίως.

Β) Έξωτερικού : Δολάρια 20 έτησίως.

Τιμή έκάστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Κρίσιμα προβλήματα τών νέων.

Μητροπ. Γρεβενών Σεργίου, 'Η Ί. Μονή του Όσίου Νικάνορος και τὸ κειμηλιοφυλάκειον αὐτῆς.

Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης ὁ ἀπὸ Διδυμοτείχου κ. Αγαθάγγελος.

Μητροπ. Σηλυβρίας Αἰμιλιανοῦ, Φυσιογνωμία του ἱεροῦ Αὐγουστίνου.

Μητροπ. Φωκίδος Αθηνάγορου, 'Η εὐθανασία σήμερα και ἡ θέση τής Έκκλησίας.

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὸ κληρικολαϊκὸ συνέδριο τής Ί. Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων και Μ. Βρετανίας.

Αρχιμ. Συνεσίον Κτενῶ, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ὡς ἀνακαινιστῆς του μοναχικοῦ βίου.

Ίω. Γ. Παπαγιαννοπούλου, Τὰ ἀρωματικά φυτὰ παρ' ἀρχαίους Ίσραηλίταις.

Δημ. Χρ. Θεοχάρεη, Τὸ παιδί ὡς σύμβολον εἰρήνης.

Παρατηρήσεις και Σχόλια.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.